

LELKES LAJOS

ÚJ IGEHIRDETÉS

Korszerű szentbeszédék vásár- és ünnepnapokra
SZENT LUKÁCS evangéliumának szakaszai szerint

Prugg kiadás
EISENSTADT
1973.

LELKES LAJOS ● UJ IGEHIRDETÉS

LELKES LAJOS

UJ IGEHIRDETÉS

Korszerű szentbeszédok vásár- és ünnepnapokra

SZENT LUKÁCS evangéliumának szakaszai szerint

„C“. olvasmányi év
I-II. rész.

Prugg kiadás
EISENSTADT
1973.

NEUE VERKÜNDIGUNG, ein Predigtbuch für das Lesejahr „C“. — Mit kirchlicher Druckerlaubnis des Bischöflichen Ordinariats Eisenstadt. — Eigentümer, Herausgeber und für den Inhalt verantwortlich: **Lelkes Lajos**, Wien, A-1011, Postfach 184. — Druck: **Prugg Verlag - Eisenstädter Graphische GesmbH**, 7000 Eisenstadt, Haydng. 10. — 1973.

BEVEZETŐ GONDOLATOK

1971-ben jelent meg az „Uj Igehirdetés“ első könyve, a „B“ évre szóló prédikációk Szentháromság vasárnapjától az év XXII. vasárnapjáig, vagyis a III. kötet Márk evangéliumának szakaszai szerint.

Aggodalommal és félelemmel bocsátottuk utjára, sok nehézséggel kellett szembenézni. Tulságosan is messzire vezetne, mindama nehézségeket és akadályokat itt felsorolni és felpanaszolni, amelyek a munka kiadását és később terjesztését megnehezítették; e nehézségek és nem várt akadályok miatt a Márk év többi kötetei 1972-ben nem is jelenhettek meg.

A nehézségekért, sok kellemetlenségért, előre nem látott akadályokért azonban bőven kárpótolt az a fogadtatás, amelyben a paptestvérek ez első könyvet részesítették. Bár csak igen korlátozott példányszámban sikerült eddig e III., „B“évre szóló kötetet eljuttatni a paptestvérek kezeihez, mégis fáradozásainkért kimondhatatlan örömeinkre szolgált az a megértő és elismerő fogadtatás, amelyben a könyvet általánosan részesítették. Egymásután kaptuk a dicsérő és elismerő nyilatkozatokat: „a könyv nagy örömömre szolgált“, „igen értékesnek tartom“, „kérem a többi köteteket is“, megjelent-e már a folytatása“?, „kérem sziveskedjék azonnal küldeni!“ „nagyon köszönöm könyvét, nagy segítségemre lesz majd a prédikációkra való készülésben“, „értékés kiadványait terjeszteni is fogom“, stb. Ilyen nagy, elismerő fogadtatásra nem is mertünk gondolni!

A megjelentetés és terjesztés nehézségeinek dacára elkészült és Isten segítségével megjelenhet az „Uj Igehirdetés“ ez újabb kötete, a „C“ évre szóló prédikációk, Advent I. vas-jától Husvéthétfőig, vasárnapokra és ünnepnapokra, Lukács evangéliumának szakaszai szerint.

Nagy örömmel és szeretettel bocsátjuk a lelkipásztorkodó papság használatára, hiszen e kötet is hasonló céllal készült, mint az előző: segítségére lenni a lelkipásztoroknak, az Ur szőlőjében fáradozóknak!

1. Tudvalévő, hogy az Egyház 1969. Advent I. vasárnapjától, a vasár- és ünnepnapokra szóló evangéliumi szakaszokat újjárendezte. Az új szentirási szakaszok nem egy lelkipásztort zavarba hoztak és nehézségek elé állítottak; teljesen új, sokszor egészen ismeretlen szövegek! Sok lelkipásztornak okoz gondot és fejtörést, hogyan is magyarázza meg híveinek. Megnehezíti a dolgot, hogy ma már nem elég csak egy sablonos magyarázat, hanem az evangéliumi szakaszokat a mai élet és a mai problémák szemszögéből kell nézni és magyarázni iparkodni! Nem térhetünk ki az ige-hirdetésben a mai problémák elől, az Egyház megújulási törekvéseinek, küzdelmeinek, az új szellemi erjedésnek ismertetése elől.

Ne ijedjünk meg azonban az új evangéliumi szakaszoktól, éppen új-mivoltuk nagyon sok előnyt is rejt magában! Előnyt a lelkipásztor részére, mert e szakaszok kimozdítják megszokott sablonos szavaiból és magyarázataiból, de előny a hívek részére is, mert ez új evangéliumi szakaszoknál jobban odafigyelnek, figyelmesebben követik!

A mai időkre valóban érvényesek Jézus szavai, melyeket Péterhez intézett: „Simon, Simon, ime a Sátán megkivánt titeket, hogy megrostáljon, mint a búzát. Én azonban imádkoztam érted, hogy meg ne fogyatkozzék a te hited és te egykoron megtérvén, megerősítsd atyádfiaidat.”

Az Egyház az „aggiornamento”-ban messzire kitérte ablakait a világ felé és sokak véleménye, hogy közben súlyos tüdőgyulladást kapott; én nem osztom ezt a véleményt; az Egyház megújulása elengedhetetlen volt, sok mindenben van még mindig változásra szükség, s így biztos, hogy az

említett betegség, nem válik halálára, hanem Isten dicsőségére, hogy ezáltal megdicsőüljön az Isten Fia. (Ján. 11,4-5.)

2. Mi nem akar mármost lenni e prédikációs kötet? Nem akar 1.) is „ájtatos hallgatókhoz intézett ájtatos eszme-futtatás“ lenni, szép és könnyekig megható, érzelmes gondolatok felsorakoztatása, hogy az „ájtatos“ hallgatók jól kisírván magukat, utána könnyekkel a szemükben mondogassák egymásnak: „Nagyon szépen beszélt a papunk“, de, hogy mit is mondott, arról már egy szót is alig tudnának elmondani.

De nem akar 2.) tudományos munka sem lenni, mert egy prédikációs könyv természetesen nem egy tudományos mű, hanem arra kell törekednie, hogy a tudományos irányzatokat és tanításokat is közérthető nyelvre átültetve, szélesskálájú hallgatóságot tartson szem előtt, hogy mindenki megértse! Ennyiben tehát sokkal nehezebb a munkája, mint egy tudományos könyv szerzőjének, ahol a szerző csak szűk kis körre szorítkozhat, de a megértése a nagyközönség elől el van zárva.

Ezért e prédikációk nyelvezetét illetőleg egyszerűsége törekedtünk, az érthetetlen kifejezéseket, hosszú mondatfűzéseket, tudományos cirádákat kerülve, amelyek lehetnek ugyan kápráztatók, azonban senki sem olvassa, sem szívesen nem hallgatja azokat. — Természetesen másként kell prédikálni falun és másként városan, különösen nagyvárosokban! Falun a Világegyházat érintő problémákat nem igen értik meg, mindent csak a saját kicsinyes szemszögükből ítélnék meg. Itt csak egyszerűen lehet beszélni, mindent példákkal illusztrálni és megvilágítani. Ne gondoljuk azonban, hogy a falusi hívek is csak azt kívánják, hogy lelkipásztoruk mindig csak kicsinyes, igaz vagy vélt hibáikkal és bűneikkel foglalkozzék és azokat ostromozza! Lehet azért

mélyebb vizekre is evezni, sőt kell is, de persze mindig egyszerű szavakkal és megfelelő készüllettel.

3. Egy prédikációban maradjunk csak egy témánál! Ne legyen az a prédikáció: „Ex omnibus aliquid, ex toto nihil”. — Mi ezért e prédikációs kötetben is, minden szentbeszédnél fejlécként megadjuk az alapgondolatot.

Mi példákat e prédikációkban általában nem hoztunk! Azonban természetesen kinek-kinek szabadságában áll, a szentbeszédekben kifejezett igazságokat példákkal is igazolni és megvilágítani! A nép, a falusi különösen, de a városi is, szereti a példákat, azokat sokkal jobban megérti, megjegyzi és iparkodik saját életére alkalmazni.

4. Az „Uj Igehirdetés” e „C” évre szóló I.-II. részében ismét „Isten” — „Krisztus” — „Egyház” — „Zsinat” nagy igazságai álltak előttünk és mérsékelten haladó állásponttal, a zsinati határozatok alapján, az itt Nyugaton kialakult vallásos és szellemi erjedés ismertetése, azoknak kritikája és megítélése és esetleges visszautasítása volt a célunk! Mégis a prédikációkban képviselt álláspontok, általában nem a szerző privát véleményei; számtalan kiváló nyugati teológus olvasása és véleményük átelmélkedése után kialakult álláspontok azok.

Ennek dacára e prédikációk csak impulzusok akarnak lenni, csupán indítékokat akarnak adni és főleg tájékoztatást akarnak nyújtani az Egyház mai helyzetéről Nyugaton, nehézségeiről, küzdelmeiről és vajudásáról!

5. Nemcsak a vasárnapokra, hanem az ünnepnapokra is hoztunk szentbeszédet, és pedig nemcsak a parancsolt, hanem a nem parancsolt, azaz tanácsolt ünnepekre is, sőt Szilveszterre és szt. József napjára is. Tettük ezt azért, mert ha hazánkban egyes ünnepek a legujabb rend szerint vasárnapokra is mentek át: vizkereszt, áldozócsütörtök és

Urnapja, mások, mint Szt. Péter és Pál napja, mindenszentek és Szeplőtelen Fogantatás ünnepe többé nem parancsolt ünnepek, úgy mégis az új rend szerint is, a régi és új nem parancsolt, azaz tanácsolt ünnepeken legalább este ünnepi szentmisét kell mondani homiliával.

Szeretettel bocsájtjuk ez új kötetet is („Új Igéhirdetés”: „C” évre szóló szentbeszédék, I-II. rész), a lekipásztorkodó papság használatára, s ha ezáltal csak egyetlen lekipásztornak is több ideje jutott egyéb elfoglaltságokra, talán a szentmise ünnepélyesebbé tételére, az iskolai hitoktatásra való alaposabb felkészülésre, ministránsok betanítására, talán egy civakodó és szétválni akaró házaspár összebékítésére stb. stb. (hiszen a lekipásztori munka ezerarcu), sőt nem utolsósorban az anyagiakkal való foglalkozásra is (az ember ugyanis lélekből és testből áll!), akkor e könyv már elérte célját és megjelentetése nem volt hiábavaló!

Végül még annyit kívánunk megjegyezni, hogy e prédikációk nemcsak papok részére akarnak segítség lenni, hanem műveltebb világiak részére is, mindazok részére, akiket érdekel az Egyház sorsa, akiket érdekel az a szellemi erjedés, amely egész Európát, sőt Amerikát is megragadta, akik aggódnak az Egyházért, akiket érdekel jelene és jövője, s végül akik esetleg korszerű szentbeszédeknek hijjával vannak!

Szeretnénk, ha a lekipásztorkodó papság e kötetet éppen olyan szívesebben fogadná, mint az első könyvet („B” év, III. kötet). A szerző hálás minden építő kritikáért, megjegyzésért és tanácsért, a következő kötetekre vonatkozó minden kérelemért és segítségért!

Kísérje ez új kötetet is Jézus, az Ur áldása, és Szent József védelme!

Bécs, 1973. Szent Péter és Pál napján.

Advent I. vasárnapjára. (Lk. 21,25-28; 34-36)

„Akkor majd meglátják az Emberfiát, amint eljön a felhőkben nagy hatalommal és dicsóséggel.”

Ma Adv. I. vasárnapjával ismét egy új olvasmányi év kezdődik, az u. n. „C” olvasmányi év. Az evangéliumi szakaszok átrendezése óta a második „C” év, amely „C”-évnek fő jellemvonása, hogy az evangéliumi szakaszok majdnem kizárólag Lukács evangéliumából vannak véve.

E sz. Lukács evangéliumából vett mai vasárnapi perikópát teljesen áthatja Krisztus újból való jövetelének gondolata; azonban jelentős különbség észlelhető a „B” év 33. vasárnapjának, az u. n. „Márk kis apokalipszis”-e és Lukács evangéliumának mai szakasza között. Lukács evangélista ugyanis már jóval később élt (kb. Kr. u. 80.-ban), amikor a világ végének és Krisztus újrajövetelének várása kezdett alábbhagyni. A mai evangéliumi szakaszban Márk ev.-val szemben már egy jelentős folyamat növekedése vehető észre, amennyiben Lukács evangélista már világosan szétválasztja Jézusnak a világ végéről és annak előképéről, Jeruzsálem pusztulásáról való jövőndölését. Az egyik Jeruzsálem pusztulása ugyanis már megtörtént, a másik: a világ vége még csak be fog következni.

Az Üdvözítő jövőndölése Jeruzsálem pusztulásáról Kr.u. 70-ben valóban beteljesült, a világ vége azonban nem következett be azonnal Jeruzsálem pusztulása után (az Üdvözítő ugyan ezt nem is mondotta); így azután kezdett alábbhagyni a világ hamarosan bekövetkező végére való várakozás.

Az első keresztények, miután úgy látták, hogy a legközelebbi és legnagyobb veszély már elmúlt, ismét hozzáláttak a munkához, adtak-vettek, meggazdagodtak és kezdték életüket szépen berendezni ezen a világon. Általános emberi

tulajdonság ez; szeretünk itt e Földön berendezkedni, mert szeretjük az életet és jól érezzük itt magunkat. Így azután Krisztus második visszajövetelének tudata és az arra való várakozás egészen háttérbe szorult. Ahol pedig az eszkatológikus várakozás nem él, ott az a veszély fenyeget, hogy olyan életfelfogás alakul ki, amely alig különbözik azokétól, „akiknek nincsen reményük“. (1 Tessz. 4,13.)

Az ősegyházban azonban nemsokára Jeruzsálem pusztulása után újból megkezdődtek a keresztény-üldözések és aki lelkiileg nem volt elég erős, aki nem volt felkészülve az üldözések szenvedéseire, „könnyen megtántorodott“. Ezért Lukács evangelistának már virrasztásra kellett intenie, egyrészről a fenyegető üldözések miatt, másrészről, hogy el ne feledkezzenek Krisztus újból való jöveteléről, hiszen a megváltás még nem befejezett; csak az Utolsó Napon teljesül be, s majd csak akkor „emelhetjük fel fejünket teljes bizalommal.“

Vajjon nem úgy vagyunk-e mi is, mint az első keresztények, vajjon nem ezt látjuk-e mai időkben is világszerte? Nem így van-e a mai egész emberiség? Életszínvonal-emelkedés, jólét, mindig több szabadidő, iparosodás, szórakozások, pénz, meggazdagodás, ezek a mai kor jellemző tünetei. Hogyan kereshetek minél több pénzt, hogyan tehetem életemet minnél szebbé, minél kellemesebbé? ezek a mai ember gondjai és gondolatai. Így azután elmerül a földiekbe, elfeledkezik Istenről, Krisztusról, életének középpontja saját maga, e földi élet, a földi élvezetek. Krisztus újból való jövetelének tudata egészen háttérbe szorul. Milyen jótétemény itt számunkra Advent, hogy ismét felkeltse bennünk a Krisztus ujjajövele utáni vágyat, mert Advent elsősorban nem arra akar figyelmeztetni és nem arra akar előkészíteni, ami egykoron Betlehemben történt (ahogy ahhoz általában szokva vagyunk), vagyis Jézus születésére, hanem

Jézus eszkatológikus eljövetelére, vagyis eljövetelére az utolsó napon, a világ végén, messiási dicsőségében. „Amikor majd eljössz dicsőségedben” — imádkozzuk minden nap a szentmisében.

Krisztus eme újból való jöveteléről gyakran beszél a Szentírás, különösen Pál apostol. S mindezekben az evangéliumi szakaszokban, ahol Jézus visszajöveteléről van szó, két ismertetőjel rajzolódik ki: 1.) visszajövele biztos, de 2.) órája bizonytalan.

1.) Visszajövele biztos! Maga Jézus többször beszél újból való jöveteléről: „Akkor majd meglátjátok az Emberfiát, amint eljön a felhőkön nagy hatalommal és dicsőséggel.” (Mk. 13,26) „Nektek zaklatottaknak pedig, velünk együtt megnyugvással, amikor az Úr Jézus megjelenik angyelseregével a mennyből, lobogó tüzzel. Akkor majd megbünteti azokat, akik Istent nem ismernek és Urunk Jézus Krisztus evangéliumának nem engedelmeskednek.” (2 Tessz. 1,7-9.) — S Lukács evangélista e ami evangéliumi szakaszban világos szavakkal szól Krisztusnak, mint a világ Urának és Birájának, de egyuttal mint a keresztények Üdvöztőjének látható visszajöveteléről. E jövetellel nyilvánvalóvá lesz az egész világ előtt, hogy kicsoda Jézus és egyuttal befejezést nyer, ami Jézusnak, mint embernek e világba való jöttével kezdődött. „Amikor mindez beteljesül, tekintsetek fel és emeljétek fel fejetekeket. Elérkezett a ti megváltástok.” Krisztus most befejezi övéinek a megváltását, most befejeződik, ami a hittel és a keresetséggel megkezdődött. S éppen ezért, mindezek a végső dolgok, a világ vége és Krisztus visszajövele, bennünket nem tölthet el félelemmel és rettegéssel, hanem inkább keresztény reménységgel, mert Krisztus érettünk meghalt és feltámadott.

2.) de órája bizonytalan: „Virrasszatok tehát, mert nem tudjátok, mely napon jön el Uratok.” (Mt. 24.42á) „Amde

ezt a napot és azt az órát senkisésem ismeri, a mennybéli angyalok sem, sőt még a Fiu sem, csak az Atya.“ (Mk. 13, 32.) „Vigyázzatok, virrasszatok és imádkozzatok, mert nem tudjátok, mikor jön el az az idő.“ (Mk. 13,33.) Második eljövételének időpontjára vonatkozólag Krisztus megtagadott minden felvilágosítást. A Népek Apostola is fölöslegesnek tart minden találgatást: „Ami az időt és az órát illeti, testvérek, arról szükségtelen írnom. Hiszen magatok is pontosan tudjátok, hogy az Úr napja úgy jön el, mint éjjel a tolvaj.“ (1 Tessz. 5,1-3. ugyancsak 2 Tessz. 2,1.)

Sokak előtt azonban csak az számít, amit a tudomány mond. A tudomány pedig éppenséggel nem zárja ki a „Világ végét“ az „Utolsó ítélet napját.“ Hogy egy szép napon a kontinensek széjjelszakadnak, hogy a világúrból sugárzás tör be Földünkre, hogy a katasztrófát csak néhány ember éli túl, ez ma még utópiának tekinthető — mondják a tudósok — de holnap valóság lehet. Őt nagyhatalom befolyásolja ugyanis életünket és jövőnket: éspedig a világ népességének állandó növekedése, az iparosodás, az élelmiszerek előállítása, a természetes nyersanyagok és a külvilág elszennyeződése. Egy Computer mármint, amelynek ezeket beadták, kiszámította, hogy a telítettségi pont, amelyen túl élet Földünkön nem lesz lehetséges, 100 éven belül bekövetkezik, ha semmit sem tesznek ellene. (The Limits of Growth, Studies des MIT [Massachusetts Institute of Technology] Harward, October 1972.)

Sőt vannak tudósok, akik e végkatasztrófa idejét sokkal rövidebbre veszik és egész pontosan tudni vélik, hogy Földünk végórája 1985. márc. 17.-én, pontosan nulla órákor következik be!

Mire alapítják e tudósok e lesújtó jövőndölésüket? 1.) Először is a külvilág, főleg a nagyvárosok iszonyatos elszennyeződésére. A füst és az ipari gázok aggodalomkeltően

változtatják meg az atmoszférát és zavarják a Föld hőháztartását. A nagyvárosok a szennyvizek, mérges gázok, rádióaktiv sugarak és mindenfajta szemét özönvizében fognak elsüllyedni.

2.) Változik a Föld klímája. Földünk felett, kb. 20.000 méter magasságban egy sűrű gőzharang alakult ki, s ez az oka az utóbbi idők rendellenes időjárásának is, különösen a fullasztó trópusi nyárnak és a csapadékban, különösen havazásban szegény, tulságosan is meleg télnek.

Mi keresztények, jóllehet egyrésről a tudomány által is igazolva látjuk Jézus szavainak a világ végére vonatkozó igazságát és e tekintetben igazat adunk a tudománynak, másrésről viszont kételkedve állunk minden pontos időmeghatározással szemben a világ végét illetőleg, származék az akár tudósoktól, akár vallásos közösségektől, mint pl. az adventistáktól, akik szintén mindig napra, sőt órára, pontosan akarják tudni a világ végének és Krisztus visszaszajövetelének idejét. Az adventisták pl. 1874-re is várták Krisztus visszaszajövetelét. S amikor ez az időpont is hamisnak bizonyult, kijelentették, hogy Krisztus eljött ugyan ez időpontban, azonban láthatatlanul jelent meg.

Mindeme jelek és a tudósok intelmei legyenek azonban komoly figyelmeztetések: „Vigyázzatok, virrasszatok és imádkozzatok!” Amen.

„S minden ember meglátja majd az Isten üdvösségét.”

Jézus nem kezdi meg megváltói működését anélkül, hogy hirnöke elő ne készítené számára az utat. Ez előhírnöke Keresztelő szt. János, az Ószövetség utolsó és legnagyobb prófétája. Az Ő hatalmas egyéniségéről többször hallunk mind a négy evangélistánál, különösen most az adventi időben. Már atyja, Zakariás hallja, hogy János az Úr színe előtt fog járni, hogy készsége népet készítsen számára... (1,17.) Már anyjának méhétől telve Szentlélekkel, a Megváltóval való találkozákor felismeri Jézust, az Eljövendőt, örömtől repes anyjának méhében és hirdeti őt anyjának. Isten szava eléri őt a pusztában, és itt a pusztában, a Jordán mellett kezdi meg nagy bűnbánati beszédeit.

A Keresztelő működése főleg Izaiás próféta jövendöléseiből lesz érthetővé. Izaiás prófétánál olvassuk: „Egy kiáltónak a hangja. A pusztában készítsetek utat az Úr részére, a sivatagban egyengessetek ösvényt Istenünknek.

Emelkedjék fel minden völgy, minden hegy és domb hordassék le; ami egyenetlen, legyen egyenessé, ami göröngyös, legyen sima uttá.

Igen, kinyilvánul az Úr dicsősége és minden ember meg fogja látni, mert Isten szája szólott.” (Iz. 40,3 kk.)

Mint a hirnök a királynak, úgy készíti elő János a Megváltó útját. S mi ez utkészítés célja? „Hogy minden ember meglássa az Isten üdvösségét.” S mi az Istennek ez az üdvössége? Elsősorban Ő maga; Isten maga az üdvösség! Azután pedig az Üdvözítő, a Megváltó, a Szabadító, akiben az Isten megtestesült.

Isten minden embert szeret és üdvözíteni akar, nemcsak egy népet, nemcsak egy hitvallás egyedeit, nemcsak tiszta

multu, s egy bizonyos vallásos hajlammal és tehetséggel megáldott embereket. Isten szereti a pogányokat is, a szamaritanusokat, a beteget, a bűnösöket és vámosokat. „Minden ember meglátja majd az Isten üdvösségét.”

Ugyanezt tanítja a II. Vatikáni Zsinat is az Egyházzal szülő hittani konstitúcióban: *„A nem keresztény népek különbözőképpen rendelődnek az Isten népéhez. A mohamedánok elismerik a Teremtőt, a zsidók imádják az egy igaz Istent. Isten üdvözítő szándéka őket is felöleli. Sőt ebből azok sincsenek kizárva, akik csak homályos képekben keresik az ismeretlen istenséget.*

Mindazok elnyerhetik az örök üdvösséget, akik önhibájukon kívül nem ismerik Krisztus evangéliumát és az Egyházat, de őszinte szívet keresik Istent és a kegyelem hatása alatt arra törekszenek, hogy tetteikkel teljesítsék az akaratát, amelyet lelkiismeretük szavában felismertek. Az isteni gondviselés még azoktól sem tagadja meg az üdvösséghez szükséges támogatást, akik ugyan önhibájukon kívül nem jutottak el Isten kifejezett ismeretére, de — aligha az isteni kegyelem segítségével nélkül — iparkodnak a helyes utat megtalálni. Mert ami jó és igaz van bennük, azt az Egyház az evangéliumra való előkészületnek és Isten adományának tekinti.”¹⁾

Isten minden embert üdvözíteni akar. Nem mindenki keresi azonban ma Istenben az üdvösséget, sőt nagyonis sokan nem Benne keresik. Itt elsősorban nem is az örök üdvösségre gondolunk, hanem földi boldogulásunkra, életünk-re itt e Földön.

¹⁾ Az Egyházzal szülő hittani konstitúció, II. Az Isten népe. (16.)

Uj tanítások keletkeztek és keletkeznek, melyek szerint nem Isten a középpont, hanem az ember.²⁾ E tanítások szerint az ember minden dolog mértéke; mindent az emberre kell vonatkoztatni és nem Istenre. Nagyon tetszetős és hizelgő tanítás ez és sokan megszedülve az emberi szellem nagyságától és a mai technika vívmányaitól, ez új tanításra esküsznek, annak bűvöletében élnek, és pedig nemcsak kifejezetten és elvből ateista, azaz istennélküli emberek, hanem még hívő keresztények is. Megszedülve az emberi génusz kiválóságától és nagyságától, ahol azelőtt a Teremtő szó állt, ma még sok hívő ember számára is az „ember“ szó áll.

Valóban el kell ismernünk, hogy az emberi ész, a technika csodálatraméltót alkotott. Szuperszónikus (a hangsebességet meghaladó) repülőgépeink vannak, Computerek (ejtsd: kompjuterek), amely gépek még az ember jövődjét is kiszámítják, a műholdak százai keringenek Földünk körül és 1969 júliusában a hatalmas Szaturnusz Rakéta felvitte az első embert a Holdra. Óriási vívmánya ez az emberi észnek és tudásnak, amely mellett eltörpül az, hogy egyedül a Saturnus-Programm 1970-ig 8.000 millió dollárba került az USA-nak Wernher von Braun a „rakéták Atyja“ azonban nem szűnik meg újból hangoztatni, hogy majd csak a későbbi generációk fogják megtapasztalni, hogy a Holdra való utazás értéke nagyobb, mint az ára. — Már most is kenyeret és munkát ad az amerikaiak százezreinek. Egyedül az Apollo-terv kivitelezésén 400.000 tudós és szakmunkás vett közvetlenül részt.

Wernher von Braun már egész pontosan előre tudja azt is, hogy 1981. nov. 12-én legénységgel felszerelt és ellátott

²⁾ Istenről szóló tévedésekről, l. Lelkes: Uj Igehirdetés, préd. Nagyböjt III. vasárnapjára.

űrhajó fog startolni a Marsra. És a 60 esztendőös tudós legfőbb kívánsága, hogy ő maga is az űrhajó fedélzetén lehessen.

Mindez valóban csodálatos és lenyűgözi az embert, sokakkal feledtetik az Istent és megállapodnak az embernél, és mint próféták hirdetik az új tanításokat. De ez új tanítások prófétái egy szép napon meglepetve és rémülten veszik észre, hogy magas a vérnyomásuk, hogy érlemeszesezésük van, hogy csukorbetegség, sőt a szívkük is gyenge és szívinfarktus, vagy rák fenyegeti őket. S ekkor ráébrednek, hogy minden felmagasztaltatása és dicsőítése dacára mégis milyen gyenge és esendő lény az ember, állandóan betegségek veszélyeztetik és naponként kell tapasztalnia, hogy minden lény, legyen az növény vagy állat, sőt maga az agyondicsőített ember is pusztulásnak, a halálnak martaléka.

Életünkért, egészségünkért sokat tehetünk és kell is tennünk, azonban életünk és mindaz, ami annak fenntartásához szükséges: levegő, oxigén, fény, napsugár, de még az élelem se teljesen, végső fokon nincsenek hatalmunkban. Bizonyítják ezt csak a legutóbbi 1971, 72-es esztendők, amikor is a hosszantartó szárazság következtében, a Szovjetunióban, Indiában, Bangla Desh-ben és sok afrikai országban a gabontermés katasztrófálisan rossz volt.

A Világ Élelmezési Szervezete, a FAO külön tanulmányban fordult az UNO-hoz, kifejtve, hogy a legmodernebb és legkorszerűbb, legszakszerűbb földművelés is, még mindig majdnem teljes egészében az időjárástól függ, ugyanekkor meghuzza a vészharangot, hogy a Föld élelmiszer-tartalékai 20 év óta jelenleg a legalacsonyabbak és ha a szárazság így folytatódik ez 1973. év végére világméretű éhínség fenyegeti az emberiséget.

Ime az agyondicsőített ember! Mit tud tenni végeredményben életéért és életének a fönntartásáért? Istent a

megtévedt emberek oly hangosan és oly alaposan „holt”-nak nyilvánították, küldötteinek, szolgálóinak oly érthetően megtiltottak minden „uralkodást” e világon, hogy nem lehet csodálkoznunk, ha Isten valóban visszahúzódik. A következményeket látjuk és tapasztaljuk ma minden téren! Az agyondicsőített ember még sohasem volt ennyire jogfosztott és lenézett, az emberi élet sohasem volt ilyen olcsó, a merényletek az emberi élet ellen; kezdve már a meg nem született életektől, sohasem volt ilyen általános és lelkiismeretlen! Gondoljunk csak a fogamzásgátló szerekre, a magzatelhajtásra, a nemi brutalitásokra és kicsapongásokra, a világméretű terrorra, gyilkosságokra és kinzásokra!

Isten nem tolakszik fel! Nekünk kell feléje fordulnunk, életünkbe, de még a technikába is bele kell vinnünk az Istent és akkor majd „minden ember meglátja az Isten üdvösségét.” A m e n .

„Mit tegyünk tehát?”

A mai evangéliumban ismét az Úr nagy előhírnökéről, Keresztelő szt. Jánosról hallunk. Keresztelő szt. János az Üdvözítő fellépése előtt kezdte előkészíteni az Úr útját, amennyiben a Jordán partjainál megkezdte nagy bűnbánati beszédeit. Az emberek tömegestől tódultak e hatalmasszavu szónokhoz és csodálkozva kérdezték egymást: „Ugyan ki-csoda ez a férfiú, aki az emberek lelkében olvasni látszik?”

A Keresztelő hatalmas szavakkal prédikált: „Viperák fajzati! Ki biztosított benneteket arról, hogy megmenekültök az eljövendő megtorlástól, hacsak meg nem tértek és bűnbánatot nem tartotok? Csak a szent keresztség tisztíthat meg benneteket bűneitektől. Mert az emberi nem, mely napjainkban e földkerekséget lakja, megérett arra, hogy kiirtassék és megsemmisíttessék, ahogy az Úr egykoron a bűnös városokat: Szodomát és Gomorrát elpusztította isteni haragjában.

Sokan közületek a gonoszság, a fajtalanság és tobzódás, a gőg és fösvénység, a lustaság és kegyetlenség ocsmány bűneinek rabjai. Borzalmas lesz a büntető ítélet, amely őket az igazság napján fenyegeti. A fejsze már a fák gyökerére tétetett; kivágnak és tüzre vetnek minden fát, amely jó gyümölcsöt nem terem és megdől a Gonosz hatalma.”

Így prédikált hatalmas szavakkal Keresztelő János és különösen egy szót használt gyakran, amely a görög szövegben így hangzik, hogy „metanoείτε”. Ezt a szót általában a „térjetelek meg” kifejezéssel fordítják. Azonban ez a görög szó sokkal többet jelent; nemcsak azt jelenti, hogy térjetelek meg, hanem e szó azt akarja mondani: teljesen át kell alakulnotok, változtassátok meg egész gondolkodástokat, egész benső beállítottságotokat.

S az emberek ekkor megkérdezték őt: „Mit tegyünk tehát?” János az irgalmasságra, a szeretet tetteire való felhívással válaszol: „Akinék két köntöse van, ossza meg azzal, akinek egy sincs, s akinek ennivalója van, tegyen hasonlóképpen.” Jézus a „Hegyi Beszéd”-ben még sokkal radikálisabban követeli: „Ha elveszik a köpenyed, add oda a köntösödöt is. Ha kérnek tőled, adj és ha elveszik, ami a tiéd, ne követeld vissza.” (Lk. 6,29 b-31.)

A vámosok is megkérdezték: „Mester, mi mit tegyünk?” János nem kívánja, hogy feladják hivatásukat, hanem megtiltja nekik, hogy a jogosnál többet követeljenek és igazságtalanul gazdagodjanak.

Katonák is jönnek és ugyanazt kérdezik. Ők is igazi praktikus tanácsokat kapnak, senkit se zsaroljanak meg, azaz a békés lakosságot hagyják nyugton, ne rabolják ki és elégedjenek meg a zsoldjukkal.

Igy készítette elő a Keresztelő az Úr útját és nem is akart több lenni, mint az Úr utkászítóje. S amikor maga Jézus is lejött a Jordán partjaihoz, akkor János rámutatott: „Nézzétek az Isten Báránya, aki elveszi a világ bűneit! Ő az, akiről mondtam, hogy hatalmasabb nálam és én arra sem vagyok méltó, hogy sarusziját megoldjam.”

Mi pedig kérdezzük meg: *Mi a Keresztelő tanítása ma, a mi számunkra, a XX. század utolsó évtizedeinek, az ipari és konzum-társadalom emberének számára?*

Mielőtt e kérdésre válaszolnánk, nézzük meg előbb, melyek a mai kor emberének, ez ipari és konzum-társadalom emberének, az atom- és űrhajókorszak emberének fő jellemvonásai. (E jellemvonások természetesen átlagosan értendők, vagyis ez nem azt akarja jelenteni, hogy minden ember ilyen.)

A mai kor emberének legjellemzőbb tulajdonsága A.) a pillanatnak él, s mindent elhajt! Nincsenek számára mara-

dandó értékek, csak pillanatnyi használati tárgyak. Vannak eldobnivaló papírszalvéták és papírzsebkendők, eldobnivaló fehérneműk, tejes- és egyéb élelmiszerzacskók; a kórházakban egyszeri használatra való ágyneműk, orvosi köpenyek és műszerek stb. stb. Ha az ember a hulladékgyűjtőbe beletekint, különösen nagyvárosokban, akkor látja az ember, hogy mi minden van eldobásra ítélve. A korszerű termelés berendezkedett erre az eldobó-rendszerre.

Ez a mindent-elhajítás veszélyes már természetes szempontból is, mert megteremti és növeli a külvilág, a környezet beszennyeződését és ez oly mértékűvé növekedhet, hogy még az éghajlati és időjárás-viszonyokat is megváltoztathatja. Ezért mondta egy gazdasági szakértő: „Megfulladunk a hulladékokban.“

Ebből a pillanatnak-való-élésből ered azután, hogy a mai kor embere B.) nem hűséges és nem ragaszkodik semmihez, sem Istenhez, sem Krisztushoz, sem hitéhez, sem erkölcsökhöz, sem önmagához, sem embertársaihoz. Kötetlen és fékezhetelen, röpdös, mint egy pillangó „partner“-től partner-hez, elvtől elvhez, párttól párthoz, hiszen ő csupán csak egy kokettül körüludvarolt, szeszélyes fogyasztó. — Az egyik 100 dolláros éppoly jó, mint a másik; mindent ki lehet cserélni és mindent lehet pótolni, nemcsak égőket, hanem sziveket is ki lehet cserélni, ugyanúgy, mint fogakat, hajzatot, inget, sőt még feleséget is és egyéb „produktum“-okat.

Nem hűséges I.) Istenhez, akit szeretne teljesen fölölegessé tenni; a deizmus és panteizmus bűvöletében él, vagyis fényévek távolságában lévő, még az imádsággal sem elérhető Isten fogalmában (deizmus), vagy egyszerűbben és praktikusabban a környező külvilág istenítésében (panteizmus). Isten nincs mindenütt, — tanítja a panteizmus — hanem minden isten: a természet, a kozmosz (világminden-

ség), az egyed, a tömeg, a szociális környezet, egy meghatározott osztály, stb. Isten ezzel szétesztődik, feloldódik és megszűnik, mert önként következik, hogy ezzel a panteisztikus mindenséggel az ember semmiképpen és semmire sincs kötelezve.

Nem hűséges 2.) Krisztushoz, akit megfoszt istenségétől, akit pusztán emberré nyilvánít, sőt vannak, akik még létezését is tagadják, kijelentvén, hogy nem tett csodákat és nem is támadhatott fel, mert egyáltalában nem is élt ezen a Földön és az evangéliumok mítoszok.

Nem hűséges 3.) hitéhez. A vallásos hit különösen azért is nehezebbre esik, mivel arra hajlik, hogy csak azt tartsa valóságnak, amit méterrel és súlyokkal lehet mérni. A földi paradicsom reménységének rabja és ez elvilági menyország várásánál 3 M-ben bizik: Marx-, Mao- és Marcuse-ban.

Nem hűséges 4.) a keresztény erkölcsökhöz, és a nemi szabadosság híve, amely nemi szabadosság következményeit vállalni viszont nincs lelki ereje. Igyekszik tehát menekülni a terhektől, ezért a fogamzásgátló szerek, magzatelhajtás, kábítószeres, s végül merényletek a saját és mások élete ellen, gyilkosságok és öngyilkosság. Nemcsak használati tárgyakat: fehérneműt és élelmiszereket dob el, hanem az Istentől a saját képmására teremtettest is eldobandó tárggyá alacsonyítja le, csupán élvezeti cikknek tekinti.

C.) Mindebből ered azután és betetőzi a mai ember jellemvonását az irigység! Napjaink egy fiatal szociológusa a jelen kort az „irigység korszaká“-nak nevezte, amelyben az irigység, mint nyilvános világhatalom lép fel. Az atomkorszak embere nem akar maga felett tekintélyt ismerni, lázad minden kiváltsággal, minden kivétellel, minden különhellyel szemben. Egy „Teljhatalmu Úr“ legyen az akár Isten vagy Krisztus, egy dicsőségesen uralkodó pápa, egy „Hiva-

talos Egyház“, egy „Tévedhatetlen Irás“, mindez teher és rémség számára.

Mindezek után kérdezzük meg ismét: „Mit mond Keresztelő szt. János ennek a mai kor emberének? S halljuk a Nagy Ember hatalmas szavát: „Vissza Istenhez és Küldöttéhez: Jézus Krisztushoz, vissza a hithez!“ — Nemcsak az akkori hallgatók álltak két lehetőség előtt, hogy „tűzzel vagy Szentlélekkel kereszteltessenek-e meg“, hanem a mai kor embere is. Döntenünk kell Istenről és Annak személyéről, akit Isten e világba küldött, aki testvérünk lett, aki felmagasztaltatott a keresztfán, de egyuttal végítéleti Birónak tétetett.

Az ítélet azonban már megkezdődött, amennyiben mi elvileg ugyan már döntöttünk, de viszont teljes szerénységgel, de mégis határozottan naponkint döntenünk kell Isten és Krisztus mellett. S jövőnket illetőleg minden attól függ, hogy ez elvi döntésünket hogyan váltjuk aprópénzre, vagyis hogyan valósítjuk meg mindennapi életünkben. A „megmentettek“ és „elveszettek“ teljes szétválasztása ugyan csak később történik és akkor megmásíthatatlanul, de már a jelenben valósul.

Fel kell tennünk a kérdést: „Milyen szerepet játszik Isten, Krisztus, a hit, Egyházam, egyházközségem az életemben?“, Ezt mindenképpen meg kell magunktól kérdeznünk, anélkül, hogy a jövőnki ítélet bennünket rémülettel töltene el. *Mindenesetre komolyan vesszük és megőrizsük lelkünkben a Keresztelő intelmét: Vissza Istenhez, vissza Krisztushoz, mert Isten az üdvösség és az egyes ember, de az egész emberiség jövője is. A m e n .*

Advent IV. vasárnapjára. (Lk. 1,39-45)

„Hogyan lehetséges az, hogy az én Uramnak anyja jön hozzám.“

Amikor Gábor főangyal Jézus születésének hírüladásakor köszöntötte Máriát, szavainak hitelül egy jelet hozott fel: „Ime rokonod Erzsébet is fiat fogant öregségében, s már hatodik hónapjában van, bár magtalannak tartják az emberek.“

Engedelmeskedve ennek az utalásnak, Mária utnak indul, hogy rokonát, anyai nagynénjét meglátogassa. Lukács evangélistánál olvassuk, hogy Erzsébet, fogantatása után, terhességének ötödik hónapjában visszavonult a külvilágtól, elsősorban is azért, hogy ne legyen kitéve a kedves embertársak utólagos gunyolódásainak, az esetben, ha a jövődőlés, amelyben nem ő, hanem férje részesült, mégsem válnék valóra, vagy pedig ő, a terhesség első hónapjaiban a gyermeket elvsztené. Ezért a szomszédok közül senki sem tudott állapotáról, nem is szólva a messzabb lakó rokonokról. Éppen ezért Gábor angyal közlése Máriának, hallatlan szenzáció volt és, amennyiben valóban igaz, teljesértékű megerősítése a Mária részére adott jövődőlésnek. — Biztos, hogy Mária mindent közölt édesanyjával. szt. Annával és ez, — hiszen olyan valószínűtlenül hangzott mindaz, amit leányától hallott — nagyon is szívesen akart volna bizonyosságot, nagynénjének Erzsébetnek állapotáról. (Erzsébet tulajdonképpen Mária anyjának, szt. Annának volt a nagynénje, tehát Máriának nagyanyai részről nénje.) Szt. Anna tehát helyeselte Mária szándékát, hogy utnak induljon rokonához Erzsébethez és keresztülvitte, hogy férje Joáchim, Mária édesatyja is beleegyezzék a látogatásba.

Abban az időben mármost nem volt olyan egyszerű hosszabb utra indulni, különösen asszonyok és fiatal leányok részére nem! Meg kellett várni, míg egy zarándokcsoport

utnak indult Jeruzsálem felé, amelyik elegendő fegyveres oltalmat biztosított rablók és utonállók ellen. Ezek a karavánok rendszerint messziről jöttek és mindig pénzt vittek magukkal, éspedig a zsidóktól a Templomnak befizetett adópénzt és ennek megfelelően erős kísérettel voltak ellátva. Isten rendelése volt, hogy csak kevés idő, mintegy 3-4 hét telhetett el és Mária egy ilyen karavánnal utnak indulhatott Názáretből Jeruzsálembe, amely gyalog kb. 3 napi utat jelentett.

Mária tehát elsiethetett rokonához, Erzsébethez. E sietés — amint láttuk — nem annyira történelmi valóságban értendő, mint jellemezni akarja Mária engedelmes-ségét és várakozásteljes örömet.

E látogatás alkalmával találkoznak nemcsak Mária és Erzsébet, hanem Keresztelő János és Jézus, utkésztő és Messias egymással. És a Keresztelő, telve Szentlélekkel már anyjának méhétől, felismeri Jézust, a nagyobbat, az Eljövendőt, akit hirdetnie kell és akiről tanúságot kett tennie.

Az édesanyák viselkedéséből lesz világossá a gyermekek egymáshoz való viszonya. Erzsébet, az idősebb, a férjezett, Zakariás papnak a felesége meghajol Mária, a fiatalabb, a még csak eljegyzett leány előtt és a társadalmilag sokkal mélyebben álló leányt tisztelettel Ura anyjaként üdvözlí.

Mária látja a jelet, amelyen felismerheti a neki adott ígéret igazvoltát és hitelességét; Erzsébet valóban áldott állapotban van. Erről és a hódolatról, melyben ő és gyermeke részesül, felismeri, hogy itt valóban Isten munkálkodik.

Isten működött a betlehemi gyermekben, életében és sorsában, édesanyján és születésén, a legsivárabb szegénységben és elhagyatottságon; mindezen felismerhetjük a láthatatlan Isten működését, ahogyan azt Erzsébet és édesanya Mária is felismerték.

Isten rajtunk is működik és a mai evangélium azt akarja, hogy megtanuljunk hinni Istennek ebben a működésében és azt el is fogadjuk. Bár Istennek ez a működése nem mindig feltűnő, sőt legtöbbször teljesen elrejtett és csendes. De „Benne élünk, mozgunk és vagyunk.” — és ezenkívül mindegyikünk egyéni sorsára is gondja van. A mai evangéliumi szakasz azt akarja, hogy messzire kitárjuk működése előtt lelkünk kapuit. Mária messzire kitárta lelkének kapuját: „Ime az Úr szolgálóleánya, legyen nekem a te szavaid szerint”, — mondotta telve hívő bizalommal.

Ehelyett sokan elzárkóznak Isten működése elől. Hányan és hányan merülnek különösen ezekben a napokban Advent-től Karácsonyig reménytelen magánosságba és buskomorosságba. És ennek nemcsak a karácsonyi hajsza az oka, nemcsak az ideges és sokszor utolsó pillanatban történő vásárlások és a Karácsonyra való előkészületek; ennek a lehangoltságnak más oka is van. Sok embernek ma az az érzése, hogy eltávolodtak Karácsony tulajdonképpeni lényegétől, hogy gondolkodásuk és egész beállítottságuk idegen Karácsony szellemétől. Sokan szinte már azt se tudják, hogy tulajdonképpen mit és miért is ünneplünk, és így történik azután, hogy Karácsonyt nem keresztény módon ülik meg; az egész ünneplés nem áll másban, mint eszem-iszomban, szórakozásban és kirándulásban, színházban, vagy utazásban. Így Németországban pl. több család elhatározta, hogy Karácsonyt már nem ünneplik a szokásos, hagyományos és vallásos módon, hanem ajándékok, éjféli mise, és karácsonyfa nélkül egyszerűen elutaznak Mallorcába, a Kanári szigetekre, vagy elmennek ski-turára a hegyvidékre.

Karácsony már semmit mond nekik! Semmit sem tudnak már arról, hogy Isten szeretetében lehajolt hozzánk, hogy Ő maga eljött e világba, megtestesült szeretett Fiában, hogy Isten Fia emberré lett!

Szegény, sajnálatraméltó emberek ezek, bensőleg egészen üressé vált emberek; elzárkóznak Isten elől, Isten jó-téteményeinek gazdagsága, a Megváltó születése, élete és működése már nem létezik számukra. Nem tudják, honnan és hová, miért és minek! Még alig éltek, fiatalok, és azt kérdik már: Minek is él az ember? Élnek egyik napról a másikra, életuntak, élnek a pillanatnak, esetleg a szórakozásoknak; öröm és boldogság után vágynak, de a valódi örömet, az igazi boldogságot nem találják!

Legyünk mi kitárulkozó emberek, akik Istennek működését szeretett Fiában ismerik és hívő lélekkel elismerik, de látják és észreveszik működését saját életükön is. Akik lelküket messzire kitárják, mert tudják, hogy a legfontosabb az Úr jövetele az ember lelkébe. Csak Ő tudja szívünk ürességét és magánosságát és elhagyatottságát kitölteni. Sorsunk az Ő kezében van!

Nekünk magunknak csak egy kis, de bátor és határozott lépést kell tennünk a közeledő Úr felé, a bánat és gyónás szentségében hazatérni Istenhez és imádkozni, amint az Egyház a mai szentmisében imádkozik: „Kérünk Urunk éleszd fel hatalmadat és isteni erőddel jöjj segítségünkre, hogy kegyelmed támogatásával minél hamarabb adja meg kegyes irgalmad azt, amit bűneink meggátolnak. A mi Urunk, Jézus Krisztus, a Te Fiad által, aki Veled és a Szentlélekkel egyetemben él és uralkodik Isten mindörökkön örökké.“ A m e n .

Karácsonyra I. (Éjféli misére, Lk. 2,1-14)

„Ma született nektek az Üdvözítő . . .”

Angyali ének hozott ma bennünket a templomba. Legyünk meggyőződéses hívők, vagy kétkedők, keresők és kutatók, fülünkben cseng, akár gyermekkorunkból, akár későbbi életünkben ez az általánosan ismert, mindenütt énekelt karácsonyi ének: „Dicsőség a magaságban Istennek és békesség a földön a jóakaratu embereknek.” Az angyalok éneke teljes békét, a teljes egyetértést fejezi ki az Isten, az ember és a világ között, amely békesség minden ember szívügye és szívének leghőbb vágya. S minél nagyobb a békétlenség a világban, minél nagyobb a gyűlölet és a rosszakarát, annál erősebb a vágyakozás a szívünkben e békesség, e teljes harmónia után. S ezért eljövünk a templomba, hogy e békéről, e szent egyetértésről leglább énekelni és beszélni halljunk.

S ime az evangéliumban egy csodálatos történetet hallunk, amely olyan, mint egy mese, egy kisgyermek születéséről, angyalok énekéről, akik ez ujszülöttet, mint az emberek Megváltóját hirdetik! Ki ez a gyermek, aki közel kétezer esztendővel ezelőtt született ott a távoli Betlehemben? *Meg tud-e érteni bennünket, a XX. sz. utolsó évtizedeinek, az atomkornak emberét, tud-e rajtunk segíteni, meg tudja-e oldani a mai kor problémáit, tud-e változtatni életkörülményeinken?*

Úgy születik, mint minden más gyermek, legfeljebb még sokkal sivárabb és szegényebb, a legalacsonyabb szociális életkörülmények között. Jól ismerjük születésének történetét. Egy elsőrangú világpolitikai esemény viszi Józsefet és terhes jegyesét: Máriát Názáretből Betlehembe. Augusztus császár népszámlálást rendelt el. Ezt a népszámlálást az evangélium elsőnek mondja. (Az evangéliumban minden szó

jelentőségteljes.) Első volt ez a népszámlálás és ez hangsúlyozza e rendelkezés rendkívüli voltát. E népszámlálás az adók kivetése végett volt szükséges és ez első után, minden 14. évben megtartották az egész római birodalom területén. A népszámlálást szept. vagy okt. hónapokban tartották, hogy a lakosság még az esős és hűvösebb idő beállta előtt visszatérhessen otthonába.

E népszámlálás két okból is jelentőségteljes: 1.) Mária áldott áldott állapota miatt. József részére, aki igaz ember volt, ez Isten intéseként hatott, hogy Máriával elhagyja Názáretet és ezáltal megmentse őt a találgatásoktól, a szóbeszédtől és pletykáktól. Így Máriának Erzsébettől való hazatérése után, József azonnal elhagyta Máriával Názáretet.

2.) E népszámlálás mutatja, hogy Isten véghezviszi szándékait és terveit, még akkor is, ha világpolitikai események egy dolognak látszólag szinte a végét jelentik. Dávid sarja részére az adókvetés és a Betlehembe való menetel, a politikai önállótlanág legerősebb bizonyítéka és azt a látszatot kelti, hogy Dávid házának sorsa teljesen megpecsételtetett. A zsidók előtt ez a rendelet, tudatossá kellett, hogy tegye, hogy Dávid királyi háza már nem létezik és emberi számítás szerint Dávid családja részére nincs feltámadás! És Isten részére éppen ez a vég a kezdet, éppen ez az összeírás, amely kérdésessé teszi a Dávid házának adott ígéreteket, vezet annak és a próféták jövődöléseinek beteljesüléséhez. Mikeás próféta jövődölése szerint Betlehem a Megváltó születésének helye és éppen itt jön el Mária szülésének az ideje. Így Augustus császár Isten terveinek eszközévé lesz.

Betlehembe érkezve József és Mária nem kaptak szállást sem ismerősöknél, sem rokonoknál. Betlehem lakói részéről való szeretetlen visszautasításról ugyan egyetlen szó sincs az evangéliumokban, ez a későbbi századok hívő képzeletében született. Végso menedékként maradt a „Szál-

lás". A „Szállás“ nem egy vendégfogadó a mi értelmünkben, hanem egy nagy, egyetlen helységből álló épület, amelyben az útutazó a földön nyugvóhelyet készített magának, míg az állatok, lovak tevék stb., a körülkerített udvarban töltötték az éjszakát. Betlehemben, amely a tenger színe fölött kb. ezer méter magasságban fekszik, voltak még ma is látható, az agyadombokba vájt barlangok, amelyek a téli időben (az esős évszakban), az embereknek és állatoknak meleg szállást nyújtottak és ezért ezeket a barlangokat istállónak használták a pásztorok, mert télen az állatok részére a szabadban hideg volt.

Mikor Mária órája elközelgett, bizonyára más utasok is voltak a „Szállás“-on, úgyhogy Mária, hogy egyedül legyen, kénytelen volt e barlangok egyikébe visszahuzódni. S itt e valóban méltatlan környezetben teljesült be Mária legboldogabb órája és született meg a világ Megváltója.

E gyermek születésekor történtek ugyan rendkívüli események, mint láttuk, de magán az újszülöttön egyáltalában nem lehetett látni semmi rendkívült; semmi sem árulta el, hogy e gyermek a Megváltó, az Isten Fia. De amint édesanyja, Mária az egyes szavak és elbeszélések, az események hívó összegezéséből, jászol és szalma dacára, felismeri az Isten működését, ugyanugy felismerték később Isten kiválasztottai e Jézus szavaiból, tetteiből, sorsából, csodáiból, egész életéből, különösen pedig abból, ahogyan szenvedéseit elviselte, hogy Jézus valóban az Isten Fia és ezt meg is vallották, mint a pogány százados ott a keresztnél: „Ez az ember valóban az Isten Fia volt.“ (Mk. 15,39.) S ezzel már meg is válaszoltuk bevezető kérdéseinket, kétkedéseinket és nehézségeinket: Ha Jézus az Isten Fia, akkor mindent megtehet, amit csak akar! Akkor tudja és megérti bajainkat és problémáinkat, életkörülményeinket és nehézségeinket és tud segíteni is rajtunk! Őszinte lélekkel bizhatunk Benne és aki Benne bíz, nem csalatkozik. A m e n .

Karácsonyra II. (Pásztorok miséjére, Lk. 2,15-21)

„A pásztorok megtalálták Máriát, Józsefet és a jászolban fekvő kisdedet.”

Jézus születését Lukács evangélista egyetlen mondattal adja hírül: „Miközben ott tartózkodtak, érkezett Mária szülésének napja és megszülte elsőszülött fiát, pólyába takarta és jászolba fektette, mert nem kaptak helyet a szálláson.” (2,8 kk.) Így kezdődik Karácsony története, majdnem úgy, mint egy mese, s mégis, ez nem mese, hanem valóság. „Gyermek született nekünk, Fiu adatott nekünk; vállain a világuralom nyugszik, a neve a nagy Tanács hirdetője” (Zs. 97,1) — így imádkozik az Egyház a zsoltárossal.

Akit Isten összüleinknek már a bünbeesés után megígért, akit a pátriarkák vártak, akiről a próféták jövendöltek és akit az egész emberiség évezredekken keresztül várt, e szent éjszakán megszületett. Isten megjelent közöttünk testileg, emberrélett Fiában, miként szt. Pál apostol mondja a szentleckében: „Megjelent ugyanis Istennek minden emberre üdvöt árasztó kegyelme . . .” (Fil. 2,11.)

A nagy eseményt az Úr anyála először a szegényeknek és elhagyottaknak, a pásztoroknak adja hírül. — Ellentétben a régi időkkel és a régiektől nagyrabecsült pásztori hivatással szemben, Jézus idejében a pásztori hivatás lenézett és megvetett volt. Nem voltak polgári tiszteletjogaik, a bíróság előtt nem tanuskodhattak, mert nem tartották őket becsületeseknek. A farizeusok lenézték és megvetették őket, mert hivatásuknál fogva a különféle tisztasági előírásokat és a szombatra vonatkozó rendelkezéseket nem tarthatták meg. Ezért a messiási üdvösségből kizártnak tartották őket.

S ime! mégis ezeknek a megvetetteknek és lenézetteknek jelenik meg az Úr anyála. Ők az elsők, akik hirt kapnak

a Megváltó születéséről: „Ma született nektek az Üdvözítő, Dávid városában. Ő a Messiás és az Úr!” Vagyis ez a gyermek, a Messiás, az Úr Fölkentje, aki Mikeás próféta jövődölése szerint Dávid városából származik. (Mik. 5,1.) E hirdás a zsidó népnek szól.

Ez a Gyermek az Úr, a Megváltó, a Szabadító (a kyrios, sőt szótér). Ezt a címet a régi Septuaginta több mint harmincszor Istenről mondja. „Kyrios” így nevezték a királyt. A „Kyrios” szóval fordítja a LXX. „Jahwe”-t, azaz Istent. E hirdás a görög pogány világnak szól! Tehát nem a görög pogány istenek, mégcsak Augusztus császár sem, hanem ez a gyermek a bölcsőben a világ Megváltója.

S a Messiás-gyermek jele: jászol és pólya. „Ez lesz nektek a jel: kisdetet találtok pólyába takarva és jászolba fektetve.” A Messiás-gyermek jele: istálló, jászol és pólya; a legutolsó és legvisszataszítóbb szegénység, a lemondás, a szenvedés, az áldozat, a kereszt. A világ megváltásának jele, már Megváltójának születésekor: a kereszt! Egy ilyen Megváltó, egy ilyen megváltás, egy ilyen üdvösség ellenkezik minden emberi üdvösség-elképzeléssel, minden emberi üdvösség-várással.

Ez az üdvösség a kereszt dőresége és oktalansága (1 Kor. 1,18-28), szent Pál csodálatos szavai szerint: „A KERESZT HIRDETÉSE UGYAN OKTALANSÁG AZOKNAK, AKIK ELVESZNEK! DE NEKÜNK AKIK ÜDVÖZULNEK, AZ ISTEN EREJE!!!

A zsidók csodákat követelnek, a görögök bölcseséget keresnek,

Mi azonban a megfeszített Krisztust hirdetjük, aki a zsidóknak ugyan botrány, a pogányoknak meg oktalanság,

De a meghívottaknak, akár zsidók, akár görögök Krisztus, Isten ereje és Isten bölcsesége.”

S az üdvösség ma sem áll másban, mint jászolban és keresztben! Az Egyház igehirdetése, üdvösség-ajánlatát ma sem tudja másként igazolni, mint jászollal és kereszttel. A jászol a karácsonyi időben itt van templomunkban, a kereszt megvan életünk mindenegybes napján! Mindakettő hozzátartozik keresztény mivoltunkhoz. *A Gyermekek a jászolban kell maradnia és Jézusnak, a Feltámadottnak és megfeszítettnek kell maradnia!* Mert a keresztben van az üdvösség! S az embernek ez üdvössége egyuttal Isten dicsősége!, s Isten eme dicsőségében van egyuttal az ember üdvössége! Az üdvösséget Isten mindenkinek felkinálja, de az egyuttal az Ő adománya. S ez az üdvösség Jézusban adatik a világnak!

Isten dicsősége és az emberek üdvössége nem választható el egymástól. Az Isten dicsősége az ő ígéreteihez való hűsége, az ő igenje az emberekhez. S ezért minden elnyert üdvösség, minden valódi, igazi boldogság, minden ember boldogsága az ő dicsősége.

A ma Karácsony napján, de az egész karácsonyi időben is térdeljünk oda az Úr jászolához és kérjük őt, hogy adjon erőt és kegyelmet mindennapi keresztjeink hordozásához. A kereszt, a szenvedés, a megpróbáltatás nem hiányzik és nem is fog hiányozni egyikünk életéből sem. Azok elviselése, egész életünk legyen dicsőség az Istennek és béke nekünk, jóakaratu embereknek. A m e n .

Karácsony ünnepére III. (Ján. 1,1-18, brev. 1. 1-5. 9-14)

Karácsony ünnepén a harmadik, vagyis az ünnepi misére rendelt evangéliumi szakasz: szt. János prólógusa. Azonban ugyancsak az a Karácsony utáni II. vasárnapra rendelt evangéliumi szakasz is. Így a szentbeszéd ott szól János evangéliumának előszaváról.

A mai nagy ünnepen néhány szóval Karácsony válságáról kell szólnunk. Csodálkozhatva kérdezhetné valaki: ugyan micsoda válságban van Karácsony, hiszen ez a legszebb, legmelegebb, legcsaládiasabb ünnepünk, amelyet még a legközömbösebb is megtart, amelyre hetekkel előbb készülnek üzletek, áruházak, családok, boltok és vevők egyaránt.

Már dec. elejétől minden kirakatban, sőt szinte minden korcsmában, még a mulatóhelyeken is ott áll a karácsonyfa, a kirakatok tele vannak a születéstörténet alakjaival. Ott láthatók a betlehem-i barlang-istálló: Mária, szt. József, az újszülött Gyermek a jászolban, a pásztorok; sokhelyütt a 3 szent Királyok tartják fel a járóelőket és vásárlásra ösztönzik őket.

Gyermekek és felnőttek lázas pillantásokkal állnak az üzletek kirakatai előtt, ahol csodálatosan mesés dolgok láthatók; vakító fényreklámok, gyönyörű betlehem-i csillag hosszú uszályal és vakító fényt szór a kirakatban elhelyezett üveg-borok és egyéb szeszes italok csodálatos tömegére, vagy a gyermekjátékszerek: pisztolyok, puskák, ágyuk és tankok százaira, hogy felhívja a figyelmet a szeretet ünnepén, gyermekeknek való, igazán „legmegfelelőbb” ajándékokra. Szinte kedve lenne az embernek felíratot helyezni e kirakatokba: „Békesség az embereknek!”

Szülők és rokonok már hetekkel előbb törik a fejüket, hogy milyen ajándékot is vegyenek gyermekeiknek, lehetőleg sokat és a legfantasztikusabbat. Az ajándékozásban az

egyik tul akar tenni a másikon és az ajándékok után való futkosásban, az ételek és italok előkészítése közben a legtöbben agyonhajszolva és kifáradva érkeznek az év e legszebb ünnepéhez és sokszor még az ünnepi misére sincs már kedvük elmenni.

A templomokban a jászol áll a középpontban; szinte minden templom versenyez, hogy minél szebb, minél gazdagabb és diszesebb istállót és jászolt készítsen, amelyek sokszor már nem is istállók, hanem palotáknak is beillenek, a középpontban a gyermek Jézuska a jászolban. Őt azután sokhelyütt még különféle édeskés „Jászolba-helyezési ajátosság“-okkal helyezik el a „betlehem“-ben; ez a Jézuska különösen a gyermekek világában lett otthonos és az az egyetlen feladata, hogy ajándékokat hozzon és a gyermekek kívánságait kielégítse.

Mindez elvezetett Karácsony válságához. Karácsony az ajándékothozó gyermek-Jézuska érzelmes, édeskés, meseszerű ünnepévé lett és ezzel összefüggően a tulzott ajándékozási láz üzlet-ünnepévé. Így történt azután, hogy Karácsony ma sokak számára nem jelent mást, mint várakozást az ajándékothozó Jézuskára, az üzleteknek és kereskedőknek busás bevételt és hasznot, a szülőknek legtöbbször csak fáradságot, gondot és bosszúságot. Ezért mondta egy szülő: „Karácsony csak a gyerekek részére szép, azoknak is csak addig, amig hisznek az ajándékothozó Jézuskában.“

Sokaknál ebben az ajándékothozó Jézuskában való hit, később töréshez, a hitben való töréshez és hitközömbösséghez vezetett, mert ezek az emberek gyermekkorukban a Jézuskát meseszerűen élték át és később senki sem segített nekik, hogy az átmenetet az ajándékothozó Jézuskától, a hit valódi Isten-ember Jézusához megtalálják.

Semmiképpen sem segíthették elő ezt az átmenetet sok szülőnek, vagy inkább másoknak, barátoknak, ismerősök-

nek, rokonoknak részéről történő ilyesfajta felvilágosítások, hogy: „Nincs is Jézuska“, s bár a legtöbb ilyen felvilágosító helyesen gondolja, de a gyermek sokszor helytelenül értelmezi.

Az a felvilágosítás sem kielégítő, hogy a „Jézuska nem jön hozzánk, ő csak a mesében van. Csak a születését ünnepeljük; és az ajándékot a szülők adják“, hanem világosan meg kell mondani a gyermekeknek az igazat, hogy az ajándékokat: a ragyogó karácsonyfát, a gyönyörű képeskönyvet, a holdrakétákat, stb., nem ugyan személyesen a Jézuska hozza, de azért Ő valóban eljön hozzánk, eljött hozzánk közel 2000 évvel ezelőtt, amikor, mint Isten Fia megtestesült és újból eljön dicsőségében az idők végzetén! S e két eljövétel között sokféle módon jön hozzánk egész éven keresztül. Eljön hozzánk szavában, az evangéliumokban, az „Istenünk jóságáról és emberszeretetéről való örömhírben“, eljön hozzánk főleg az Oltáriszentségben, a szentáldozásban! Nem a fából, vagy gipszből való jászol a fontos, hanem az oltár, ahol ugyanaz a Krisztus jelenik meg közöttünk, aki ott feküdt a betlehemi istálló jászolában és akit a pásztorok eljöttek imádni. Mivel mi közel állunk hozzá, mert a keresztségben Isten gyermekeivé lettünk, azért a szentáldozásban a szívünkbe is akar jönni.

Miért tehát a jászol, a karácsonyfa, miért az ajándékok? Azért, hogy egymásnak örömet szerezzünk, miután Isten is ilyen nagy örömet szerzett nekünk. Azonban egyáltalában nem az ajándékok sokasága és tömege a fontos! A pszichológusok, a lélekbuvárok megállapították, hogy a gyermekek nem a sok ajándéknak örülnek a legjobban, hanem a karácsonyfának! A karácsonyfát égő gyertyáival és világító díszével sokkal többre becsülik, mint a még oly szép új játékokat. A gyermekek legnagyobb karácsonyi öröme, amikor a szentestén az egész család összegyülekezik a karácsonyfa

körül, karácsonyi énekeket énekel és a gyermekek karácsonyi költeményeket szavalnak.

Így lesz Karácsony ünnepe valóban bensőséges és kereszténnyé! Nem az ajándékok tömege a lényeg és hogy mindezt a Jézuska hozta, hanem a karácsonyfa alatti együtt-ünneplés, örülve annak, hogy az Isten Fia emberré lett, hogy „megjelent közöttünk Üdvözítő Istenünk jósága és emberszeretete és megmentett minket.“ (Tit. 3,4.) Példaképpül szolgáljanak ebben nekünk az első keresztények, akik nem is ismerték Karácsony ünnepét! Az Ujszövetségi szentiratok, az evangéliumok Jézus születése napját nem is jelölik meg, de még az évet sem, amelyben a világra jött. Így az első keresztények nem is törődtek azzal, hogy Jézus melyik évben és mely napon született, hanem minden évben, sőt minden nap megköszönték Istennek, hogy Jézus e világra jött és minden nap örvendeztek annak, hogy az idők sötétségében megjelent és megmutatta egy szebb és emberhez méltóbb élet utjait és felragyogtatta az igaz élet örök fényességét. A m e n .

Vasárnap Karácsony nyolcadában. (A Szt. Család: Jézus, Mária és József vasárnapja. Azelőtt Vizkereszt utáni első vas. — Lk. 2,41-52)

„Nem tudtátok, hogy Atyám házában kell lennem?”

A mai evangéliummal kapcsolatban ünnepli az Egyház a názáreti Szent Család vasárnapját.

A Szentírásban nem tulságosan sokat találunk a Szt. Családról, sőt nagyonis keveset, tulajdonképpen csak ezt a rövid hiradást a 12 éves Jézusról a templomban.

A betöltött 12. életévvel megkezdődött Izraelben a fiugyermek számára az egész mózesi törvény megtartásának kötelezettsége. Ő, aki azért jött, hogy a Törvényt beteljesítse, alávetette magát a Törvénynek, ha nem is a betű, hanem a Törvény szelleme szerint.

Micsoda örömmel ment Jézus szüleivel Jeruzsálembe; milyen bensőségesen időzött és imádkozott Atyjának templomában. Semmiesetre sem akarta, mint gyermek, elhagyni szüleit. De itt a templomban most olyan érezhetően átélte az Isten közelségét, az Atyával való szerető eggyélevést, hogy nála kellett maradnia.

Azután a templom csarnokába ment; a Világ Tanítója leült a híres törvénytudósok lábaihoz, figyelmesen hallgatta szavaikat, egyszerű fensőbbiséggel kérdezte őket, és mindnyájan csodálkoztak értelmén és feletein.

Édesanyjának Máriának szemrehányó szavaira adott válaszával: „Miért kerestetek engem? Nem tudtátok, hogy Atyám házában kell lennem?”, a 12 éves fiu már sejtetni engedte, hogy életének célja e világon, hogy egy különleges feladatot töltsön be, amely feladat szétfeszíti a közönséges emberi élet kereteit és ő ezért csak feltételesen van együtt szüleivel. De az evangélista mindjárt hozzáteszi: „Akkor hazatért velük Názáretbe és engedelmes volt nekik.”

Többet Jézus gyermekségéről és a Szt. Család életéről tulajdonképpen nem is igen tudunk. S ezért azután a keresztény századok ezt az életet a saját fantázia-képeikkel kiszínesítették. Ezek a képzelet-szülemények azután nagyon jámborok, majdnem természetfölöttiek. Egy családot állítanak elénk, amelyben minden olyan szeretetreméltó, olyan kedves, olyan szép, hogy az már nem is emberi, hétköznapi, normális család, hanem egy ünnepélyes vasárnapi élet.

Mi azonban teljes joggal feltételezhetjük, hogy a názáreti család élete egy kissé közönségesebb, emberibb volt, amiként a legtöbb család élete Názáretben és környékén. A Szentcsalád élete.

- 1.) teljesen emberi volt, de azért
- 2.) mégis fölötte állt a közönséges, a megszokott családi életeknek.

1.) Emberi élet volt az is, épenugy ment végbe, mint minden más család élete. Ezt az életet kitöltötte a munka, a mindennapi gondok, a kenyérkereset, a falu eseményei, rokonok látogatásai, esküvők és temetések . . . , minden, mint mindig és mindenütt, amiként nálunk is.

Csodák mindenesetre nem történtek ebben a minden bizonnyal nagyon kicsi, egyszerű, sőt egészen szegény házban, a kissé rosszírú falucskának Názáretnek egy egészen kicsi, szűk utcájában.

Az Isten Fia egy ilyen egyszerű emberi közösségben akart élni és ezzel meg akarta mutatni, hogy az emberi életet nem a gazdagság, nem a dúsuló jólét teszi boldoggá és teljesíti be (természetesen szükség van a mindennapiakra, az anyagiakra is), hanem a másokkal való közösség, a más emberek iránti szerető gondoskodás és odaadás! Minden ember élete egy egyedi élet, minden ember egy egyén, és mindenkinek joga van arra, hogy ezt az ő saját egyéni

életét egyéniségének megfelelően fejleszse és alakítsa ki. De ez az önmegvalósítás, önkiteljesülés, amelyhez mindenkinek joga van, csak egy közösségben, elsősorban a családban, azután az Egyházban, és az államközösségben teljesülhet ki és valósulhat meg.

2.) A Szentcsalád élete tehát emberi volt, de azért mégsem volt egészen hétköznapi. Mi emelte azt más családok élete fölé? Az, hogy az egész mindennapi életet a hit alakította és formálta, az, hogy ez az élet az imádság élete volt, a szent Írások olvasásának és az egymás iránti szeretetnek szentelt élet!

És ebben van számunkra a Szt. Család példamutatása. A mai családoknak is a hitből kell élniök, az imádság és a kölcsönös szeretet családjainak kell lenniök, erőt merítve a Szent Írások gyakori olvasásából és elmélkedéséből.

Az imádság családjának . . . Ez a mai technizált világ meglazította a családi kötelékeket. A legtöbb család szinte minden este a televízió előtt ül, imádságra itt alig jut idő, sőt még az egymással való beszélgetésre is alig van alkalom.

S mégis, nem lehetne-e lehetséges, hogy reggel, mielőtt elhagyjuk a családi otthont, egy közös Istenhez való feltekintéssel és fohásszal kezdjük meg a napot? Ez elkíséri a család tagjait, erősíti az együvértartozás érzését és lelkileg egyensúlyban tart. Nem lenne lehetséges, este a napot hálaadással zárni Isten, minden jó adója iránt? Ez lelki békességet ad, olyat, amelyet a világ nem adhat.

Igy cselekedtek régen a keresztény családok. A család tagjai legalábbis este összejöttek és az esti imát közösen végezték.

Az ilyen családokban Isten látható áldásaként kölcsönös előzőkenység és kölcsönös szeretet uralkodott.

És ma? A szülők vádolják gyermekeiket: az ember nem lesz kész velük, olyan hálátlanok és tiszteletlenek. — A gyer-

mekek vádolják szüleiket: Egy 12 éves kisfiu mondotta egyszer: ha apa esténként hazajön, a csendnek és jó hangulatnak vége. Édesanyánk már egy órával előtte ideges; azután kezdődik a veszekedés és civódás, kezdődnek a verések!

Vissza a Szt. Család példájához! „Úr Jézus Krisztus, ki Máriának és Józsefnek engedelmeskedve a családi életet szóval ki nem fejezhető erényeiddel megszentelted, tedd, hogy mindkettőjük segítségével a Szentcsalád példáján okuljunk és örökkétartó boldogságban részesüljünk“, amint az Egyház a mai ünnepen könyörög.

És akkor elcsábíthatnak nádi fények, sőt az egyik vagy másik veszélyes tévutra is vetődhet, vissza fog találni, mert az ilyen családban az Isten él és az lelkileg mágneses erővel hat és visszahozza a tékozló fiukat is a családhoz és a család által ismét önmagukhoz, Istenhez az igazi boldogság és öröm forrásához. A m e n .

Az év utolsó napjára: Szilveszterre

Ma már az év utolsó napját, sőt utolsó óráit éljük; még néhány óra és ismét elmúlt egy év, hogy elmerüljön az idő végtelenségében. Emberileg szólva ijedtség lesz urrá rajtunk és szinte megrémülünk, amikor látjuk, hogy hogyan mulik az idő és szinte úgy látszik, hogy rettenetes sebessége évről-évre szinte növekszik. Mindenkinék az a tapasztalata, hogy minél idősebb lesz az ember, az évek annál gyorsabban rohannak.

Az üzleti életben és a gazdagságban leltároznak ilyenkor és számadást készítenek, s ugyanazt kell tennünk személyes életünkben is. Így az év vége: nagy órák, fontos percek, a számadás órái! Év vége, Szilveszter, Újév, mindig egy visszapillantás és egy előretekintés, mert minden élet kegyelmi idő és semmi sem olyan biztos, mint az, hogy mindnyájunk életének határt szabott az Élet Ura.

S így mi is imádkozhatjuk a zsoltárossal: „Uram, hallgasd meg imádságom! Segélykiáltásom jusson el Hozzád! Ne rejtse el arcod előlem, szükségem idején! Hajtsd hozzám füledet; valahányszor kiáltok, hamar hallgass meg engem!

Mert napjaim mint a füst elmulnak, tagjaim, mint a tűz elégnék. Megpörkölve, mint a fű és kiszáradva a szívem, mert abbahagytam, hogy megegyem kenyerem.” (102/101 zs.)

S így az év utolsó napján tekintsünk először hanyagságainkra, hibáinkra és bűneinkre, mert Isten tiz parancsolata közül ugyan melyiket nem szegtük meg! Azonban mi megbánjuk bűneinket, hanyagságainkat és megköszönjük Isten kegyelmeit és jótéteményeit, mert az Ő kegyelme nagyobb, mint a mi bűneink! Szeretete befödi bűneinket!

Vessük tehát ma pillantásunkat a mi nyomorúságunkról, bűneinkről és mulandóságunkról az Isten örökkévalóságára

és imádkozzuk ismét a zsoltárossal: „Te alkottad egykoron a Földet és az egek a Te kezeid műve, azok elmúlnak, Te azonban megmaradsz, mind szétszakadnak, mint egy öltöny. Leveted őket, mint egy ruhát, mikor elváltoztatod a világot. Te pedig mindig ugyanaz maradsz, és éveid nem múlnak el.“

Isten kegyelmével az elmúlt esztendőben mégis valami jót is tettünk; iparkodtunk jóknak lenni és egy általános romlottság közepette Isten utain járni!

S éppen ezeket a jó embereket lepi meg sokszor a kísértés, különösen a mai időkben és tesz fel maguknak a kérdést: Érdemes-e jónak lenni, érdemes-e lemondani, érdemes-e Istenért áldozatot hozni, ma, amikor mindenki az életet akarja élvezni, s sokszor úgy látszik, hogy csak a gyengék, az együgyűek a jók; hányszor kigunyolják őket, kihasználják jóságukat, visszaélnék vele és becsapják őket!

S hányszor tapasztalhatjuk, hogy a gonoszok viszont élik világukat, jó soruk van és nem törődnek se Istennel, se parancsolataival, templomba sohase járnak, nem imádkoznak, nem böjtölnek, senkin soha nem segítenek és mégis mindenük megvan. Már a zsoltáros is erről panaszodik, még inkább a türelmes Jób, hogy a gonoszoknak jól megy a soruk, míg a jók Istentől feledni látszanak.

Azonban először is meg kell kérdeznünk, *hogy ugyan kik azok a jók?* Merjük-e mi magunkról állítani, hogy teljesen hiba nélkül vagyunk, mikor a zsoltáros szerint is, még az igaz is hétszer botlik napjában!?

S azt se feledjük el, hogy Jézus nem csalogat bennünket ábrándokkal követésére, nem ígér tanítványainak és híveinek gondtalan életet, szenvedés és megpróbáltatás nélküli napokat, hanem inkább az ellenkezőjét: „Aki az én tanítványom akar lenni, vegye fel naponként keresztyét és úgy kövessen engem.“ (Lk. 9,23-24.)

Lehet, hogy ez a jóság és áldozat nem mindig fizetődik ki, legalább is szűklátókörű és szűkkeblű emberek előtt nem. De vajon Jézus számára kifizetődött-e, hogy mindig Isten jóságát predikálja és állandón csak jót tegyen? Ő azt kívánja, hogy vessük le a szűk látókörünket, s reménységünket, amely nélkül ember nem élhet, állítsuk bele az isteni működés nagy méreteibe, ahogyan a zsoltárostól hallottuk és jövőnket és sorsunkat nagy bizalommal helyezzük Isten kezébe és Benne keressük! Isten, akinek működése az egész világot átfogja (attingit a fine usque ad finem fortiter et disponit omnia suaviter), aki a rejtekbe is lát és senkit sem téveszt szem elől, visszafizet minden jót, amely tulajdonképpen neki szól. Ő, aki arra oktattott minket, hogy hálaság legyünk, semmit sem fogad el anélkül, hogy azt ne viszonozná! Ezért Igazságos a neve!

De még a vándorlás, a zarándoklás utjain vagyunk, az Isten országa még nem jelent meg teljesen és így az isteni jutalom sem lehet osztályrészünk teljesen. Hitünknek, mely az Apostol szerint, „reményeink szilárd alapja és a nem látott dolgok igazolása“ (Zsid. 11,1), „a meggyőződés azokról a dolgokról, amelyeket nem látunk“, éppen abban kell megmutatkoznia, hogy az ember nem kapzsi módon, elhamarkodva csupán azonnal jelentkező, látható és fogható földi haszonért és jutalomért cselekszik (vagy hágy el valami jót), hanem jót tesz, kitart a jóban és folytatja azt, bizalommal Az iránt, aki minden jónak forrása, aki utaink és cselekedeteink „kezdeté és vége“.

Azonkívül azonban már természetes szempontból is látjuk, hogy a bűnnek, a rossznak mindig az a sorsa, hogy kiderüljön, megszégyenüljön és elbukjon. A jó részesülhet ugyan talán hosszabb ideig is, lenézésben és szenvedésben, végül azonban mégis mindig a jó győz, megnyeri a szíveket és elismerést arat!

Nem szűnhetünk meg tehát jónak lenni, s akkor az idő gyors múlása, az évek rohanása sem nyugtalanít minket! Mindenesetre ki kell használnunk az időt, az új év lehetőségeit és ahol az elmúlt évben hibákat és bűnöket követtünk el, ez új évben változtassunk azon!

Legyen példaképünk az új évben a Szt. Család! Senki sem kívánja tőlünk, hogy az ő kimondhatatlan érdemeiket megvalósítsuk! Azonban, amiként ők hárman Istenért és Istenből eltek, ugyanugy kell nekünk is tennünk!

Az ujesztendő a liturgiában Jézus és Mária nevével kezdődik! Az Egyház ezzel minden bajt és minden veszedelmet el akar háritani ez új esztendőből. Jézus Neve vezéreljen bennünket egész éven keresztül és legyen jószágos és irgalmas irántunk. A m e n .

Karácsony nyolcadára. (Ujesztendő; A Szüzanya ünnepe; A Béke Napja.) (Lk. 2,16-22)

„A Jézus nevet adták neki . . .“

A karácsonyi örömhír még egészen eltölt bennünket, lelkünk tele csodálkozással, hogy Isten a testvérünk lett. Tulajdonképpen ez a karácsonyi szózat lényege és magja, hogy Isten nemcsak világainak és a mindenségnek távoli, megfoghatatlan és felfoghatatlan Istene, ahogyan a költő mondja: „Isten, kit a bölcs lángesze fel nem ér, csak titkon érző lelke óhajtva sejt“ (Berzsenyi D.), hanem ez az Isten belép földi vándorutunkba, megosztva sorsunkat és vándorlásunkat, a testvérünk lett. Nem engedett át bennünket elveszettségünknek, szenvedéseinknek, anélkül, hogy törődnék velünk, hanem lejött közénk emberi világunkba; ugyanazt az életet élte, ugyanazokat az emberi gondokat és szenvedéseket, mint mi.

Ez Karácsony nagy titka! — Az idő azonban nem áll meg, s ma már Karácsony nyolcadában vagyunk. Ez Jézusnak és Máriának ünnepnapja, a polgári életben Ujév.

Egy új esztendő! Aggodalommal és félelemmel eltelve állunk a küszöbén, miközben „Boldog ujesztendőt“, „Sok szerencsét az ujesztendőre“ stb., kívánunk egymásnak. E kívánságokkal jó egészséget, hivatásunkban, családi életünkben sikert, megelégedettséget, a bajok és nehézségek elviselésére erőt, pénzt, hosszú életet gondolunk.

Az Egyház nem kiált felénk gondolkodás nélkül, „Boldog ujesztendőt“, mert tudja, hogy pusztán a kívánságtól semmi sem függ. Hanem ma is elismétli a szavakat, a nagy igazságot: „Isten emberré lett, Isten a testvérünk lett“, szt. János evangélista példája szerint, aki mindjárt evangéliumának elején csak imádva tudja leírni: „És az Ige (vagyis a második isteni személy), emberré lett és közöttünk lakott!

... S mindnyájan az ő teljességéből meritettünk, kegyelmet kegyelemre halmozva.“ (Ján. 1,14-16.)

1.) Az Egyház kívánsága az újév elején: Jézus és Mária! „Nyolc nap multán a Jézus nevet adták neki...“, éspedig nem azért, mert ez a názáreti családban egy kedvelt név volt, vagy szüleinek nagyon tetszett hanem mert Isten maga kívánta így, hirnöke, az angyal által és e névvel is kifejezésre juttatta, hogy kicsoda ez a gyermek! Mert mit is jelent a név Jézus tulajdonképpen?

Jézus — azt jelenti: Isten kegyelmes! Ezt kívánja nekünk is az Egyház! Emberi nyomorúságunk, emberi tehetetlenségünk, emberi gyengeségeink és hibáink fölött álljon ez a nagy kegyelem: az Isten irgalma és kegyelme. Ezért imádkozzuk minden szentmisében: „És jöjj segítségünkre irgalmaddal...“

Jézus továbbá azt jelenti: Isten az üdvösség! Ezt is kívánja nekünk az Egyház: üdvösséget, életszentséget, a legbensőbb gyógyulást a legbensőbb betegségből, azaz a bűnből. Jézusban és Jézus által lesz Isten megmentőnk és szabadítónk, üdvösségünk és Megváltónk. Jézusban lesz Isten üdvöthozóvá mindenki számára. A gyermek Jézus jelentéktelen, feltűnés nélküli jövetelében Isten, Isten Fia jön hozzánk. S bizonyosságot is tett arról, hogy valóban az Isten Fia szavaival, tanításával, tetteivel, csodáival és főleg szenvedésével és kereszthalálával.

Jézus — végül azt is jelenti: Isten a béke! Ezt is kívánja nekünk az Egyház, mindenkor, de ma különösen, a Béke Napján! Annyi szó esik, annyit beszélnek manapság a békéről és majdnem mindig csak a külső békét értik és gondolják, vagyis a békét a világban, a háborútól való mentességet. Természetes, hogy ez a külső béke is nagyon fontos, hiszen az emberi élet és létezés alapja és létfeltétele, de még *fontosabb a benső béke, vagyis a sziv békéje, a lélek-*

nek Istennel való békéje! Fontosabb pedig azért, mert a léleknek ez a benső békéje nem marad elzárva, hanem kiárad az egyéntől, s így a léleknek ettől a benső békéjétől ered a külső béke is! Ezért mondotta VI. Pál pápa 1971. Ujév napján, amely ujesztendőt a „Béke Napjának“ rendelt: „Mi hirdetjük a békét, mint az emberi létet és az embert uraló eszmét. A béke az ember szívének legbensejében kezdődik, a békét először el ismerni, igenelni akarni és szeretni kell. Akkor azután meg is fogjuk érni!“

A béke azt jelenti, hogy az ember megszűnik felebarátjával szemben farkasként viselkedni! A béke maga az ember, a saját legyőzhetetlen erkölcsi erejével. — Nem a mi feladatunk, hogy a népek, fajok, törzsek és szociális rétegek közötti jelenlegi feszültségről ítéletet mondjunk. Az azonban már a mi küldetésünk, hogy az embereket arra emlékeztessük, hogy testvérek vagyunk. Az már a mi feladatunk, hogy az embereket kölcsönös szeretethez és kibéküléshez vezessük, hogy őket a békére neveljük.“

Ezeket mondotta Pál pápa annak az évnek az első napján, amelytől kezdve minden Ujévet a Béke Napjának rendelt. 1972. jan. elsejét pedig e vezérszólam alá helyezte: „Ha a békét akarod, gyakorold az igazságosságot!“

2.) Az Egyház azután másodszor a „nagy jelet“ Máriát, az irgalmasság anyját állítja az Ujév elejére és ebben a jelben mindent összefoglal.

Tőle, Máriától eredt Krisztus, a világ üdvössége és békéje! S Benne, Krisztusban kapunk meg mindent ebben az új évben is, mindent, ami segítségünkre lesz, hogy helytálljunk, hogy megmaradjunk, hogy mindent átvészeljünk.

Az biztos, hogy Isten ebben az évben is megfelelő oktatásban fog részesíteni mindnyájunkat! Ezek az oktatások bizony gyakran keserűek, mert a nevük: kellemetlenségek,

fájdalmak, betegségek, szenvedések, veszteségek, sőt halál, s mindezekről fél és visszariad a mi emberi természetünk. A valóságban azonban mindezek szeretetének és gondoskodásának jelei, oktatások, melyekben azzal a szándékkal részesít bennünket és látogat meg, hogy az „örök élet javait” el ne tévesszük. Mert fontos és boldogító számunkra végül is csak az és egyedül csak az, hogy Isten testvérünkkel lett és így számunkra lehetővé tette, hogy mi Isten gyermekeivé lehessünk!

S Isten gyermekei lehetünk ez új esztendőben is! Törekedjünk tehát arra, hogy ez újévben is Isten gyermekeiként viselkedjünk és akkor minden más hozzáadatik nekünk! Amen.

Karácsony utáni II. vasárnapra. (Ján. 1,1-18, brevior: 1,1-5; 9-14)

„És az Ige testté lőn . . .“

Az evangéliumok előszeretettel jellemzik Jézust egy-egy meghatározott névvel, amely azután mintegy alaphangként végigvonul az egész evangéliumon és annak megértésére segít. Így Máté „A zsidók királyá“-nak nevezi Jézust, Márk az „Isten Bárányá“-nak, Lukács a „Világ Megváltójá“-nak; János egy egészen szokatlan, meglepő szóval jellemzi őt, amint a mai evangéliumban hallottuk: „Kezdetben volt az Ige.“ Igének, Szónak nevezi őt. E kifejezés első hallásra kevésbé látszik elsősegíteni Jézus jellemzését, mert keveset tudunk elképzelni alatta.

„A Világ Megváltója“ Lukácsnál sokkal jellemzőbb és érthetőbb. Megváltó a legátfogóbb szó, megmentőt, szabadítót, egyetlen utat, egyetlen reménységet, egyetlen Világosságot jelent. „Az emberi nem Megváltója“ tehát egyetlen reménység mindazok részére, akik csak az „Ember“ nevet viselik; a Föld 3 milliárd lakója részére, számunkra épen úgy, mint a buddhisták, mohamedánok, vagy marxisták részére.

„A Világ Megváltója“ tehát könnyen érthető, világos és jellemző. S mégis, az Ige név is Jézust fölöttéb kifejező módon jellemzi,

1.) először is azért, mert Jézus, mint senki más a párbeszéd, a figyelmes hallgatás, a találó, vigasztaló, gyógyító és megszabadító szó embere volt.

2.) Másodszor, mert szava, igéje eligazít; „igazság és világosság“ az ember számára, és végül,

3.) mert meg kell kérdeznünk, kinek az Igéje, Szava Jézus? Szt. János evangélistával feleljük: az Atyáé! Benne az Isten Szava jött hozzánk! Nem feladatunk itt hosszas

bölcseleti fejtegetésekbe bocsátkozni a Logosról, vagyis az Isten Igéjéről. Nekünk elég, hogy szt. János apostol és evangélista világos és határozott szavakkal hirdeti a Logos, vagyis az Isten Igéjének megtestesülését a názáreti Jézusban és a hitbéli döntést kívánja ezzel a Jézussal szemben. Most már nem mondja: „Az élet megjelent“ (1 Ján. 1,2) vagy . . . „amely leszállt a mennyből“ (6,33), hanem kifejti, amilyen világosan csak lehetséges, hogy az Istennel egylényegű IGE, vagyis a második isteni személy, az örök Fiuisten, egy valódi történetben, amelyet ugyan emberi elme fel nem foghat, de amelyet megismerhet, a názáreti Jézusban, mint emberben megtestesült.

Benne az Isten Igen-je jött hozzánk, amint azt szt. Pál ap. mondja: „Isten Fia, Jézus Krisztus ugyanis, akit mi — én, Szilvánusz meg Timóteusz — hirdettünk köztetek, nem volt majd Igen, majd Nem, hanem az Igen valósult meg benne. Isten valamennyi ígérete Igenné lett benne.“ (2 Kor 1,19 kk.) Jézus, mint az Isten Igéje, tehát visszamutat a „kezdetbe“.

Ez azt jelenti — és ez János evangélista kijelentésének a célja — hogy Jézusban találjuk meg az üdvösség-közvetítőt, aki életet rejt önmagában és azt az embereknek felkínálja: „és ő élő vizet adna neked“ (Ján. 4,10), . . . aki hisz annak, aki engem küldött, örök élete van és nem kerül ítélre, hanem már átment a halálból az életre (5,24); „Aki e kenyérből eszik, örökké él“ (6,51), s ugyanigy szól Jézus még sok más helyen.

Ez az Üdvözítő, az Istennek ez az Igéje, tehát az élet; egyedül neki van meg a hatalma, hogy minket Isten gyermekeivé tegyen, egyedül neki, aki mint teljes odaadás és szeretet járt e Földön, aki engedelmes volt egészen a halálig, mégpedig a kereszthalálig, aki még a kereszten is az

istenséget sugározza. Egyedül Ő az emberek élete és világossága!

S egyedül csak Ő, Krisztus a világ üdvössége, a világ világossága. Fontos, hogy ezt ma kiemeljük és hangsúlyozzuk, mert az elmúlt időkben az Egyházat talán túlságosan is azonosították Krisztussal, túlságosan és magától értetődőleg mint a továbbélő Krisztust tekintették és hirdették! Bizonyos értelemben ez helyes is, mert mint Pál apostol mondja: „... és az egész Egyház fejévé tette őt, ez az ő teste és teljessége, aki mindent mindenben betölt.” (Ef. 1,22-23.), de másrésről sohasem szabad elfelejtenünk, hogy egyedül csak Krisztus a világ világossága és a világ üdvössége. Ami az Egyházban fény és világosság, mindazt Krisztustól bírja! Az Egyház folytatja Jézus megváltói munkáját az idők és a világ változásain keresztül Annak kegyelmével, akitől van mindene.

Az Egyház azonban csak „hang”, azaz hirdeti az emberiségnek az Isten Igéjét, a Világ Megváltóját, hirdeti a világnak, mert

- 1.) egyrésről ez az Egyház hivatása és
- 2.) másrésről a világ is ezt várja az Egyháztól.

1.) Ez az Egyház hivatása, hogy hirdesse Istent és megtestesült Igéjét és választ adjon az emberiség végső kérdéseire, *főleg, hogy mi életünk célja e világon és állandóan hangoztassa a tulvilágot és az örök életet. S az Egyháznak hirdetnie kell ezen igazságokat minden ingadozás és félelem nélkül.* A mai kor embere ugyan lázadozik minden tekintély ellen, másrésről azonban éppenúgy, mint az elmúlt idők embere mégis bensőleg bizonytalan és éppenúgy, mint a letűnt idők embere, tekintélyt és vezetést kíván! Nem vitatkozást és hangzavart vár, hanem egyértelmű határozott tanítást, vezetést és irányítást!

Fontos ezt hangsúlyozni, mert ma sok keresztény, sőt egyházi vezetők, papok, lelkipásztorok az Egyház és a papok feladatát nem abban akarják látni, hogy az embereknek e végső kérdésekre egyértelmű és határozott választ adjanak és a tulvilágról prédikáljanak, hanem sokkal inkább abban, hogy az Egyház szociális téren vesse be magát és a világ szociális haladásaért küzdjön.

Ez azonban nagy tévedés, mert az Egyháznak első sorban az a hivatása, hogy feleletet adjon az ember végső kérdéseire, s egy Egyház, amely ezekre a végső kérdésekre már nem tudna, vagy nem akarna választ adni, elvesztené létének célját és értelmét.

2.) maga a világ is e végső dolgokra való feleletet várja az Egyháztól, mert e végső kérdésekre nem ad választ egyetlen szocializmus sem, egyetlen kapitalizmus sem, semmiféle ideológia, csak az, akinek mondatott: „Az én Fiam vagy és ma szültelek téged.” (Zsid. 1,5.)

De a mai Egyházat az a veszély fenyegeti, hogy egyes papok túl akarnak tenni szociális célok elérésében magukon a szocialistákon és így csupa evilági fáradozásaik, bármennyire igazságosak és bármennyire kereszténynek is látszanak azok, mégis célját tévesztettek, ha a felelet a végső kérdésekre háttérbe szorul.

Mert minek az Egyház, minek a keresztény hit, ha csak arról van szó hogy megvalósítsuk a földi paradicsomról való álmot, amely végülis mindenki számára mégiscsak a nagy semmiben végződik.

S ezért mondja a Népek Apostola, szt. Pál és ezért olvassa az Egyház a szentleckében e II. vasárnap Karácsony után, Pál apostol szavait az efezusiakhoz: „Urunk Jézus Krisztus Istene, a dicsőség Atyja, adja meg nektek a bölcsesség és kinyilatkoztatás lelkét, hogy megismerjétek őt. Vilá-

gosítsa meg lelki szemeiteket, hogy megértsétek, milyen remennyre hívott meg titeket, milyen gazdag a szentek fönséges öröksége és milyen mérhetetlenül nagy az ő hatalma fölöttünk, akik hívókké lettünk“ (Ef. 16-20), és így imádkozik a könyörgésben: „ . . . és engedd kegyelmesen, hogy az égben telve örömmel szemlélhessük Őt, akinek szent nevét tiszteljük a földön.“ A m e n .

Vizkeresztre. (Mt. 2,1-2)

„Eljöttünk, hogy hódoljunk a Királynak.”

Az Egyház ma az Úr kinyilvánulásának ünnepét ünnepli, másnéven „Három Királyok ünnepét”. Háromkirályok kevesebbet fejez ki, az Úr kinyilvánulása többet tartalmaz, és azt akarja kifejezni, hogy a betlehemi gyermekben Isten jelent meg közöttünk, vagyis látható módon kinyilvánult.

Az Egyház az idők folyamán 3 különböző evangéliumi szakaszt használt a mai ünnepen. Máté evangéliumából a három királyokról szóló részt, azután a Jézus keresztségéről szólót és a kánai menyegzőről valót. Mind a háromban az Úr kinyilvánulásáról van szó.

Az új olvasmányi rend szerint e három kinyilvánulásról szóló evangéliumi szakaszokat 3 egymásután következő vasárnap olvassa az Egyház, illetve a háromkirályokról szólót ma jan. 6-án, vagyis az Úr kinyilvánulását a pogányoknak, a köv.vas.-on a Jézus keresztségéről szólót, vagyis az Úr kinyilvánulását a zsidó népnek és végül a vizkereszt után II.vas.-on a kánai menyegzőről szólót, vagyis az Úr kinyilvánulását apostolainak és hozzátartozóinak.

Ma tehát az Úrnak a pogány népeknek való kinyilvánulását ünnepeljük; messziről jönnek királyok, a királyok Királyához.

Ezek a királyok tulajdonképpen tudósok, bölcsek, csillagjósok voltak, a fény és a csillagok papjai. A médek mágusoknak, azaz „Hatalmasok”-nak nevezték őket és hazájuk Káldea volt. Királyoknak a 2. századforduló körül kezdték el nevezni őket a 71. zsoltár jövendölése miatt: „Tarzusz királyai és a szigetlakók ajándékot hoznak hódolatul, Arábia és Sába királyai pedig adományokat. Hódol neki a föld minden királya és minden nemzet őt szolgálja.” (Zsolt. 71. 10-11.)

A csodálatos csillag pedig, amelyről az evangéliumi szakasz szól, s amelyet a Mezopotámiában talált ékirásos szövegek is megerősítettek, a 2 király-csillagnak: Jupiternek és Saturnusnak a minden 794. évben előforduló együttállása volt a „Halak“ csillagképében. A „Halak“ pedig Palesztínának az égi jele. A Messiásnak tehát itt kellett születnie. A zsidó hagyomány szerint egyébként Mózes születését és Nagy Sándorét is a csillagoknak ilyen együttállása jelezte.

A pogányok is várták ugyanis a Messiást! Előázsiában nagy volt a világosság utáni vágy! A mágusok a babilóni fogságban élő zsidók útján ismerték az Ószövetség könyveit, különösen Mózes 5 könyvét és a prófétákat. Tudtak tehát az eljövendő Messiás-királyról, várták őt és a csillagokból számították jövetelét. A csillag megjelenésére tehát utrakelnek e jámbor pogányok, keresik és megtalálják a Messiás-királyt!

Az írástudók és farizeusok pedig olvassák Mikeás próféta jövendölését, aki Betlehemet, Dávid városát jelöli meg a Megváltó születése helyéül, és aki világos szavakkal jövendöl a királyról, akinek uralma örökké tart; s mégis egyáltalában nem gondolkodnak arra, hogy maguk is elmenjenek Betlehembe, mint az idegenek.

Nem jellemző-e ez a mai világra is? milliók számára? Tudnak Krisztusról, tudják, hogy hol található, sőt még azt is tudják, mit kíván tőlük, tudják, de nem mennek tovább, nem gondolkodnak tovább és nem törődnek vele, vagy már nem törődnek vele.

Mások ismét, szinte megrendülnek hitükben és hitkételek kinozzák őket, szenvednek amiatt, hogy a Vatikáni Zsinat óta oly sok minden megváltozott és változik ma is az Egyházban, hogy egyes csoportok még hitigazságokon is változtatni akarnak, amelyek azelőtt minden kétségen felül álltak és teljesen biztosaknak látszottak.

Ezeknek megnyugtatóására mondotta Kőnig bécsi bíboros-érsek: „Sokan nyugtalanok, mert az Egyházban egyáltalán véleménykülönbségek vannak, mert csoportok alakulnak, akik kívánságaikat keresztül is akarják vinni. Ez is megvolt mindig az Egyházban, csak a híradási eszközök nem voltak meg, nem voltak szenzációéhes újságírók és nem volt televízió, úgyhogy régebben az ember nem igen sokat tudott meg az ilyesmiről. — Nyugodjanak meg tehát azok, akik az Egyházat eddig csak a nyugalom, az elmozdításhatalan biztosság és rend menhelyének tekintették. Mi elmehetünk, amennyire csak akarunk, balra és jobbra, előre és hátra tekinthetünk, csak a közös kívánságot, azaz az Egyház életéért és egészséges fejlődéséért való becsületes és felelősségteljes fáradozást soha szem elől ne tévesszük. Ezért egyáltalában nem aggodalomkeltő, ha az Egyházban új tör fel, csak az Egyház gyökereiből nőjön ki.“

Ugyanígy nyilatkozott a brüsszel-mechelni bíboros érsek, kardinális Leo Suenens egy interview-ban, amelyet nemrég a rádióban adott: „Nagyon hiszem — mondotta a bíboros — hogy az Egyház jelenlegi válsága a valóságban egy új erőforrás. Az Egyházban van számos tradíció, hangsúlyozta a bíboros, amelyek alapján véve nem szükségessé és mindenekelőtt nem tartoznak a hit alapjaihoz. Én hiszem, hogy az áttörésnek, a megújulásnak és új struktúrák teremtésének ebben a jelenlegi helyzetében az Egyháznak egy tisztább képe bontakozik ki, amely az evangéliumnak jobban megfelel. És ez új reményt kelt bennem.“ — mondotta Suenens bíboros.

Az Egyháznak jövője van. Maga a jólét, bár megszárdítja, vonzza és rabulejti az embert, azonban egyedül végső fokon egyáltalában nem elégíti ki, az ifjúságot pedig éppen nem. Ez az emberiség, ez az ifjúság az élet kérdései, az élet mélyebb értelme után kutat és kérdez. A racionalizmus és

empirizmus korszakai után mind erőteljesebben fordul ismét az emberi élet és lét értelmének kérdései felé.

Az ismert angol kulturtörténész, Arnolds Toynbee beszél arról, hogy mi ma az áll-vallások végének korát éljük. Az izmusok (individualizmus, nacionalizmus, racionalizmus, stb. stb.) alkalmatlanoknak bizonyultak — mondja Toynbee — hogy egy jobb világrendet és egy nemesebb életet alakítsanak ki. Így ismét megnövekedtek a kereszténység kilátásai.

Ami természetesen a legfontosabb és pótolhatatlan, az a személyes hit. Ezt semmi sem pótolhatja, s végső fokon a hit minden reformnak és minden igazi megújulásnak az alapja. Ez a hit vezette a napkeleti bölcseket, e hitüket Jeruzsálemben nagyon is próbára teszik; ők azonban nem tántorodnak meg keresik a Messiás-királyt és meg is találják.

A mai kor számára is nincs más világszabadító és Megváltó, csak az, akit a Háromkirályok a barlang-istállóban megtaláltak. Minden kísérlet, hogy az üdvösséget máshol találjuk meg, végülis csődöt mond; Isten rendelkezései pedig, minden nehézség és ellenállás dacára is csodálatosan célhoz érnek és megvalósulnak, mint ezt a napkeleti bölcsek vezetése és céljuk elérése is mutatja. A m e n .

Vizkereszt utáni vasárnapra, az év I. vasárnapjára. (Lk. 3,15-16, 21-22)

„Miközben Jézus megkeresztelkedett és imádkozott, megnyílt az ég.”

Az Üdvözítő megkeresztelkedésének vasárnapjával megkezdődik az ünnepekörökön kívüli vasárnapok sorozata, az „év vasárnapjai.” Nagyböjt I. vasárnapjától Szentháromság vas-
jáig a sor megszakad, hogy azután ismét folytatódjék egészen az egyházi év utolsó vasárnapjáig, Krisztus Király ünnepéig. A mai evangélium, az év ezen első vasárnapján Jézus keresztségéről szól. Jézus lejön Galileából a Jordán folyóhoz, Keresztelelő szt. Jánoshoz, azért, hogy megkeresztelkedjék. Ő, aki egészen bűn nélkül volt, részesülni kívánt a bűnbánat keresztségében! Joggal kérdezhetjük, ugyan miért? Mert az egész bukott emberiség képviselője akart lenni!

Megérintette isten-emberi testével a vizet és ez érintésével megadta a víznek az erőt, hogy a lelkeket megtisztíthassa és Isten népének tagjai közé besorozza. Megalázta magát, s Ő, aki a bűnt nem ismerte, s így bűnbánatra sem volt szüksége, felvette a bűnbánat keresztségét.

Ez önként magáravett megalázkodását mennyei Atyja nem hagyta jutalom nélkül. „Miközben imádkozott, megnyílt az ég és galambhoz hasonló testi alakban leszállt rá a Szentlélek. A mennyből ez a szózat hallatszott: „Te vagy az én szeretett Fiam, benned telik kedvem.”

Fel kell itt tennünk a kérdést, hogyan értendő az égnek ez a megnyílása, a Szentlélek leszállása galamb képében és ez a hang mennyből? — A legtöbb ember itt valami érzékeinkkel, szemeinkkel, füleinkkel észrevehető nyilvános történésre gondol, amelyet minden ottlévő ember, vagy legalább is Keresztelelő szt. János hallott és látott.

Mi azonban sohasem tapasztaljuk, hogy az ég megnyílna, a Szentlelket se látjuk galambhoz hasonló testi alakban és Isten hangját sem halljuk az égből. Hogyan értendő tehát ez a bibliai nyelven elmondott esemény?

1.) Egyrésről felfogható és magyarázható csodaként, hiszen a Szentírás, főleg az evangéliumok számtalan csodás eseményről tudósítanak, csodálatos kenyérszaporításról, csodálatos halfogásról, betegek hirtelen meggyógyulásáról, sőt halottak feltámasztásáról is.

A mai kor embere kételkedve áll a csodákkal szemben és még a mai teológia is szeretné az evangéliumokat entomologizálni, vagyis „megszabadítani“ a csodás elemektől. Mindeme áldatlan törekvés végső magva az immanентizmus már többször említett szerencsétlen és téves tanítása, mely szerint természetfölötti hatalmak mindenféle e világra való hatása, a dolgok folyásába való beavatkozása lehetetlen, tehát se angyal, se sátán, de még az Isten se képes hatni erre a világra. Természetesen egy teljesen önkényes állítás ez, de következeiseiben pusztító és végzetes, mert e szerencsétlen tanításból következik azután, hogy csodák lehetetlenek, éspedig nemcsak az evangéliumokban leírt csodák lehetetlenek, hanem még Isten Fiának megtestesülése is, éppenúgy Szűztől való születése, valamint Jézus feltámadása és mennybemenetele. Így azután a mai teológia vitatott kérdéseire tartozik, hogy az evangéliumokban elbeszélt számtalan csodás esemény történelmileg valóban igaz-e, azaz hogy valóban megtörténtek-e, vagy ezek a leírások csak arra szolgálnak, hogy Isten dicsőségét hirdessék Jézusban.¹⁾

A csodák lehetőségét illetőleg 2 igazságot kell okvetlenül szem előtt tartanunk: 1.) A legujabbkori természettudo-

¹⁾ A csodák lehetőségéről 1. Lelkes: Jelen kötet, prédikáció az év V. vasárnapjára.

mány kétségen kívül bebizonyította, hogy nincsenek abszolút érvényű természeti törvények, hanem minden természettudományosan kikutatott törvény csupán statisztikai jeleggel bír.

2.) Ha pedig nincsenek abszolút érvényű természeti törvények, akkor elvileg annak lehetőségét sem lehet kizárni — amennyiben valaki természetesen Isten létét nem tagadja — hogy Isten, akinek hatalma végtelen, aki a világot megteremtette és a világ folyásának törvényeit megszabta, olyan dolgokat is cselekedjen, amelyek a mi mindennapi tapasztalatainkat messze felülmulják.

Isten beleavatkozhat és bele is avatkozik e világ folyásába, mert semmiképpen sem egy órás csupán, aki az órát elkészítette, felhuzta és azt azután magára hagyja és legfeljebb alkalomadtán egy-egy hibát kijavít. Isten ura a művének és abban munkálkodhat, ahogyan akar, azaz a világ folyásának törvényei alól kivételt is tehet. S éppen ezek a kivételek a csodák!

Másrészről azonban ez a bibliai beszédmód az ég megnyílásáról, a Szentlélek leszállásáról és a mennyből hallatszó szózatról csoda nélkül is megmagyarázható. S így a legújabb kor exegetái ezt az eseményt Jézus életében a következőképp magyarázzák, s — úgy gondolom — ez lesz a helyes.

Meg kell gondolnunk, mondják az exegeták, hogy Jézus keresztségével megkezdődött nyilvános élete és működése Izraelben, s Jézus emez élete, tanítása, egész működése a kortársakat ámulatba ejtette és magával ragadta, ugyannyira, hogy saját életük módját és irányát is állandóan növekedő mértékben meghatározta.

S Jézus ez élete nem korlátozódott csupán szűkebb házájára, hanem átlépte Palesztina határait és kiáradt az

egész világra, követésre ösztönzött és sokakban, ezekben, százezrekben felkeltette a hitet és a reménységet, hogy van értelme annak, hogy az ember a saját életét is hasonlóképpen merje berendezni és alakítani. Sőt élete mozgásba hozta a történelmet, az emberiség megtelt bizalommal, hogy az ember élete fölött nem az áthatolhatatlan ég huzódik, amely Isten életét elválasztja az emberiség értelmetlen életétől. Az ég tehát megnyílt s így az ember részére felragyoghatott a reménység életének értelmét illetőleg. S így valóban el lehetett mondani, hogy Jézus élete fölött, amely életben a mi életünk új értelmet kapott (gondoljunk csak itt a Jézus előtti pogány világ reménytelen és sötét életére), valóban megnyílt az ég!

Továbbá, Jézus nyilvános életéről és működéséről el lehetett mondani, hogy az Isten küldötte őt, hogy abban, az ószövetségi próféták életéhez és működéséhez hasonlóan, Isten életet teremtő Lelke nyilvánult meg. A galamb jelképével lehetett mondani, hogy az Isten küldötte őt. Benne vált teljesen láthatóvá, hogy mit jelent Isten az embernek és az egész világnak. Mindezt össze lehetett foglalni az Írás szavaival, melyek az embert minderről biztosítják: „Ez az én szeretett Fiam, Benne telik kedvem.”

S miután az ember minderről Jézus egész élete folyamán meggyőződhetett, úgy különösképpen el lehetett mindezt mondani arról az első percről, amelyben ez az élet nyilvánosan megkezdődött, vagyis Jézus megkeresztelkedésekor: ekkor minden igazság beteljesült, az ég megnyílt, Isten Lelke leszállott Jézusra és hallhatóvá vált a minden reménységet megalapozó mennyei hang. A m e n .

Az év II. vasárnapjára. (Ján. 2,1-11)

„A galileai Kánában — kezdte el Jézus csodatetteit . . .”

A 12 éves Jézus a templomban, a kánai mennyegző, Jézus megdicsőülése Tábor hegyén, az a három esemény Jézus életében, amelyeket az ember nem egykönnyen intézhet el. Ezeknek mélyebb értelmük van. A mai evangéliumi szakasz a kánai mennyegzőről szól; meg kell tehát kérdeznünk, mi a mélyebb értelme és tanítása a kánai mennyegzőről szóló evangéliumi perikópának.

Tulságosan is keveset gondolnánk ez eseményről Jézus életében, hacsak egy esküvőn való részvételt és ezáltal a házasság megáldását és megszentelését látnánk benne. Az is az értelme, de ezenfelül, miként szavainak a jeruzsálemi templomban, úgy a kánai mennyegzőn való részvételének és csodatettének még sokkal mélyebb értelme is van, és pedig; e csodatette jelenteni akarja a családi kapcsolatoktól való teljes elszakadását és ezzel összefüggően kinyilvánulását és önkinyilatkoztatását.

A.) Jelenti először is elszakadását a családi kapcsolatoktól. A kánai mennyegzőn kezdi meg Jézus nyilvános tanítói működését. Lakoma közben elfogyott a bor. Mária látja a fiatalok zavarát és szükségét és segíteni akar. De a dolgot nem szabad úgy elképzelünk, mintha Mária csodát kért volna Jézustól, mintha a csoda a Szentcsalád életében mindennapos dolog lett volna, hogy a mindennapi szükségsekben, enni-innivalókban való nélkülözéstől kényelmes és könnyű módon megszabaduljanak. Mária Jézushoz intézett szavai: „Nincs boruk“, sokkal inkább úgy értendők, hogy tanítványaival, akik szintén jelen voltak a mennyegzőn, hozasson bort. Mária tehát egy egészen természetes, egyszerű és kézenfekvő dologra gondolt, arra t.i., hogy Jézus tanítványaival hozasson bort, hiszen Kána és Názáret

szomszédos falvak voltak. A szolgálkhoz intézett szavai: „Amit nektek mond, cselekedjétek“, is így értendők, mivel a bor elhozatalánál való segítségre gondolt.

Jézus szavai: „Asszony, a mi gondunk ez? Még nem jött el az én óráim“, az első hallásra megdöbbenetnek minket, s arra gondolunk: így beszélt Jézus az édesanyjával? Még csak nem is szólította édesanyjának, hanem egyszerűen csak asszonynak? Azonban Jézus szavai rögtön érthetők lesznek számunkra, ha tudjuk, *hogy egyrészről itt ki akarta fejezni teljes elszakadását minden családi kapcsolattól, másrészről e szavakat édesanyja részére éppen vigasztaló szavakként gondolta és mondotta.* Mária akkor aligha értette meg Jézus szavait, mivel „az ő órája“ megváltásának, tehát halálának az óráját jelentette. Jézus titokzatos szavainak az értelme tehát az, hogy majd az ő órájában, azaz halálának az órájában fogja számára a megváltásban való helyet kijelölni, amikor is kiemeli őt a szűk családi kapcsolatokból és minden ember édesanyjává és az ég királynőjévé teszi. És éppen halálának az órájában ismét „az asszony“ szóval szólítja meg őt és a Jánosra való utalással, „Asszony, ime a te fiad“, kiemeli őt a közvetlen rokoni és földi kötelékekből és mindenki édesanyjává és az ég királynőjévé teszi őt.

A kánai menyegzőn Jézus szavainak és cselekedetének értelme: ki akarta fejezni elszakadását a családi kapcsolatoktól. E családi kötelékektől való elszakadásával összefügg B.) nyilvánulása 1.) rokonainak és apostolainak 2.) az Egyházhoz való viszonyának

1.) egyúttal ki akart nyilvánulni rokonainak és apostolainak. — Az evangéliumok gyakrabban beszélnek Jézus testvéreiről és nővéreiről. Azok azonban nem voltak az Őr vérszerint való fivérei és nővérei, hanem csupán közeli rokonai, unokafivérei és unokanővérei, hiszen Máriának is

megvolt a rokoni köre és Józsefnek is. A kánai menyegző fiatal házaspárja is bizonyára Mária rokonai voltak.

És ezek a legközelebbi rokonok nem hittek Jézusban. Így azt olvassuk Lukács evangélistánál, hogy Názáretben, ahol először mutatkozott be, mint az Isten küldötte Messiás, a hitközség nem hitt benne; sőt kilökdösték a városon kívülre, a hegy szélére, hogy letaszítsák. Eme dühöngő emberek között bizonyára ott voltak a rokonai is; ha ezek nem is voltak kimondottan ellene, de mindenesetre nem is tettek semmit, hogy segítsenek neki.

És éppen azért, mert nem hittek benne, többször arra unszolták, hogy tegyen jeleket és csodákat és ezáltal bizonyítsa be, hogy valóban az Isten Fia. Szt. János írja: „Testvérei biztatták: Menj csak el innen Judeába, hogy tanítványaid is lássák cselekedeteiket. Senki sem cselekszik titokban, ha azt akarja, hogy tudomást szerezzenek róla. Ha képes vagy ilyenekre, lépj a nyilvánosság elé.” — Testvérei sem hittek ugyanis benne.” (Ján. 7,2-6.)

Ez volt azután a mélyebb oka annak, amiért Jézus Kánában e csodát művelte, ki akarta nyilvánítani hatalmát rokonainak, de apostolainak is.

2.) De még mélyebb dologról is van itt szó, éspedig viszonyának, az Egyházhoz való kapcsolatának kinyilatkoztatásáról. Itt a menyegzőn jelen vannak Egyházának első tagjai, az első hivek, az apostolok, sokan a lakodalmi vendégek közül. Az Üdvözítő jelezni akarta: ő már megjelent, itt van, Ő a Messiás, az Isten Fia; és amiként a régi Izrael Isten arájának tudta magát, de azután hűtlen lett Istenhez és ezért Isten elvetette, úgy az Isten Fia, most itt új nászt ünnepel új vendégekkel, éspedig Egyházának első hiveivel.

Most esküvő van — akarta Jézus mondani — pontosan most, amikor Ő már jelen van. S mivel esküvő van, úgy itt az öröm ideje is, azért a tanítványoknak nem kell már

szomorkodniok és böjtölniök, mert Ő a völegény már itt van és most menyegzőt ünnepelek.¹⁾)

Az Egyház tehát Krisztus menyasszonya és ez a kánai menyegző azt akarja megmutatni és bebizonyítani, hogy Krisztus szereti Egyházát, annak minden hibái, hiányai, szeplői, sőt bűnei dacára is. Ő nem hagyja el Egyházát soha és senki sincs tőle elhagyatva, ha ehhez az Egyházhoz tartozik. Krisztusnak és Egyházának eme kapcsolata mélyre-szántó egység! Ők ketten valósággal eggyé lesznek, Ő Egyházát teljesen felveszi önmagába s az Egyház megkapja az ő nevét. S végül, Krisztus törődik Egyházával, gondoskodik róla, állandóan közbenjár érte az Atyánál, s sajátmagát adja neki eledelül és lelki táplálékul az Oltáriszentségben, az Isten szavában!

Mindez szt. Pál tanítása. Az Egyház Krisztus menyas-szonya, Krisztus teste és ebben a Krisztus-Egyház viszony-ban a házasság bennfoglaltatik. S mivel Krisztus szereti Egyházát, azért azt akarja, hogy Egyháza egy legyen, hiszen Ő csak egy Egyházat alapított. Itt van az ökumenizmus leg-végső oka!

Adja meg nekiünk Isten a minden keresztények közötti szeretetet és egységet. A m e n .

¹⁾ De his plura, I. Lelkes L.: „Új Igehirdetés“, III. kötet („B“ év), 14. lap.

Az év III. vasárnapjára. (Lk. 1.1-4, és Lk. 4)

„Ma teljesedett be az írás.”

Az Üdvözítő visszatért Galileába és Názáretbe, ahol nevelkedett. Rokonai és ismerősei előtt az Istentől küldött Messiásnak vallotta magát Izaiás próféta szavaival, ahol a próféta a Megváltóról jövendölt. (Iz. 61,1-2.)

Így Jézus azonnal az érdeklődés középpontjába került, már kortársai is döntés elé kerültek, mellette vagy ellene. A gyülekezet, különösen pedig legközelebbi rokonai is ekkor még nem hittek benne.

S vajjon nem így vannak-e ma is sokan! Hányan kételkednek ma is istenségében, vannak, akik egyszerűen kijelentik, Jézus nem az Isten Fia, hanem egyszerűen József fia, és csak ember, bár minden bizonnyal nagy ember és nagy emberbarát. Az, hogy nem katolikus részről támadják és tagadják istenségét, nem meglepő. Mindig is voltak már ez első századoktól kezdve, akik tagadták istenségét, Áriusz-tól Nesztóriuszon keresztül Voltaire-ig és Dávid Straussig, a legújabb idők modern bölcseleiig és írókig.

S Jézus személye, istensége és embersége ma ismét az érdeklődés középpontjában áll. Ezt mutatják a Jézusról újból és újból megjelenő könyvek. A nyugati könyvpiacra egymásután jelennek meg a kiadványok Jézusról, mind nemkatolikus, mind katolikus részről. Egy nemkatolikus részről csak legutóbb megjelent könyv nyíltan tagadja Jézus istenségét, s azt állítja, hogy a történelmi Jézusnak semmi köze a hit Jézusához. Ez a történelmi Jézus — a szerző szerint — egy eszkatológikus álmodozó, egy zavart elméjű ember, aki a zsidó teológia szélén élt, minden eredetiség nélkül és sajátmagáról sohasem tartott igényt azokra a rendkívüliségekre, amelyeket a keresztény hit a Megváltónak és Isten Fiának tulajdonít. A hit Krisztusa ezzel ellen-

tétben tiszta hit-legenda, az ősegyház és a későbbi kereszténység nagyszabású találmánya és tévedése.¹⁾

A szerző mindeme téves állításai természetesen nem újak; a katolikus teológia jól ismeri ezeket a vádakát és alapos kutatások és vizsgálatok után hamisaknak találta.

A legszörnyűbb és legkiábrándítóbb azonban, ha a téves tanítás az Egyház saját kebeléből kerül ki, ha hiveinek, sőt papjainak köréből támadják és tagadják Jézus istenségét. Csak 2 évvel ezelőtt, 1971-ben jelent meg Bécsben egy könyv egy katolikus pap, s egyetemi docens tollából, mely szerint Krisztus csak közönséges halandó, minden bizonynyal kiváló és rendkívüli ember, olyan Che Guevara, akit halála után „istenitettek“, azaz tettek meg Isten Fiává.²⁾

Mindeme tanítások és tévedések alapja és magja az a tanítás, mely szerint minden dolog mértéke és középpontja nem az Isten, vagy Krisztus, hanem az ember, a világ, a technika, az elvilágiság és mindent az emberre kell vonatkoztatni, az embertől megítélni és nem Istentől.

Akik e tanítást vallják, azok számára természetesen érthetetlen a mai szentmise könyörgése is: „Mindenható, örökkévaló Isten, tekints kegyesen tehetetlenségünkre és oltalmazóan nyujts felénk fölséges jobbodat...“ és azt kérdezik: Ugyan hol van ez a mi tehetetlenségünk, hol a mi emberi esendő voltunk? Hiszen újabb és újabb találmányok lepnek meg bennünket, elektronikus számológépeink, Computereink vannak, a televízió a világ minden eseményét a házukba hozza, repülőgépeink a hang sebességénél is gyorsabban száguldanak, az ember már eljutott egészen a csillagokig, meghódította a Holdat, és már csak kis idő kér-

¹⁾ Rudolf Augstein: Jesus Menschensohn, Verlag Bertelsmann, 1972.

²⁾ Adolf Holl: Jesus in schlechter Gesellschaft. Vg. Tyrolia, 1972.

dése, míg a többi holyóghoz is eljut, a Marshoz, Vénuszhoz stb.

Amerikában, de Nyugat-Európában is olyan jólét van, olyan jólét-társadalom, hogy Nyugat Németországban pl. minden évben 1.500 tonna kenyeret dobnak a szemetesvödörökbe, azaz 30.000 q-t, közöttük egész nagy vekniket, s ha valaki a szomszéd kutyájának esetleg kenyérmaradékot kínál, akkor nagyon könnyen megkaphatja: Ne adjon kenyeret a mi kutyánknak, nem kell az annak már évek óta sem!

Ugyan mi hiányzik még az ilyen embereknek? Sem Isten, sem Krisztus, sem Egyház, sem pápa. Ezek a jellemzők a mai időkre: nagy fények, de nagy árnyékok, nagy tévedések is! S mégis nem szabad elcsüggednünk és nem szabad elveszitenünk bátorságunkat! Krisztus ma is azt kiáltja felénk: „Ne féljetek, én meggyőztem a világot!”

Szent János apostol, Patmosz szigetén látta az Egyház egész történetét. Krisztus megmutatta neki! Látta azt a sok veszélyt, amelyek az idők folyamán az Egyházat fenyegették és fenyegetik és látta a 7 kisázsiai egyházközséget 7 csillaghoz hasonlóan, biztonságban az Úr kezeiben.

Ez a 7 egyházközség az egész Egyházat jelenti, ahogyan történelmének egyes szakaszaiban élénk tárul. Az Egyházra, számunkra, mindnyájunkra érvényesek az Úr intó szavai, hogy el ne merüljünk a földiekben a mulandókban, ne haladjunk a világ után, hanem mint Isten engedelmes gyermekei Krisztust keressük és találjuk meg. Mert az Isten- és Krisztus-ellenes világ mindig is meg fogja kísérelni és mindig is arra fog törekedni, hogy az Úr közösségét megromtsa. Ez az egyik nagy veszély kívülről fenyegeti az Egyházat.

A másik az a hajlam, hogy a pusztán földi, mulandó értékekben és érdekekben, az örökkévalót, a változatlant, a

mulhatatlant lássuk! Gondoljunk csak itt a mai találmányokra, a technika vívmányaira, az úrkutatásra, a holdrakétákra s. i. t.

De a legnagyobb veszélyek egyike, amelyek az Egyházat és a kereszténységet belülről fenyegetik, az a jóllakott nyárspolgáriasság, amelynek semmi sem hiányzik, sem Isten, sem Krisztus, sem hit, sem Egyház! Semmi sem veszélyezteteti és torzítja el jobban a kereszténységet, mint jóllakott, önmaguk előtt igaz keresztények és időszakok.

Az Egyház nem e világból való, azonban a világ megítélését és a világ fölötti ítéletet kénytelen maga fölött is elviselni. Világ és Egyház, keresztény és Antikrisztus megítéltetnek, a keresztény és az Egyház a saját javukra és üdvösségükre, a világ és az Antikrisztus a romlásukra és pusztulásukra. Mindkettőnek szenvednie kell, az egyiknek feltámadására, a másiknak pusztulására. Sőt a kereszténynek, Krisztus hívének még többet kell szenvednie, az Egyháznak időről időre nagy megrázkódtatásokat kell elviselnie, ez az Isten akarata!

Azonban mindeme szenvedésekben, mindeme szükségben és szorongattatásban, az élet minden történésében, az egyháztörténelem minden szakaszában az Úr jön hozzánk.

A kívülről, de a belülről jövő veszélyek is sokszor igen nagyok lehetnek, de Krisztus hatalma nagyobb, mint a világé, mint ellenségei! Minden szorongattatásban, minden veszélyben csak annál közelebb van hozzánk és ezt kiáltja felénk: „Igen, hamarosan eljövök!”

S minden szorongattatásban, minden nehéz időben csak annál sürgetőbben kell vágyódnunk utána, annál vágyóbban kell Ő keresnünk, annál örömtelibben utána kiáltanunk, amint azt a patmoszi látnok tette, aki a „Titkos kinyilatkoztatások” végén az Úr fenti szavaira így válaszol és kiált fel: „Úgy legyen! Jöjj hamar, Uram Jézus!” A m e n .

Az év IV. vasárnapjára. (Lk. 4,14-21, 4,21-30)

„Jézus nemcsak a zsidókhoz küldetik, mint Illés és Elizeus.”

A mai evangélium a mult vasárnapi evangéliumi szakasz folytatása; de ami akkor mintegy befejezésként hangzott, t. i. az evangéliumi szakasz utolsó mondata: „Akkor kezdett szólni hozzájuk: „Ma beteljesedett az Irás, amit az imént hallottatok“, a valóságban az egész elbeszélésnek csak a középső része és fordulópontja, melyet egy titokzatos és kölcsönös egymástól való elfordulás és ellenszenv árnyékol be! „A tulajdonába jött, de övéi nem fogadták be.”

Názáret lakói megbotránkoznak Jézuson és nem hisznek Benne. Ugyan mik lehetnek eme megbotránkozás okai? Jézus válaszából ki lehet következtetni, hogy Őt és igehirdetését két okból nem fogadták el és mondtak neki ellent:

1.) elsősorban is megbotránkoznak Jézus származásán. Közöttük lakott, ott töltötte gyermekkorát, ugyanúgy élt, mint ők, s így mivel pontosan ismerni vélik őt, nem is igen sokat várnak tőle.

2.) ha az Istentől küldött Megváltónak vallja magát, úgy bizonyítsa azt be; tehát jelet kívánnak tőle; csodáit, hatalmát mutassa meg először saját szülővárosában. Ezt nyíltan ki is fejezik: „Tedd idehaza is azt, amit hallomásunk szerint Kafarnaumban tettél.”

A názáretiek szavai és tettei minden időknek, minden idők emberének, számunkra is tanulságul szolgálnak, mert megmutatják, hogy hogyan lehet eltéveszteni az Urat; megmutatják, hogy a hit egy személyes döntés. Megmutatják, hogy a hit a Jézussal való találkozás eredménye; ez a találkozás azután megkapja tőle a kegyelmet és az indítást, hogy elvezessen a hithez; e hit azonban meghiusulhat az ember előítéletén.

E Jézussal való találkozás igen különféle lehet. Csupán néhány az életből vett példa. 44 éves tanítónő: „17 éves koromban egyszer elmentem egy Szentírás-magyarázatra. Ekkor megragadott Krisztus szava: „Ime én veletek vagyok mindennap, a világ végezetéig. „Egyszerre világossá lett előttem, hogy Krisztus nálam van. Ez a tudat elkísért a majdnem üres villamosban is, amikor este hazamentem. Azóta hiszek Krisztusban, vallásos vagyok és boldog vagyok Krisztusnál. — Sokszor előfordul, hogy vallástalan, vagy vallásilag közömbös családok egyes tagjainak is megadja az Úr a kegyelmet. Egy szerzetesnő: „Nálunk otthon a családban minden vallásos dolog guny tárgya volt. Ez végülis ellenszenvessé vált előttem, éppen emiatt kezdtem érdeklődni, kutatni Isten, Krisztus után, így találkoztam Krisztussal és vallásossá, hívővé lettem. S mikor azután egy szerzetesnővel is megismerkedtem, akinek egész élete önátadás volt Istennek, akkor éreztem, hogy Krisztus engem is hív és szerzetesnő lettem.“ — Egy fiatalember: „Egy velem együtt dolgozó társam példája vezetett engem is a hithez, sőt a gyakori szentáldozáshoz, amely a szülői házban nem volt szokás. Attól kezdve minden vasárnap résztveszek a szentmisén és a szentáldozáshoz járulok.“ Ezek az emberek követték a hívást és megkapták a hitet! Sajnos sokan nem követik azt és eltévesztik az Urat!

Így láthatjuk, hogy ez a mai evangéliumi szakasz egy drámai jelenet és bennünket is állásfoglalásra indít! A személyek típusokká válnak, a názáreti zsinagóga egyszerre csak ott van mindenütt, ahol keresztények vannak, mindenütt, ahol csak hirdetik az Evangéliumot.

Az Üdvözítő szülővárosának lakóitól a hitet kívánja, a hitet kívánja tőlünk is! — S ez a hit ma veszélyben van, éspedig

1.) maga a tárgyi hit, vagyis Jézus tanítása, a keresztény igazságok önmagukban, és

2.) ezzel összefüggően a mi egyéni, személyes hitünk is.

Mult vasárnap láttuk azokat a nagy veszélyeket, amelyek a hitet az Isten- és Krisztus-ellenes hatalmak részéről fenyegetik, valamint azokat a veszélyeket is, amelyek magából az Egyház kebeléből támadhatnak. A legnagyobb veszélyt azonban egyes u.n. tudósok jelentik, akik a hitet a tudomány nevében akarják megsemmisíteni. Mindeme tanítások közös gyökere egy le nem küzdött racionalizmus, egy racionalisztikus gőg, egy újból feléledő „Felvilágosodás“, úgyhogy sokak véleménye, hogy ma egy második „Felvilágosodás“-ról beszélhetünk, amennyiben ma visszatértünk a 250 évvel ezelőtti „Felvilágosodás“ jellemző tüneteire, főleg az emberi értelem (ratio) tulbecsülése. S amennyiben a progresszisták, talán a legőszintébb szándékkal, ki akarnak tárulkozni a világnak és hozzáilleszkedni e világ gondolkodásához, tulajdonképpen racionalisztikus gondolatmenetet követnek és a felvilágosodást szolgálják.

Mindenesetre el kell ismernünk, hogy a „Felvilágosodás“-nak jó gyümölcsei is voltak, többek között a vallási türelmesség, mert ez a II. Vatikáni Zsinaton is bizonyos szerepet játszott; gondoljunk csak a vallásszabadságról szóló dekrétumra, bár itt is voltak téves magyarázások, amennyiben pl. éppen ezt a nyilatkozatot nem ritkán a „felvilágosodási türelmesség“ értelmében fogták fel, az ökumenizmusról szóló dekrétum pedig ahhoz a véleményhez vezetett, hogy minden vallás egyformán igaz.¹⁾

Ez a racionalizmus a teológiában megalkotta azt a tévest tanítást, mely szerint Isten nem képes hatni erre a

¹⁾ Bischof Dr. Rudolf Graber: Kirche nach dem Konzil. Veritas Verlag, Wien, 13. 1.

világra. Már a „Felvilágosodás” tévedése volt, hogy Isten ugyan megteremtette a világot, de tovább már nem törődik vele (ez a deizmus tanítása); a 20 sz. modernistái pedig már azt állítják a tudomány nevében, hogy Isten erre a világra egyáltalában nem is képes hatni! Ez századunk legveszélyesebb és pusztító tanítása, mely szerint minden természetfölötti hatalom működése, behatása e világra lehetetlen (immanentizmus, Bultmann). Ebből a tévtanításból származik ma minden bizonytalanság és zavar a teológiában és az Egyházban.

A szentéletű XXIII. János pápa kitárta az Egyház ablakait a világ felé, meghirdette az „aggiornamento“-t, az „aperturá“-t, vagyis a modern világhoz és a mai időkhöz való kitárulkozást. Nem az ő hibája, hogy a fejlődés egészen más irányzatot vett és hogy vannak, akik az apertura alatt azt értik, hogy kétségbevonnak mindent, hogy tradicióról vagyis szenthagyományról már nem is mernek beszélni, mert valamit „tradicionális“-nak, áthagyományozottnak nevezni számukra annyit jelent, mint azt túlhaladottnak és mellékesnek tartani.

Márpedig ami az örök igazságokat illeti (azokat amelyek a Hiszekegyben foglaltatnak), és pedig, hogy egy Isten van, hogy ez az Isten szólott hozzánk a szent Írások, végül pedig az Ó Fia Jézus Krisztus által, aki érettünk emberré lett, születván Szűz Máriától, csodákat tett, szenvedett, meghalt és eltemették, de harmadnapra dicsőségesen feltámadt, felment a mennyekbe, ahonnan ismét dicsőségesen jönni fog, hogy ítéljen élőket és holtakat (és így tovább, ezek az igazságok, melyek a Hiszekegyben foglaltatnak); ezekről az igazságokról nem lehet alkudozni, itt nem lehet megalkuvás, és alkalmazkodás, vagy változtatás a világ modernisztikus tanításai szerint. Itt csak vagy-vagy lehet! Vagy elfogadja valaki ezeket az igazságokat és akkor Jézus hive,

keresztény az illető, és részesévé lesz Jézus Krisztus ígéreteinek és kegyelmeinek már evilági életében — vagy nem fogadja el, és akkor „legyen neked, mint a pogány és vámos.“ (Mt. 18,17.) — mondotta az Üdvözítő.

S ami minket illet, törhetetlen hűséggel ragaszkodnunk kell Jézus Krisztus örök igazságaihoz, és a nehézségektől nem szabad visszariadnunk. Kitartásunkban, hűségünkben nem vagyunk egyedül; modern tudósok egész sora cáfolja meg a 20 sz. racionalistáinak tévedéseit és így ezek a tévedések és veszedelmek végülis az Egyháznak és hitünknek csak javára válnak és használni fognak, mert, „ez a győzelem, mely diadalt arat a világon, a mi hitünk.“ (1 Ján. 5,4.)
A m e n .

Az év V. vasárnapjára. (Lk. 5,1-11) A csodálatos halfogás

„ . . . és elhagyva mindenüket, követték Jézust.“

A csodálatos halfogásról szóló mai evangéliumi szakasz megkapó szemléletességével és drámai mozgalmasságával lebilincseli az embert. — Szemléljük csak először is Jézust, ahogyan azoknak megjelenik, akik találkoznak vele. Az embereket igézetébe vonja; szuverén nyugalmat sugároz, bátorítja a félénkeket és csüggedteket; a vele való közösségre, közös munkára hív; nem akar mindent egyedül végezni. Megragadó ez az ellentét Jézus fensőbbiséges nyugalma, hatalmának megmutatása és a siker nélküli emberek nyugtalansága között.

S Jézus eme nyugalma és fensőbbisége megcselekszi a csodát; minden emberi várakozás ellenére, akkora tömeg halat fogtak, hogy hálójuk szakadozni kezdett. Micsoda tanítás ez a mai idők számára, amely még a csodák lehetőségét is tagadja. Minden veszély dacára, amelyek ma hitünket, Egyházunkat fenyegetik, sohasem szabad elcsüggednünk, elbátortalanodnunk és elveszteniünk fejünket. Az Üdvözítő ma is ugyanolyan hatalmas, de ugyanolyan jó-ságos is, hatalmas léptekkel jár körül ma is év cselekszi csodáit.

A mai tévtanítások nyomán vannak, akik a csodákat lehetetlennek nyilvánítják, főleg ama tanítás nyomán, hogy a természetfölötti hatalmak részéről — ha, mint mondják, vannak is — mindenféle behatás e világra lehetetlen, tehát Isten sem tud hatni erre a világra, mert a természeti törvényeket nem lehet áttörni és így — szerintük — csodák is lehetetlenek. Következésképpen tagadják Jézusnak az Evangéliumokban hirüladott csodáit éppenúgy, mint a mai korban történő csodákat. (Szűz Mária jelenései Lourdesban, Fatimában, csodás gyógyulások, stb.)

Az evangéliumok mármost Jézusnak több csodás cselekedetéről tudósítanak, mint a mai vasárnapi evangéliumi szakasz is a csodálatos halfogásról. De ennél nagyobb csodákról is olvasunk: betegek hirtelen, csodálatos gyógyulásáról, halottak feltámasztásáról stb. — A csodák lehetőségének kétségbevonói és tagadói elfelejtik, hogy egész életünk tele van titokkkal. Az ember állandóan újabb és újabb rejtvényekkel, megmagyarázhatatlan jelenségekkel találkozik a világban, a történelemben, az emberi sorsokban, másokéban és sajátmagáéban. Csak egy példa: Amerikában az utóbbi időben nagy érdeklődést és feltűnést kelt egy látnok, egy „Röntgen-szemű” ember, ahogyan őt az emberek nevezik, aki eltűnteket felfedez, gyilkosokat leplez le, rejtélyes lopásokat derít fel. Csak valamilyen tárgyat kell kezébe vennie az eltűnttől és azonnal „lát”; látja az eltűntet, hol tartózkodik, él-e, vagy ájultan fekszik-e valahol, sőt nemcsak az eltűntet látja, hanem eltűntetésének körülményeit is. Titokzatos és rejtélyes gyilkosságoknál biztonsággal megmondja, hogy ki volt a tettes.

Embertársainak szemében ez a látnok a „Radar-szemű”, a „Röntgen-agyu” ember. Így azután a rendőrség rendszeresen bevonja őt a rejtélyes lopások, titokzatos gyilkosságok felderítésénél. Csak egy visszahozott tárgyat kell kezébe vennie és azonnal képeket lát, látja a tolvajt, a gyilkost, a gyilkosság körülményeit stb. Londonban, Párisban, Madridban, jelenleg az USA-ban használják fel képességeit, különösen rejtélyes gyilkosságok és lopások eseténél.

Nyugodtan elmondhatjuk: minél jobban behatol az ember a világ és az élet titkaiba, annál több rejtvényesre, érthetetlenre, sőt megoldhatatlanra bukkan! Miért kell akkor éppen Jézus csodáit hihetetleneknek, meg nem történteknek, csupán a fantázia szüleményeinek tartani, hiszen az első, legősibb hiradás Jézusról és csodáiról, szt. Márk

evangéliuma már akkor megjelent, amikor a szemtanúk nagyrésze még életben volt. Az időbeli távolság nem volt nagyobb mint a mi időtávolságunk a II. Világháború idejétől, vagyis 25-30 esztendő. Hozzájárul, hogy Jézus ellenfelei is, azt a tényt, hogy Jézus egészen rendkívüli dolgokat cselekedett, sohasem vonták kétségbe, csak másként magyarázták.

S Jézus ma is tesz csodákat, gyakran ugyan elrejtve, vagyis az emberek lelkében. Ma is nagyon sok jó, kiváló és vigasztaló van csirázóban és fejlődésben. Azonban Jézus nem akar mindent egyedül végezni, hanem bennünket is közösségébe hív, a Vele való együttműködésre, Egyházában, a konkrét egyházközségben, környezetünkben. A plébános sem akar és nem is tudhat az egyházközségben minden munkát egyedül végezni, hanem szüksége van munkatársakra! Boldog az a plébános, akinek jó munkatársai vannak, de boldogok azok is, akik ezt az együttműködő, segítő munkát szívesen vállalják. Tudjuk, mindenkinek van az életben mindennap sok és elég tennivalója; az élet, különösen ez a mai modern és hajszott élet nagy követelményekkel lép fel mindnyájunkkal szemben és aki itt még időt és erőt talál, hogy Egyházának és embertársainak is szolgáljon és segítségére legyen, az nagy és nemes lelkületre vall.

Minden az emberért történik! Jézus utánamegy az embereknek, mindenütt maga köré gyűjti őket, szavaival, tetteivel életüknek, Isten iránti szeretetüknek új értelmet, lendületet ad. S nekünk utánoznunk kell őt ebben! Aki Jézushoz csatlakozik, azt a feladatot is magára kell vennie, hogy apostollá legyen. Hány és hány embernél hiányzik az élő hit; a vallás, Egyház, sőt maga Krisztus is sokak számára ma nem sokat jelent. S mégis, a mai kor embere bensőleg nyugtalan, telve kétségekkel és bizonytalansággal. Menynyi jót tehetünk gyakran jó példánkkal, segítőkészségünkkel,

de sokszor csak pár jó, és felvilágosító szóval is. — S annál bensőségebb közösségbe jutunk Vele, minél inkább ügyének szenteljük magunkat!

És Jézus nemcsak elrejtve tesz csodákat, hanem nyilvánosan is. Gondoljunk csak Lourdes-ra, Fatimára, ahol ma is számtalan csodás gyógyulás történik. Febr. 11-én van a „Szeplőtelen Szűz lourdesi jelenéseinek“ napja, a bold. Szűz első lourdesi jelenésének emlékére. (1858. febr. 11.) Azóta Lourdes nagy kegyelmi helyé lett, ahol ezrek gyógyultak és gyógyulnak meg csodálatosan mindenféle betegségekből, tüdő-, csont- és béltuberkulózisból, végtag- és derékfájdalmaktól, szívbetegségekből, a légzőszervek betegségeiből, bőr- és rákos betegségektől, reumás bajoktól és nyílt sebektől stb., stb. Ugyan ki tudná felsorolni mindazokat a bajokat és betegségeket, amelyekből az emberek csodálatosan meggyógyultak.

Ma ugyan kevesebbet lehet hallani Lourdes-ról. Vannak emberek, akik azt gondolják, hogy Lourdes ma már nem aktuális. Ezekre rációznak a tények és a hivek bizalma Lourdes-al szemben. — Eppen a napokban volt olvasható az egyik napilapban a következő megindító történet. Az egyik angol család 2 gyermeke közül (Carol és Péter Sinclair), a kisebbik, Péter jelenleg 3 éves és születése óta nyomorék a lábaira és nem tud járni. A család, különösen pedig a kétségbeesett édesanya újból és újból csak arról beszél, hogy csak egy Lourdes-ba való zárándoklat segíthet, de a saját anyagi erejükből erre képtelenek. Két héttel ezelőtt a leányka elfutott hazulról. Bucsulevelében ezt írta: Ha nekem nem kell otthon enni adnotok, összespórolhatjátok a pénzt és elvihetitek Péterkét Lourdes-ba. — A rendőrség a leánykát ugyan visszahozta, de áldozatos kísérlete, hogy kistestvérén segítsen, nem maradt eredmény nélkül. Egy Repülőgép Társaság tudomást szerzett az esetről és

ingyen jegyet adott hármuk részére, hogy Lourdes-ba mehessenek. Így a kis nyomorék fiú, de mindenekelőtt édesanyja részére valóra vált egy álom, elzarándokolhatnak Lourdes-ba, és határtalan bizalommal vannak meggyőződve arról, hogy a lourdesi Szűzanya segíteni is fog! ¹⁾

Lourdes-ban a csodák sohasem fognak megszűnni és Lourdes sohasem fogja elveszteni vonzóerejét! Mert az Úr csodái, a lourdesi csodák is előjelei egy eljövendő nagy műnek, az új teremtésnek, egy új világnak; a jövő felvillanásai! Így lesz ez az idők végén: vakok látnak, bénák járnak, a poklosok megtisztulnak, a halottak feltámadnak, betegség többé nem lesz! Ez az Isten ideje, az új világ, ahogyan a szentmisében imádkozzuk: „Amikor majd eljössz dicsőségedben.“ A m e n .

¹⁾ A csodák lehetőségéről l. bővebben: prédikáció az év I. vasárnapjára.

Az év VI. vasárnapjára. (Lk. 6,17; 20-26) A hegyi beszéd

„Boldogok vagytok ti szegények! — De jaj nektek gazdagok!”

Jézus hegyi beszédében apostolaihoz és a nép egy nagyobb csoportjához szól, amely szegényen, éhesen és sirva áll előtte.

Krisztus idejében a nép szegénysége és nyomora az egész római birodalom területén, így Izraelben is végtelenül nagy volt; az akkori gazdasági élet a rabszolgaságra épült, és a szegények és rabszolgák insége és jogfosztottsága borzasztó nagy volt. Az egész emberiségben, de az egyes emberekben is természetesen mindig megvan a törekvés, hogy a szegénységtől megszabaduljanak és azt leküzdjék. Ez legtöbbször erőszakkal, a hatalmasok elleni megdöntési mozgalmakkal, lázadásokkal és forradalmakkal történik.

Az Üdvözítő a szegénységet, mint olyant, sohasem állította elének példaképül és sohasem dicsőítette azt, de a forradalmat mindig elutasította. A csodálatos kenyérszaporítás után az emberek szinte felszólították őt a forradalomra, azáltal, hogy királyukká akarták őt tenni, vagy vezérükké a szociális változásokért vívott harcukban. Az Üdvözítő azonban elhárította azt. *Ő az egyes társadalmi osztályok közötti különbséget nem erőszakkal, hanem az ember, az egyesek lelkiületének és gondolkodásának megváltoztatásával és megjobbításával akarta elérni.*¹⁾ Ezért mondja boldogoknak a szegényeket és inti a jogfosztottakat, hogy igazságos eszközökkel törekedjenek helyzetükön változtatni és várjanak türelemmel jobb sorsukra.

Jézus vigasztalta és lelkileg erősítette a szegényeket: „Boldogok vagytok ti szegények! Tiétek az Isten országa. Boldogok vagytok, akik most éheztek! Majd el fogtok telni.”

¹⁾ Lásd. Lelkes L.: Uj Igehirdetés, III. kötet, 50 lap, „B” év.

így erősítette lelkileg a szegényeket és Isten-káromlás lenne azt gondolni, hogy nyolc boldogságával a nyomorúságot és a szegénységet, vagy a kulturális téren való maradiságot szentnek és sérthetetlennek akarta volna nyilvánítani.

A gazdagokat viszont éles szavakkal intette és figyelmeztette. Krisztus nem ítéli el a vagyont, a gazdagságot, mint olyant; hogy valaki jómódu, vagy igazságos eszközökkel arra törekszik, hogy sorsán javítson és vagyont szerezzen, az nem bűn! Azonban a jómódu ember könnyen bűnökbe esik; elzárkózásba minden kötelezettséggel, még az Isten iránti kötelezettségekkel szemben is, a szív megkeményítésébe, élvezethajhászásokba, egy merész biztonságba és önteltségbe, amely Isten igazságosságán lemérve, mélységes, dőreség!

S ezért az Üdvözítő nem szűnik meg állandóan inteni a gazdagokat; óvja őket a kapzsiságtól: „Vigyázzatok és őrizzetek minden kapzsiságtól, mert nem a vagyonban való bővelkedéstől függ az ember élete.” (Lk. 12,14-16.) Elmondja a gazdag emberről szóló példabeszédét, aki vagyonát biztosítani akarja magának és élvezni az életet. De Isten így szól hozzá: „Esztelen! Még az éjjel számon kérem tőled lelkedet! S kié lesz mindaz, amit szereztél?” Ugyancsak ezt példázza a dús gazdagról és a szegény Lázárról szóló példabeszédében. A dús gazdag a bűnei miatt elkárhozik, különösen pedig azért is, mert gazdagságából a szegényeken sohasem segített. Isten ítélete a körülmények megfordulását hozza létre, amint azt Ábrahám a pokolban szenvedő dús gazdagnak kifejezi: „Fiam, jusson eszedbe, hogy neked jó dolgod volt az életben, Lázárnak pedig rossz. Ő tehát most itt vigasztalódik, te pedig gyötrődöl.”

Az Egyház pedig a századok folyamán Jézus példáját követte és követi és amiként Ő, úgy az Egyház sem változtathatott a szegények és éhezők helyzetén háborukkal és

forradalmakkal. S így, különösen az utóbbi időben, sokan úgy érzik, hogy Krisztus tanítása nem más, mint csupán vigasztalás; a kereszténységet tehetetlennek, látszat-megváltásnak tartják, amely az embert nem tudta és nem tudja kiragadni nyomorából és nem tud változtatni szociális helyzetén. Ettől megtévesztve kezdik szívenleni a keresztény tanítást és kézzelfogható sikereket akarnak felmutatni, szociális és gazdasági teljesítményeket, amelyeket senki sem vonhat kétségbe és amelyek kézzelfoghatóan megváltják az embert, vagyis megszabadítják nyomorától, nélkülözésétől és inségétől. Ezért a vallást elutasítják, mint olcsó vigaszt, mint illúziók és remények délibábjai által történő lélektani tehermentesítést, amelyek csak megbénítják az inség és nyomor megváltoztatására törekvő emberi akaratot.

E tanítás és szemrehányás által félrevezetve ma Amerikában, Nyugat-Európában még papok is meg akarják változtatni az Egyházat, politikai-szociális intézménnyé akarják azt tenni, az Egyház papját pedig forradalmárrá, gazdasági-szociális harcossá akarják átformálni. Gondoljunk itt csak a Berrigan fivérekre az USA-ban, akik az Egyházzal és a papi hivatásról vallott eme felfogásukban forradalmi csoportokhoz csatlakoztak és azután államellenes izgatás miatt mindkettőjüket börtönre ítélték. (Dániel 3 évi, Fülöp 6 évi börtönbüntetést kapott. Nemrégén volt olvasható az újságokban, hogy rehabilitálták őket és hátralévő büntetésüket elengedték.)

Az emberiség örök kísértése a kenyér általi megváltás, s mindenkor azé a hatalom, aki a szociális kérdést, vagyis a kenyérkérdést megoldja. Azonban három nagy igazságot ezzel kapcsolatban nem szabad elfelejtenünk:

1.) Való igaz az, hogy az embernek szüksége van kenyérre, mert az embernek teste van, amelyet táplálnia kell, az embernek fenn kell tartania életét. S azt is el kell ismer-

nünk és be kell vallanunk, hogy a kereszténység erről, 2000 éves történelme folyamán nagyon sokszor elfeledkezett.

2.) De viszont egyedül a kenyér nem váltja meg az embert. Az Egyház nem politikai-szociális intézmény és a pap nem szíthat forradalmat, mert Krisztus papja nem forradalmár! **Az Egyház hivatása a küzdelem Istenért és Krisztusért!** Az Egyháznak, az a hivatása, hogy minden időben magasra tartsa az istenhit zászlaját és Krisztusban megszentelje az embereket, tehát azon kell fáradoznia, hogy megszabadítsa és gyógyítsa az emberiséget az igazságtalanság, a közömbösség, a háborúk és ellenségeskedések mélyebbrenyúló okaitól. Ezeket az okokat természetesen nem lehet megváltoztatni máról holnapra; itt már türelemre van szükség. De a türelem nem jelent közömbösséget.

3.) S végül az Egyház a századok folyamán nagyon is sokat tett és tesz ma is a szegények és elhagyatottak megsegítésére. Tanítása megszüntette az ókori rabszolgaságot, papjai, szerzetesei és szerzetesnői mindenkor a nép, a szegények és betegek szolgálatában álltak és állnak, a Caritas által ezreken és százazreken segített és segít, támogatja állandóan a fejlődésben elmaradt népeket, az éhezőket és a természeti katasztrófáktól sujtott országokat az egész világon, s végül, de nem utolsó sorban a saját példájával is meg akarja mutatni, hogy „Boldogok a szegények . . .“

Spanyolország új tarragoniai érseke José Pont y Gol egy szerény lakást bérelt Tarragonában. Az érseki palotában csak különleges alkalmakkor fog tartózkodni.

Űjságírók előtt megokolta az érsek emez elhatározását és kijelentette, hogy nem szándéka kritizálni elődeit, vagy akármelyik más püspököt, azonban „a palota egyszerűen túl nagy ahhoz, hogy ott az ember egy emberi lény melegét érezhetné. És azonkívül — úgy hiszem — hogy mindazok, akik engem meg akarnak látogatni, sokkal szívesebben

jönnek ebbe a lakásba, mint a palotába nagy lépcsőházaival és folyosóival.“ Pont y Gol érsek 63 éves, Már ő előtte is ment néhány más spanyol püspök is bérlakásba lakni.

Az Üdvözítő apostolainak és Egyházának sem aranyat és ezüstöt, sem drágaköveket és ékszereket nem hagyott örököül, *hanem szegénységet, szenvedéseket és keresztet és az Egyház mindig akkor volt a legközelebb Jézushoz és akaratához, ha követte az Urat a szegénység, a szenvedés és a kereszti utain*, a nyolc boldogság szavai szerint: „Boldogok vagytok ti szegények! — Tiétek az Isten országa.“
A m e n .

Az év VII. vasárnapjára. (Lk. 6,27-38) A felebaráti és ellenség-szeretet

„Legyetek tehát irgalmasok, amint a ti Atyátok is irgalmas.“

A mai evangéliumban az Üdvözítő az ellenségszeretetről beszél. A felebaráti szeretetről nagyon gyakran szóltott Jézus, szinte minden beszédének, példabeszédeinek ez az alap-hangja: „Szeresd felebarátodat, mint tenmagadat“, és ismét: „Ahogy az Atya szeretett engem, úgy szeretlek én is benneteket és úgy kell nektek is szeretnetek egymást.“ „Majd ismét: „Új parancsolatot adok nektek, szeressétek egymást, mint ahogy én szerettelek titeket.“ (Ján. 15,12.) Ezekkel és hasonló szavakkal köti az Üdvözítő a lelkünkre a felebaráti szeretetet.

De ezzel nem elégszik meg. Nemcsak felebarátunkat kell szeretnünk, hanem még ellenségeinket is. Egész világos és határozott szavakkal jelenti ezt ki: „Szeressétek ellenségeiteket, tegyetek jót haragosaitokkal, áldjátok azokat, akik átkoznak titeket és imádkozzatok rágalmazóitokért. — Ha csak a azokat szeretitek, akik titeket szeretnek, micsoda hálát érdemeltek?“

Az Üdvözítő e szavakat nemcsak apostolaihoz intézi, hanem az egész néphez, azért ma sem érezheti senki sem felmentve magát a szeretet, sőt az ellenségszeretet parancsa alól.

Gyarló emberi természetünk azonban mindjárt lázadozni kezd és lázadozva veti közbe: „Mindez nagyon szép, Urunk, de kissé sokat kívánsz tőlünk! Már a felebaráti szeretet parancsa is nagy terhet ró ránk, különösen manapság, az erőszak és terror korában, amikor szinte dicsőítik az ököljogot és a kegyetlenséget és filmekben, TV-ben mintaképpül állítják oda.

De ezek nélkül is, érdemes-e egyáltalán másokhoz jónak lenni és másokkal jót tenni, hiszen az ember a jóságáért és szeretetéért a legtöbbször csak közömbösséget, sőt hálátlan-ságot tapasztal, amikor az ember jóságát és szeretetszolgálatát szinte gyengeségnek fogják fel és visszaélnék vele?”

Ismertem egy nagyon jó asszonyt, aki valóban szívesen segített mindenkin; ha rászorulóknak pénzt, vagy más támogatást kértek tőle, sohasem tudott nemet mondani. Magános és elhagyatott betegeket meglátogatott, vitt nekik ennivalót, adott nekik pénzt, vagy amire szükségük volt. — S milyen gyakran visszaéltek jóságával és felebaráti szeretetével! Pénzt kértek tőle hazug ürügyekkel, máskor ismét kölcsönöket és sohasem fizették vissza. S amikor azután ő is beteg lett, éppen azok törődtek vele a legkevesebbet, akiknek a legtöbbet adott és akiken leginkább segített.

Milyen gyakoriak az életben az ilyen és hasonló esetek! Ime, így élnek vissza az életben már az egyszerű felebaráti szeretettel is és Te azt kívánod tőlünk Urunk, hogy még ellenségeinket is szeressük és tegyünk jót azokkal, akik minket gyűlölnék!

Nem vezet-e ez az ellenségszeretet jogaink elvesztéséhez? Nem lesz-e hátrányunkra, nem szenvedünk-e nagy veszteséget, ha mindig csak adunk, anélkül, hogy magunk valamit is kapnánk? Sőt, nem tesz-e ez bennünket tönkre, anélkül, hogy a világ megszokott folyásán valamit is változtathatnánk?

Ilyen és hasonló ellenvetéseket tesz a mi gyarló emberi természetünk. S mégis! Az Úr parancsa határozott és világos, s nekünk iparkodnunk kell teljesíteni a felebaráti és ellenségszeretetet

- 1.) Jézusba vetett hittel és az iránta való határtalan bizalommal
- 2.) hittel, Isten a mi mennyei Atyánk iránt.

1.) Felebaráti és ellenségszeretetünknek először is a Jézus iránti hitből és az iránta való szeretetből kell táplálkoznia és abban gyökereznie. A mai evangéliumi szakasz megismerteti velünk, hogy Jézus 8 boldogsága nemcsak ígéretek, hanem követelések is. Boldogok vagytok, ha üldöznek titeket az emberek, de csak akkor, ha nem gyűlölitek ellenségeiteket, hanem ellenkezőleg szeretitek őket és imádkoztok értük, ha a jogtalanságra nem jogtalansággal, az erőszakra nem erőszakkal válaszoltok, hanem alkalomadtán, „ha megütik jobb arcotokat, a másikat is odafordítjátok.“

Jézus eme követeléseit még keresztények is teljesen unreálisnak és utópikusnak tartják és azt mondják, Jézus ez szavait: „ha megütik jobb arcodat, fordítsd oda a másikat is „nem kell szószерint vennünk, hiszen Jézus sem tartotta oda a másik orcáját, mikor a szolga a főpap előtt arculütötte, hanem csupán azt akarta ezzel kifejezni, hogy minden jogtalansággal szemben legyünk bensőleg oly szabadok, hogy ha pl. arculütnek, képesek lennénk odafordítani a másik orcánkat is, anélkül, hogy azt valóban meg is kellene tennünk. Egy dolog azonban mindinkább megmutatkozik, hogy az emberiség ön-elpusztítása csakis „az erőszaknélküliek, a szelidek hatalma“ által lesz elhárítható! S amiként Isten az Ószövetségben önmagát mint „Hűségest“ nyilatkoztatta ki és a hűséget követelte, úgy az Újszövetségben „Irgalmas“-nak és „Nagylelkű“-nek nyilvánította ki magát, és irgalmat, nagylelkűséget és szeretetet követel.

Az Üdvözítő világosan megmondta: „Szeresd felebarátodat, mint tenmagadat“, „Szeressétek ellenségeiteket. Tegyetek jót és kölcsönözzetek anélkül, hogy valamit is visszavárnátok. Akkor nagy lesz jutalmatok, s a Magasságbeli fia! lesztek: ő is jóságos a hálátlanok és gonoszok iránt. Legyetek tehát irgalmasok, amint a ti Atyátok is irgalmas.“

(Lk. 6,35-37.) Így a hit, az Üdvözítő iránti hitünk kötelez bennünket, hogy szavait komolyan vegyük! Mindenesetre, gyakran úgy látszik, mintha a hit sötétségbe vinné bennünket, azonban ez a hitsötétség nem a fénytelen éjszakák sötétsége, hanem a Golgotháé, amelyre Husvétvasárnap reggel az igazi világosság, a feltámadás következett. — Itt találkozunk keresztény létünkben a kereszt dőreségével, de a kereszt boldogságával is. (1 Kor. 1,23-24.)

Ezért a felebaráti és ellenségszeretet ereje a Keresztre-Feszítettre való pillantás és ez az erő annál inkább növekedni fog, minél inkább rálépünk a Megváltó beláthatatlan útjára.

Felebaráti és ellenségszeretetünk indítóoka 2.) hitünk és bizalmunk Isten, mennyei Atyánk iránt, aki tántoríthatatlanul jó minden emberrel szemben, aki „napját felkelti jókra és gonoszokra, esőt ad igazaknak és hamisaknak“ (Mt. 5,45-46.), azaz jó a hálátlan és a bűnökben elmerült, megtálckodott emberrel szemben is, sőt még utána is megy a bűnösnek.

A csalódások és a hálátlanság a szeretet gyakorlásában, sohasem szabad, hogy kifáraszson bennünket, mert mi felebarátaink iránti jócselekedeteinket nem az emberek dicsőhimnusza és hálája végett tesszük, hanem Isten iránti hitünkben és szeretetünkben.

Ezzel az Isten szeretetében gyökerező felebaráti szeretettel szemben, ma nagyon sokat hallani egy humanitásról, azaz emberiességről, emberi együttérzésről, amely humanizmus azon tanítások gyümölcse, amelyek az embert állítják a középpontba. Ebben a humanizmusban Krisztus követelését, a szeretetet szintén hangsúlyozzák, de azt immanens módon, mint pusztá emberiességet, emberi együttérzést értik.

Ma még keresztények, sőt papok is állandóan emberieségről, emberi együttérzésről, humanitásról beszélnek, mintha keresztény felebaráti szeretet nem is létezne, vagy sohasem létezett volna, sőt az Egyház létjogosultságát aszerint akarják értékelni, hogy mennyiben járul hozzá az ember politikai-szociális felszabadulásához.

Azonban humanitas, — bármennyire értékes lehet is — még távolról sem keresztény szeretet. Ez — mint láttuk — végső fokon az Isten és Krisztus iránti hitből és szeretetből veszi erejét és így az *emberiesség, tulajdonképpeni keresztény sulyát csak Istennel és Krisztussal a Szentlélekben való egyesülés folytán kaphatja meg*. Ennek oka is könnyen belátható. Ha pl. olyan emberekre akadunk, akik ellenséges indulatuak, gonoszok és irigyek, anélkül, hogy okot adtunk volna rá, akkor egy pusztá emberiesség aligha lesz elegendő, hogy nekik mégis megbocsássunk és rajtuk, ha bajba jutottak, mégis segítsünk. Ezt naponként láthatjuk, olvashatjuk és tapasztalhatjuk! Erre csak az a felebaráti szeretet lesz képes, mely Istent és Krisztust ismer és szeret!

Ezen a héten, Hamvazószerdán megkezdődik a nagyböjti idő! Az Egyház jelenleg érvényes böjti rendelete szerint Hamvazószerdát és Nagypénteket kivéve, az egyes hívőnek engedi át, hogy megfelelő böjti cselekedetet, önmegtagadást válasszon. Válasszuk főleg a felebaráti és ellenségsszeretet tetteit. S így a nagyböjti idő számunkra az önmegtagadás, a jócselekedetek és a kegyelem ideje lesz. S mindezek a jócselekedetek felszabadítanak minket Krisztus felé, Isten felé, aki minden felebaráti szeretet és minden lemondás végső értelme és végső célja! A m e n .

Hamvazószerdára. (Mt. 6,1; 6,16-18)

„Atyád, aki a rejtekben is lát, megfizet neked.”

Hamvazószerdával megkezdődik a nagyböjti idő! — Hamvazószerda, Nagyböjt, sok ember számára szavak tartalom nélkül, nem jelentenek úgyszólván semmit. Hamvazószerda, hamvazkodás, „Memento mori”, minek arra figyeleztetni? Hogy egyszer meg kell halnunk, azt anélkül is tudjuk. — Böjt, még hozzá Nagyböjt, egy vérszegény, egy elmúlt, letűnt világ csenevész maradéka, hiszen a zsinat után a böjt teljesen új értelmezést kapott és mint testi böjt úgyszólván megszűnt! — Lemondás, áldozat, önmegtagadás? A legtöbbnek közülünk ugyis kell hoznunk elég áldozatot, így „Nagyböjt” van számunkra egész éven keresztül. Minek arra még külön időt is kijelölni? — hangzik ma sokak ajkáról.

S ami a mai evangéliumot illeti, amelyben Jézus az alamizsnáról, az imádságról és a böjtről szól és amelyben főleg a képmutatástól és az álszentség veszélyétől akar megóvni, ez a veszély ma igazán nem fenyeget bennünket, hiszen egy székularizált világban élünk! Hányan és hányan még otthon sem jámborok, még kevésbé a világ felé! Ellenkezőleg, még aki otthon, szívében istenfélő, kifelé még az is eltitkolja. Ma vallásosnak lenni nem dicsőség és vallástalannak lenni nem szégyen! Mindennapi életünk, sajnos, ma nem vallásos jellegű, így az álszentség veszélye aligha fenyeget bennünket, Jézus szavainak éle a mi mai életünket alig érinti!

S az Egyház mégis ebben a székularizált világban is, meg a pluralisztikus társadalomban is hamut szentel és hint a fejünkre: „Emlékezzél meg ember, por vagy és porrá leszel.” Teszi ezt nem azért, mert nem akar szakítani egy ilyen régi tradícióval, vagy mert elhagyása zavart kelt-

hetne és félreértéseket okozna, hanem sokkal mélyebb okokból.

Először is azért, mert a böjt és a böjti idő lényeligen hozzátartozik vallásunkhoz, az Egyház életéhez, és pedig nemcsak természetes okokból és természetes meggondolások alapján, amennyiben híveinek testi egészségéért aggodva, a hosszú tél után salaktalanító időt akarna rendelni. Az Egyház a böjttel nem egy tavaszi salaktalanításra akar indítani, hanem a célja: életünk megjobbítása!

A böjtnek ugyan már természetes szempontból is megvolt és megvan az értelme, mindenekelőtt az a célja, hogy az ember hetenként legalább egyszer, teljesen önkéntesen egy másként összeállított táplálékot vegyen magához, mivel az ember „mindenevő” és nem kizárólag csak hussal kell táplálkoznia. — Azonkívül a tél folyamán testünkben különféle salakok gyűlnek össze, amelyektől tavasszal meg kell szabadulni. Hogyan érhetjük el ezt a tavaszi tisztulást? Egyszerűen a táplálkozás megfelelő változtatásával. Tavasszal mindig kevesebbet kell enni mennyiségileg, hogy a test minden salak-anyagot leadhasson és újabb terhek ne akadályozzák. Tehát a böjti napok már természetes szempontból is áldásosak.

Az Egyház azonban nem ilyen természetes meggondolások alapján és salaktalanítási szempontból rendeli a böjtöt, de nem is azért, hogy az emberekre terheket rakjon, hanem ellenkezőleg, hogy könnyítsen rajtuk. A böjti idő lényegileg hozzátartozik az Egyház életéhez és a böjt, a böjti napok tulajdonképpen minden nagyobb-jelentőségű vallásban megtalálhatók. Gondoljunk csak pl. a mohamedánok szigorú böjti rendeleteire. Náluk a böjt egy egész hónapig tart.

Számunkra, keresztények számára következik Urunk példájából, aki maga is 40 napon keresztül böjtölt, mielőtt nyilvános tanítói működését megkezdte és végül érettünk

szenvedett és meghalt. A tanítvány nem lehet különb mesterénél, a kereszténynek követnie kell Üdvözítője példáját. Így számunkra azelőtt az a 40 napos böjt előkészület volt a Nagyhétre és Husvét ünnepére, mert csak az támadhat fel Krisztussal, aki vele együtt meg is halt, meghalt bűneinek, önzésének, lanyhaságának, szeretetlenségének stb. Mindenesetre Nagyböjt a mai időkben már nem éhezést, ételtől, táplálkozástól való önmegtartóztatást, hanem életjobbítást, megtérést jelent, elfordulást a bűntől, hozzáfordulást Istenhez.

Vannak ugyan, akik azt gondolják, számukra az nem szükséges. Ez a gondolkodás téves bűn-fogalmukból származik. A bűnt összecserélik a rossz hajlammal, tragikus sorssal. Azonban valahol mégis, ha mindjárt a tudat alatt is, egészen pontosan tudjuk, hogy bűnösök vagyunk, hogy büntetést érdemlünk és elégtételt kell adnunk. A felsarjadzó teológiának egyetlen, még oly új irányzata se tagadhatja ezt, nem is akarja tagadni, ha igényt tart az igazságra.

Kétségtelen sok ember számára állandóan „böjti idő” van, azonban éppen ők meg fogják tapasztalni, hogy elkerülhetetlen áldozataikat jobban el tudják viselni, ha bizonyos időkben bizonyos dolgokról önként lemondanak, Isten iránt való szeretetből, az elégtétel szelleméből, annál is inkább, mert hiszen a keresztény böjtöt illetőleg is nagy változások történtek a Zsinat után. A ma érvényes böjti fegyelem szerint, Hamvazószerdát és Nagypénteket kivéve (ezek szigorú böjti napok), az egyes hívőre van bízva, hogy pénteken és a böjti, bűnbánati időben (Advent, Nagyböjt), megfelelő böjti gyakorlatot válasszon. Az önmegtartóztatás isteni törvény — de formái ma szabadon választhatók!

Az sem szükséges, hogy ez az önmegtagadási gyakorlat pénteki napon történjék; történhet a hét bármely napján.

Sokszor egészen kis dolgok lehetnek, amelyeket az ember „áldozat“-ként magára vesz, Isten előtt mégis kedvesek, ha helyes szándékkal és kitartóan végezzük azokat. Csak néhány példát említek: 1. éhes vagyok, enni szeretnék — de nem teszem, böjtölök

2. valami édesség, vagy cigaretta jól esnék, — de lemondok róla

3. Régóta esedékes lenne már egy levélírás. Ma nagyon érdekes darabot hoz a TV. — nem nézem meg, helyette megirom a levelet.

4. Valaki látogatást jelez, összezavarja terveimet és egyáltalán nincs hangulatom látogatókat fogadni. De legyőzöm rossz hangulatomat és szívesen fogadom a látogatót

5. Valaki megrágalmazott; ismerem az illetőt, bosszút állhatnék rajta, de nem teszem! Imádkozom érte!

6. Valaki jótetteimet rosszal viszonzta, jóságomat talán gyengeségnek magyarázta — és visszaélt vele! Mégis, legközelebb, ha rámszorul, nem utasítom el, ismét segítek rajta!

És így tovább, és így tovább; nagyon sokfélék lehetnek ezek az önmegtagadási gyakorlatok, annyi-félék, amennyiek az élet körülményei! Sokszor egészen kis dolgok, azonban mégis hatékonyak és Isten előtt kedvesek, ha állhatatosan és helyes szándékkal végezzük őket. A „megtérés“, az élet-jobbitás végülis Isten műve, a kegyelem munkája, de rajtunk áll, hogy Hozzá való határozott akaratunkat, határozott dolgokban megmutassuk.

„Emlékezzél meg ember, hogy porból vagy és porrá leszel“, és minden porrá lesz, ami önzésből történik, de áldozataiddal már most feltámadhatsz egy új életre, amely igazán „élet“, tökéletes öröm és teljes boldogság az Istenben. A m e n .

Nagybőjt I. vasárnapjára. (Lk. 4,1-13) Jézus megkísértése.

„A Lélek Jézust a pusztába vitte negyven napra. Ott megkísértette az ördög.”

A Jordánban történt keresztség után. (Mk. 1,19.) Isten szava és a Lélek Jézust Messiássá kiáltotta ki és szentelte fel. Most a Lélek vezérli és legelőször is a pusztába viszi őt, minden nagy mű előkészületi helyére. Ott tartózkodik negyven napig és a Sátán megkísérti.

Háromszor lép oda hozzá a kísértő. Első kísértése, hogy saját javára, és letének fenntartására használja fel csodatévő erejét. E kísértés alapja az Írás szava: „Ő, Jahwé, hagyott téged (Izrael), hogy éhséget szenvedjél és aztán mannával táplált . . .” (Dtn. 8,13.) Jézus válasza folytatja az idézetet . . . „hogyan nyilvánvalóvá tegye neked, hogy nemcsak (földi) kenyérrel él az ember (hanem Istennek minden ígéjével).” Jézus válasza kifejezi életének egész beállítottságát, amely nem akar csodát, hogy saját életét megkönnyítse.

A második kísértés a hatalom és dicsőség felkínálása; e „világ fejedelme” (v. ö. Ján. 12,31) dicsekszik hatalmával. Így érthetővé lesz követelése: aki e világ felett uralkodni akar, annak először is őt kell hűbérurának elismernie és térdhajtással hódolni előtte. — Jézus ismét az Írás szavaival utasítja vissza a kísértést: „Te (Izrael) Uradat, Istenedet imádjad és csak neki szolgálj!” (Dtn. 6,13.) Jézust annyira köti engedelmissége és Isten iránti tisztelete, hogy számára földi hatalom semmit sem jelent.

A harmadik kísértésben Sátán Jeruzsálemben viszi Jézust, a templomépület párkányára állítja és felszólítja, hogy Isten szavában bízva (Zsolt. 90,11,12.), vesse alá magát a mélybe. — Az elutasító szó ismét az Írás szava: Isten ellen való, csodát követelni tőle és ezáltal próbára tenni, meg-

kisérteni őt. (Dtn. 6.16.) — Isten semmi kötelező ígéretet nem tett arra vonatkozólag, hogy Szerettét megóvja, azt is meg fogja engedni, hogy ellenségeinek kezébe essék! Aki ezt nem akarja tudomásulvenni, az nem Isten tervi szerint, hanem emberi módon gondolkodik. (1. Mk. 8,32 kk.) S valóban, Isten akkor fog közbelépni, amikor Jézus végigjárta utját; s Isten eme közbelépése nagyobb és hatalmasabb lesz minden csodálatos megőrzésnél! Jézus e válaszában is kifejezi alap-döntését, amely alá egész életét beállította és helyezte.

Sátánról, az ördögről ma nem sokat lehet hallani sem prédikációkban, sem a hitoktatásban; teológusok, hitoktatók és szónokok ritka egyöntetűséggel, majdnem kivétel nélkül hallgatnak Sátánról és működéséről; legfeljebb csak azok beszélnek, vagy írnak róla, akik tagadják létezését, gunyolódnak rajta és a mesék és mítoszok világába utalják. A progresszista teológia számára látszólag sem a rossz, a bűn, sem a Gonoszlélek nem létezik. Ahol eddig — teljes joggal — démoni erők működését véltük, ott ma néhány teológus gyökeresen entmitologizál és „bucsut vesz” az ördögtől. Több professzor számára (pl. Herbert Haag, az Ószövetség professzora, Tübingen), az ördög (akiről mind az Ószövetség, mind az Újszövetség relatív gyakran beszél), nem más, mint egy későbbi szükség-megoldás, „hogy a világon lévő rossznak egy valamiképpen is tetszetős magyarázatot adjanak“.¹⁾ Herbert Haag magyarázatja hallgatóinak és olvasóinak, hogy a Szentírás Sátánról való kijelentései nem szükségképpen igazságok, hanem a Biblia nemkötelező világképéhez tartoznak, s hogy az ördög csak a világon lévő rossznak, vagyis a bűnnek megszemélyesítése, hogy azt szemléletesen és hatásosan lehessen bemutatni... (i. m. 48.1.)

¹⁾ H. Haag, Abschied vom Teufel, Einsiedeln 1969, S. 37.

Nem lehet feladatunk e rövid szentbeszéd keretében kifejteni az angyalok teológiáját, azt azonban minden képpen le kell szögeznünk, hogy az emberiség ősrégi és mindenkori meggyőződése, amely meggyőződést a Szentírások is kifejeznek, Zsinatok definiáltak és az Egyház Tanító Hivatala mindenkor hirdetett és hirdet: „a Gonosz rettenetes titka személyileg létezik és ez a titok komolyan veendő és semmiféle könnyelmű entmitologizálással le nem tagadható, sem a tiszta szellemi teremtmények történetéből, akiket az Írás angyaloknak nevez, sem az emberiség történetéből, amelynek eredetén az ördög által indított bűnbeesés áll.” A gonoszlelkek létezése tehát katolikus tanítás. Mindenesetre igaz, hogy végső fokon az angyalok és démonok létezéséről *teljes bizonyosságot csak Krisztustól nyerünk! Ő Maga világosan kifejezte és tanította azt, s a mai evangélium megkísértéséről tudósít.*

Két kérdést kell ezzel kapcsolatban feltennünk: A.) Honnan tudhattak az evangelisták arról, hogy Sátán hogyan kísértette meg Jézust a pusztában? és

B.) Miért oly veszélyes Sátán, s általában az angyalok és Gonoszlelkek tagadása?

A.) Az első kérdésre kétféle magyarázattal válaszolhatunk: 1.) Az evangelisták megtudhatták magától Jézustól, aki nekik ezt az eseményt, Sátán megjelenését a pusztában és a megkísértést nekik elbeszélte, de 2.) a szentírásmagyarázók legújabb véleménye szerint, talán nem is valóban megtörtént eseményt akartak elbeszélni, talán ennél sokkal többet akartak az evangelisták: mindazt, ami nekik az Údvözítő földi életén, működésén szenvedésén, egész életútján világossá lett, mindazt a megkísértés három jelenetében úgy akarták előadni, hogy a legegyszerűbb ember is megértse, amikor e jeleneteket hallgatta és szinte szemlélte.

E magyarázat természetesen nem akarja tudatlanba venni, tagadni Sátán létezését, és meg kell kérdeznünk,

B.) Miért olyan veszélyes Sátán és általában a gonoszlelket tagadása? 1.) Ha nem léteznek a gonoszlelkek, akkor nincsenek angyalok se. Akkor az ember a legfensőbb lény és akkor a teremtésből hiányzik egy lényeges rész, t.i. a teremtés csúcspontja, a tiszta szellemi lények, vagyis az angyalok.

2.) Ha angyalok nincsenek, akkor a mennyország is csak fél mennyország, mert hiányzik a jó angyalok milliós serege, s akkor nincsenek szolgáló lelkek, akik imádva állnak Isten előtt; akkor Istennek meg kell elégednie az ember ajkáról jövő nyomorúságos dicsőítéssel.

3.) Akkor azt sem tudjuk, hogy mire gondolt Krisztus, amikor azt mondotta, hogy visszajövelekor „minden angyal jönni fog vele és ő szétküldi angyalait, hogy összegyűjtsék kiválasztottait a világ négy széléről.”

4.) Akkor a kárhozat helye a pokol sem lesz már pokol és a „távozzatok tőlem átkozottak az örök tűzre“, nem so-
kat jelent a kárhozottak részére, mert csak sajátmagukra veti vissza őket, de nem taszítja őket az örök tűzbe, amelyről azt mondja az Úr, hogy „az ördögnek és angyalainak készült.”

5.) De Krisztus megváltó műve is elveszti értelmét, mert Krisztus, akiről írva van, hogy azért jött, hogy „szétrombolja az ördög műveit“ és megváltson bennünket a bűntől, ezeket sohasem rombolhatta szét, mert az ördög és művei nem léteznek, a bűn eredete pedig nem egy világ felett álló Szellemben van, hanem csak az emberben. Így minden bűn csupán embertől ered, a sátáni gonozság feneketlen mélysége nélkül. Így az egész megváltás lényegileg megrövidül, mert a „Gonozzság titka“ akkor csak emberi titok és Krisz-

tus bennünket nem a Sátántól váltott meg, hanem csak sajátmagunktól!

Nyilvánvaló tehát: Sátán és a démonok tagadása a teremtés, a bűn, a megváltás, a mennyország és a pokol titkainak megrövidítéséhez és eltorzításához vezet.

Ma tagadják Sátán létezését, amikor a legnagyobb és legborzalmasabb bűnök napirendben vannak, kegyetlenségek, kínzások, gyilkosságok. — Néhány hónappal ezelőtt történt: 3 fiu és leány, 16 és 21 évesek, rátámadtak éjszaka egy 18 éves fiura, erőszakkal magukkal hurcolták, egy padon meztelenre vetkőztették, ruháit szétvagdalták, utána tovább hurcolták, majd megkínzták és össze-vissza verték és végül 26 késszurással megölték. — Az ember nem hisz szemeinek, amikor az újságban e szörnyű gyilkosságot olvassa! Azonban nemcsak a gonosztett kegyetlensége tölti el az embert iszonyattal és rémülettel, hogy ilyesmi egyáltalán megtörténhet, hanem még inkább a gonosztett egész oknélkülisége és értelmetlensége. — Mert miután a gonosztevőket letartóztatták és kihallgatásuknál megkérdezték őket, hogy miért követték el e tettet, cinikusan csak ezt válaszolták: „így adódott a dolog!“

Az ember nem talál szavakat, hogy e borzalmas gonosztettet megítélje! Egy fiatalembert halálra kinoznak, még csak nem is hirtelen haragból, gyűlöletből, vagy rablási szándékkal, hanem egyszerűen „csak úgy!“ ahogy az ember egy férget széttapos. Ez égbekiáltó, ez sátáni gonoszság! (Bild Post, Nr. 28. I. 1973.)

S ilyen tettek láttán kételkedhet még az ember Sátán létezésén? Sokkal jobban érezhető gonoszsága és működése, mint valaha! S nekünk imádkoznunk kell a Miatyánk szavaival: „És ne vigy minket a kísértésbe, de szabadíts meg a Gonosztól!“ A m e n .

Nagyböjt II. vasárnapjára. (Lk. 9,28 b. — 36) — Urunk színeváltozása

„Ez az én választott Fiam, őt hallgassátok.”

Urunk színeváltozásáról szóló perikopa az evangéliumok legnehezebb részei közé tartozik. Szt. Márk egész evangéliumával azt akarja hangsúlyozni, hogy Jézus az elrejtett Isten Fia! És éppen ott nyilatkoztatta ki magát Isten Fiának, ahol az emberi gondolkodás a legkevésbé várta és gondolta: a keresztén! — Lukács evangéliumára jellemző, hogy ő még Márknál is nyomatékosabban kihangsúlyozza Jézus szenvedését; s ezért Jézus megdicsőülése is még szorosabban a szenvedés és feltámadás előre való megmondására irányul.

Az „Apostolok Cselekedetei”-ben olvassuk: „Saul pedig még mindig dühtől lihegve halállal fenyegette az Úr tanítványait. A főpap elé járulva kérte, adjon neki ajánlólevelet a damaszkusi zsinagógához, hogy megkötözve Jeruzsálembe hozhassa azokat a férfiakat és asszonyokat, akikről ki tudja deríteni, hogy ezt a tanítást követik. Utközben már Damaszkusz közelébe érkezett, amikor hirtelen mennyei fény ragyogta körül” (Ap. Csel. 9,1-4) és Isten az Üldözőnek kinyilatkoztatta Fiát.” (Gal. 1,16.) Ugyanaz a megdicsőült Krisztus jelent meg neki dicsőségében, akinek csodálatos megdicsőüléséről, színeváltozásáról a mai evangéliumból értesülünk.

Jézus 3 bizalmasával: Péterrel, Jánossal és Jakabbal felmegy Tábor hegyére és elővételezi előttük, megmutatja nekik húsvéti megdicsőülését. A tanítványok még nem vehetnek részt abban, amit látnak, azonban a látomás szépségétől elragadva, Péter kihasználja a helyzetet, hogy itt állandóan a dicsőség közelében időzhessék. Szeretné azt hinni, hogy eljött a dicsőség órája a Mester és tanítványai szá-

mára. Lelkesedésében felkiált: „Mester, jó, hogy itt vagyunk! Hadd csináljunk három sátor; neked egyet, Mózesnek egyet és Illésnek egyet.” E szavaknál, amelyeket a zavar és félelem adott ajkaira, bizonyára a sátoros ünnepre gondolt, amelyet Mózes törvénye szerint a 7. hónap 15. napján hét napon keresztül ünnepeltek, amikor is kerti lugasokban, kunyhókban ültek és jókedvűek voltak. — Mózes harmadik könyvében olvassuk: „Akkor így szólt az Úr Mózeshez: Mondjad Izrael fiainak. Ugyanazon hetedik hónap 15. napján van a sátoros ünnep 7 napon át az Úr részére.

Az első napon szent gyülekezet van számotokra. Ekkor semmiféle munkát sem szabad végeznetek! 7 napon keresztül mutassatok be égő áldozatot az Urnak, a 8. napon szent gyülekezet van számotokra, az Urnak égő áldozatot kell bemutatnotok, egy ünnepnap legyen az és semmiféle munkát nem szabad végeznetek.” (Lev. 23,33-37.)

Erre a sátoros ünnepre gondolt Péter, amikor felkiáltott: „Hadd csináljunk itt három sátrat!” Olyan jól esett a látvány szívének, olyan hatással volt rá a megdicsőült Üdvözítő jelenléte!

Velünk is ugyanúgy történt volna! Mi mindnyája szeretünk ott tartózkodni, ahol jól érezzük magunkat, szeretünk a megbecsülésben, a dicsőségben sütkérezni, szeretünk szép, jámbor kunyhókat építeni. Az Úr azonban egészen más úton vezeti tanítványait és bennünket is. Mert — mint az evangélium mondja — egyszerre csak megjelent nekik Mózes és Illés és beszélgettek Jézussal. Ugyan miről? Szt. Márk nem szól erről, Máté evangéliuma se, azonban Lukács világosan megmondja: „... és haláláról beszélgettek, amelynek Jeruzsálemben kellett bekövetkeznie”, vagyis szenvedéséről és kereszthaláláról beszéltek vele.

Mi is gyakran szép, jámbor kunyhókat akarunk építeni. Olyan jól érezzük pl. magunkat gyakran a templomban,

egy szép és lélekemelő istentiszteleten, az Úr közelében! S ez így helyénvaló is! Ez a jó érzés Istennek egy adománya; Isten megjutalmaz bennünket buzgóságunkért!

Azonban mégis, az Üdvözítő szándéka nem az, hogy mi csak jámbor kunyhókat építsünk magunknak, amelyekben olyan jól érezzük magunkat, hanem az is a mi feladatunk, hogy Jézussal leszálljunk az Istentől eltávolodott, nyers és vad világba, amelyben sokszor annyi szívtelenség, gonoszság, sőt kegyetlenség uralkodik, amely annyira eltávolodott az Istentől és amelynek mégis annyira szüksége van az Istenre!

Mi az Isten új népe, mi keresztények is veszélyben vagyunk, hogy hűtlenné leszünk Istenhez, amiként Pál apostolnak még szeretett egyházközségét, a filippieket is korholnia kellett: „Ismételten megmondtam ugyanis, s most is könnyezve mondom: Sokan úgy élnek, mint Krisztus keresztjének ellenségei. Végük a pusztulás, istenük a hasuk, dicsőségük az, ami a szégyenük, eszüket a földieken járatják . . .” Ezért követeli a népek apostola: „kövessétek példámat, testvérek és figyeljete azokra, akik úgy élnek, ahogy példámon látjátok.” (Fil. 3,18,19,17.)

Az Egyház, a keresztények feladata ugyanis nem az, hogy küzdjenek az emberiség politikai-szociális felszabadulásáért, hogy az erőszak uralma ellen véres forradalmakat szítsanak, hanem az Egyház, a keresztények feladata az, hogy Istent, Krisztust hirdessék a világnak, a mai emberiségnek, hogy magasra tartsák az Isten zászlaját és hirdessék a kereszt „dőreségét”, amely kereszt nélkül nincs megváltás és nincs problémáink megoldása!

A mai embereket ugyanis nem annyira a testi nélkülözések kinozzák, hiszen a „jólét-államok”-ban az embereknek valóban mindenük megvan (bár vannak a fejlődésben visszamaradt népek is), hanem az embereket, különösen

éppen a „jólét-államokban“, inkább életük céltalansága, életük értelmetlensége kinozza, mert a legtöbben, éppen mivel eltávolodtak Istentől, mivel elvesztették hitüket, nem látják életük értelmét, nem tudnak vele készen lenni!

Egyház a világban, mi keresztények a világban tehát nem jelentheti azt: az Egyház, mint valami jámbor kunyhó, mint valami békés Isten-sziget a világ közepében, **szép** nyugodtan lezárva minden oldal felé, hanem *Egyház azt jelenti: egészen és teljesen benne a világban! Átadva magunkat e világnak!* Nyugodtan mondhatjuk, hogy van valami közünk a világhoz! Foglalkoznunk kell vele, betegségeivel, problémáival, lelki szükségével, szenvedéseivel és kétségeivel és bajain, szükségein, elsősorban a lelkieken, de a testieken is, iparkodnunk kell segíteni!

Nem jámbor, elszigetelt kunyhókat építeni, nem benső elégedettséget boldogságot melengetni, nem sajátmagunknak mennyországot kiépíteni itt a földön, hanem mint Isten népének, **mindenekelőtt ügyelnünk kell arra, nehogy mi magunk is hűtlenek legyünk Istenhez, másrésről pedig Istent és Krisztust kell hirdetnünk és képviselnünk a világban és az Isten nevében szolgálni és segíteni!** Ez a II. Vatikáni Zsinat hozzánk intézett nagy felhívása is és ez a mai evangéliumi szakasz üzenete és tanulsága is számunkra! Amen.
Amen.

Nagyböjt III. vasárnapjára. (Lk. 13,1-9) Intés a bűnbánatra

„Ha meg nem tértek, éppen úgy elvesztek mindnyájan.”

Ismeretlenek hirt hoznak Jézusnak Pilátus egy gonosztettéről, arról, hogy Pilátus néhány galileainak vérért ontotta, miközben azok éppen áldozatot mutattak be, ami a rómaiak más történelmileg is hiteles tulkapásait tekintve nagyonis lehetséges.

A kérdezőknél ezáltal hitbéli nehézségek léptek fel, mert az izraelitáknál általános volt a felfogás, hogy katasztrófák és szerencsétlenségek az illetők bűnösségének jelei; itt azonban nem bűnösök nyerik el méltó büntetésüket, hanem az Istentől rendelt áldozat buzgó bemutatóit mészárolják le, méghozzá szent kötelességük teljesítése közben. És Isten hallgat!

Az Üdvözítő nem szítja tovább elképzeléseiket és nehézségeiket, hanem felhasználja az alkalmat, hogy ismét bűnbánatra szólítson fel, hogy hangsúlyozza a megtérést, a bűnbánatot! Ezért azt mondja: „Ha meg nem tértek, ti is éppen úgy vesztek el mindnyájan.” Mi Jézus e szavainak értelme? Az Üdvözítő azt akarja mondani: e tragikus esemény oka nem az illetők rendkívüli személyes bűnösségében rejlik, hanem *az események jelek és egy általános megtérésre akarnak figyelmeztetni és felhívni!*

Mindenkinek szól a megtérésre való felszólítás és mindenkinek fel kell azt fognia; ha valaki kivonja magát e megtérésre való felszólítás alól, úgy eléri őt az ítélet katasztrófája, a büntető ítélet áldozata lesz! Tehát bűnbánat, megtérés! Jézus tehát itt — mint olyan sok más helyen a megtérésre szólít fel, a megtérést kívánja és sürgeti. E megtérés azonban itt többet jelent, mint csak bűnbánatot, vagyis elfordulást a bűntől és visszatérést Istenhez. Mi a megtérést általában ebben az erkölcsi értelem-

ben szoktuk venni, mint életünk megjobbitását, vagyis szakítást a bűnnel és visszatérést Istenhez! Jelenti természetesen ezt is, ezt az erkölcsi változást; azonban nem csak ezt, sőt nem is elsősorban.

Megtérés itt ennél többet jelent, éspedig jelenti a döntést Isten mellett, és amellelt, akit Isten e világba küldött, vagyis az Isten Fia: Jézus Krisztus mellett. Aki vonakodik, hogy életét Isten uralma alá helyezze, amennyiben Krisztushoz csatlakozik, annak számolnia kell azzal, hogy elérí Isten büntető ítélete és mindenkorra kizárja magát az életből.

Mennyire aktuálisak és megszívelendők Jézusnak e szavai, a megtérésre való felszólítása e mai időkben is! Számunkra is jelenti természetesen az erkölcsi változást, életünk megjobbitását, azonban a mai kor számára, sokak számára még sokkal inkább ama mélyebb értelmezést is, vagyis egy teljes változást, egy teljes újjá-levést, azaz Isten elismerését, egy Hozzá való teljes visszafordulást, egy visszatérést Istenhez, akit elhagytak. Van ugyanis egy eltávolodás, sőt elszakadás Istentől (v. ö. Gen. 3,4. kk.) s így kell lennie egy visszafordulásnak, egy Istenhez való megtérésnek is. Megtérés tehát a mai idők számára visszafordulást jelent Istenhez, Krisztushoz, Egyházhoz!

Istentől való eltávolodás mindig is volt, vagyis mindig is voltak istentelen, helyesebben kifejezve, istennélküli emberek, sőt egész népek is. Már a zsoltáros is beszél arról az oktanról, aki nem hisz Istenben: „Mondotta az oktan szívében. Nincs Isten.“ (Zsolt. 13,1.) — Sőt az Írás szerint istennélküli népek is voltak. Jeremiás próféta beszél pl. „népekről, akik nem ismernek téged . . .“ (Jer. 10,25.) Bár ezek a népek is tiszteltek felsőbb hatalmakat, csak az igaz

Istent nem ismerték. — A Népek Apostola mondja: „Akkor megbünteti majd azokat, akik Istent nem ismernek és Urunk Jézus Krisztus evangéliumának nem engedelmeskednek.“ (2 Tessz. 18.) Majd ismét: „Isten népén kívül élnek népek Isten nélkül e világban.“ (Ef. 2,12.) Akik őt ismerik, azok Isten népe, ezek azok, akik vele mennek, tudnak Hozzá való vonatkozásukról és elismerik tőle való függésüket és megvalósítják azt hitükben, vallási és erkölcsi életükben.

Istentől való eltávolodás tehát mindig is volt, mind egyes emberek, mind egész népek részéről. Ma azonban ez az Istentől való elszakadás tömegmozgalommá vált, világnézetté lett. Tudományosnak nevezett elméletek és rendszerek vannak, amelyek a világ keletkezését, az élet és az ember eredetét itt a Földön Isten nélkül magyarázzák, elvetik a Genézis első lapjait, sőt az istenhitet nemcsak fölöslegesnek, hanem egyenesen károsnak is tartják.

Ide tartoznak azok a tévtanítások is, amelyek Isten létét kifejezetten ugyan nem tagadják, hanem lekicsinyítik, azt állítván, hogy semmiféle természetfeletti hatalom se Isten, se angyal se démon nem képes hatni erre a világra. (Bultmann és az immanentizmus.) — Innen azután már csak egy lépés volt ahhoz a tanításhoz, amely Istent „halott“-nak nyilvánította és így Istent egyszerű eszmévé alacsonyítja le, vagy valami mitológiai alakká, mint Jupiter vagy Pán voltak, és így ma Istennél is csak azt kérdezik, hogy mint eszmének van-e még történelmi, vagy szociológiai értéke, vagy nincs!

Az eszmék befolyását természetesen nem lehet guzsba kötni! Így ezek a tanítások ma kihatással vannak a keresztények hitére és életére is, a katolikusok gondolkodására is. Sokan a katolikusok közül is, manapság már úgy

élnek, és úgy viselkednek, mintha Isten nem léteznék! Ezért mondta a nagy Suhard bíboros, párizsi érsek már az 1940-es években: „Isten nélküli pusztá lettünk.“

Sok minden szolgálhat természetesen mentségül eme hitnélküli emberek részére. Az egyes hitnélkülieknél nem tudhatjuk, milyen volt környezete, nevelése, ifjúsága, kapott-e szeretetet, vagy szülei csak nyűgnek és tehernek érezték. Ami pedig napjaink rendszerbe foglalt istennélküliségét illeti, errőlmondotta Julius Döpfner, müncheni bíboros: „A mai társadalomban nemcsak néhány kívülálló tagadja Istent, hanem sokak számára lett magátólértetődő az ateizmus és beleépült bizonyos társadalmi szerkezetekbe, Ma nagy igyekezettel gondoljuk át a 16. sz.-i egyházszakadást, méreteit, pozitív és negatív következményeit az Egyház számára. Sajnáljuk, hogy tulajdonképpeni okait olyan sokáig nem ismertük fel, mélyebb szándékát oly gyakran félremagyaráztuk, építő módon olyan későn dolgoztuk fel. De tudatára ébredtünk-e már eléggé annak, hogy a jelenkori ateizmus legalább olyan forradalmi esemény, mint a reformáció volt? Mi is hűtlenek vagyunk a korral kapott hivatásunkhoz, mint 16. századbeli elődeink? Megvalljuk és joggal, felelősségünket a 16. századbeli szakadásért. De megvizsgáltuk-e lelkiismeretünket a modern elszakadási hullámmal kapcsolatban? Nem tehetünk-e róla? Nem mozdítottuk-e elő nemcsak szociális téren, hanem a korszerű és az érthető hirdetésben elkövetett hibáinkkal is?“ (Julius Döpfner: Die Zukunft des Glaubens.)

Ugyanezt tanítja a II. Vatikáni Zsinat is: „Sok mentő ok lehet napjaink ateistái részére. Láttukra üssünk a mellünk-re. Ha mi azok lettünk volna, vagy lennénk, amit Jézus kíván tőlünk, akkor bizonyára dicsőítenék az Atyát, aki a mennyekben van. Ezt szépitgetés nélkül vegyük a lelkünk-re.“

Mi katolikusok tehát nem ítélünk el senkit! Mi az istenhit alapján állunk, de tiszteletben tartjuk mindenkinek a meggyőződését, de másrésről ugyanazt a megbecsülést és meggyőződésünk tiszteletben tartását kívánjuk mások részéről magunknak is!

A megtérést hirdeti Jézus a mai evangéliumi szakaszban először is azoknak, akik istenhivők ugyan, de életükkel, erkölcsikkel eltávolodtak Istentől, de azután és főleg azoknak, akik nem istenhivők, akár saját hibájukból, akár hibájukon kívül, vagyis az istennélküli embereknek. Aki vonakodik, hogy Istent elismerje és életét Isten uralma alá helyezze, annak számolnia kell azzal, hogy elérí Isten büntető ítélete, eljátsza életét és kárhozatul szolgál mások részére is. A m e n .

Nagyböjt IV. vasárnapjára. (Lk. 15,1-3; 11-32) Példabeszéd a tékozló fiuról

„A te öcséd meghalt, de föltámadott, elveszett, de megkerült.”

Jézus nem mély teológiai, elméleti tanításokat adott Istenről, hanem tanítását leginkább példabeszédekbe öltöztette. Egyik legszebb tanítása a tékozló fiuról szóló példabeszéd. Ebben a példabeszédében az Üdvözítő hallgatóinak és nekünk is az Isten irgalmasságáról akart tanítást adni.

Fontoljuk meg.

- 1.) az Üdvözítő magatartását a bűnösökkel szemben
- 2.) az idősebbik fivér viselkedését.

1.) A farizeusok és írástudók megvetették a bűnösöket, a házasságtörőket, a prostituáltakat, a tolvajokat, rablókat, és vámosokat; ezeket az embereket Isten ellenségeinek tekintették és minden érintkezést megszakítottak velük.

Az Üdvözítő viszont részvétellel és könyörülettel közeledik ezekhez az emberekhez. Nem fél attól, hogy őt is bepiszkítják, amikor saját közelébe engedi őket. Nem kérdezi, hogy magukba tértek-e már, hogy megbánták-e már bűneiket és mostmár a megbocsátást keresik-e; ellenkezőleg ő maga akarja előmozdítani, hogy megtérjenek, hogy keressék a megbocsátást éppen azért, hogy „törődik” velük, sőt „ve-lük eszik”, hogy a megbocsátás, a bűneiktől való szabadulás utáni vágy feltámadjon bennük.

A farizeusok ezért szemére hányták, hogy cselekedetével Isten ellenségeinek az oldalára áll: „A bűnösök barátja” veszélyes gúnynév erre utal. Jézus azonban megvédi viselkedését és kifejti, jogy ugyanúgy kívánja azt az Isten, ahogyan ő a bűnösökkel szemben viselkedik, vagyis az Isten akarata az! Isten maga az, aki keresi a bűnöst! Ezt akarta az Üdvözítő megtanítani és megvilágtani a tékozló fiuról szóló példabeszédében. A tékozló fiu a bűnöst jelen-

ti, az atya, Istent, mennybéli Atyánkat. Így a tékozló fiuról szóló példabeszéd szívéhez szóló világossággal beszél Isten irgalmasságáról és szeretetéről a bűnössel szemben, aki megbánja bűneit és visszatér Istenhez.

Az ipari társadalom és atomkorszak embere, s itt a keresztény sem kivétel, mindent meg akar könnyíteni magának, minden követelményt, származzék az bárhonnan, le akar építeni, törvényeket maga fölött nem akar ismerni, s így bűnről se akar tudni! A szó szoros értelmében nincs bűn — állítják, illetve a halálos bűnt egyszerűen annyira túlfokozzák, s valami olyan ritka szörnyűségnek állítják, hogy közönséges ember ilyen szörnyű tettet, mint egy halálos bűn, egyáltalában nem is képes elkövetni.

Megerősítik eme felfogásában a mai különféle téves tanítások. Ezek egyik legveszedelmesebbje — mint már láttuk — az a tanítás, hogy semmiféle természetfeletti hatalom, tehát se angyal, se démon vagy sátán, de még Isten se képes hatni erre a világra. (A Bultmanntól származó immanentizmus téves tanítása ez.) Az egyetlen lény, aki szellemi öntudattal és a tudatalattiból hatni képes, az az ember, — mondják — tehát mindent az emberre kell vonatkoztatni, mint központra és nem az Istenre. (Hominizmus)

Ez az u.n. hominizmus azután egy teljesen új erkölcsstanban nyilvánul. A szó szoros értelmében nincs bűn, hiszen a távollévő Istent személyesen nem lehet elérni, tehát semmiképpen se lehet megbántani.

De ettől függetlenül is, vajjon nem így vagyunk-e sokszor mi magunk is? Talán „bűnösnek” érezzük magunkat, mert „szórakozottan imádkoztunk”, mert szitkozódunk, vagy esetleg más parancsolatokat megszegtünk. Azonban „nagy bűnösök”-nek aligha tartjuk magunkat.

De vajjon csakugyan csak a rablók, tolvajok, a prostituáltak, házasságtörők és gyilkosok a nagy bűnösök? Isten

előtt pl. a megátalkodott, durva önzés ugyanolyan nagy bűn. S az egyén ilyen durva önző magatartása csoportokban, mindenfajta közösségekben, sőt egész népekben, nemzetekben megsokszorosodva azután ahhoz vezet, hogy a világot félelembe és rémületbe ejtse!

Jézus nagyonis tud a bűnről, amely Isten akarátának megsértése és megvetése, hiszen a bűntől megváltani jött e világra. Azonban amennyire ellensége a bűnnek, annyira barátja a bűnösnek, a már bűnbeesett embernek és ezért könyörülettel és irgalmassággal közeledik ezekhez az emberekhez.

2.) Az irgalmasság azonban mélységes titok! Sok ember gondolkodik úgy, mint az idősebbik fivér; ezek igazságot követelnek. Gondolkodásuk és meggyőződésük szerint, aki vétkezett, az bűnhődjék is. Ha bűnei miatt bűnhődik és bajba, nyomorba került, az csak helyes és méltányos, ő maga az oka nyomorúságának. Így gondolkodik az idősebb fivér. S valóban: gondoljuk csak meg: az idősebbik fiú egész életén keresztül kifogástalanul és korrektül viselkedett, egész életén keresztül dolgozott és fáradt az atyai birtokon és atyjától semmit sem kapott ajándékba, nem kapott semmi mást, csak ami szigorúan jogos, ahogy ő maga szemére vetette atyjának: „Nézd, annyi esztendeje szolgállok már neked, soha meg nem szegtem parancsaidat, de te egyetlen gödölyét sem adtál nekem, hogy barátaimmal szórakozhattam volna.” — S vajjon nincs igaza? Magában véve igen! Az igazságosságnak az lenne a követelménye, hogy az aki hűséges, aki Istennek hűségesen szolgált és szolgál, az el is nyerje jutalmát, bizonyos előnyökben részesüljön és a bűnösök elé helyeztessék!

S mégis, minden törvény iránti hűség, igazságosság és tisztesség dacára az idősebbik fivér viselkedése nem Istennek tetsző és nem helyes! Tudjuk az Üdvözítő szavaiból, a

vallásos élet nem az „Uram, Uram“ mondogatásából áll, hanem az Atya akaratának teljesítéséből. S mi az Atya akarata? Az Atya akarata, a bűnös után tekintő atyai szeretet és atyai jóság, atyai irgalmasság! — Az idősebbik testvér szíve azonban megkeményedett és önigaz; igazságot követel, a jogait követeli és nem akarja, hogy a jóság, az irgalmasság megelőzze a jogot!

Sokan vannak ma is és közöttünk is, akik mint az idősebbik fivér, az igazságosság, vagyis a teljesítmények nehéz útját járják. Miért nehéz ez az út? Mert ez a szolgai lelkiület útja, s miként a szolga, nehéz és sok munka dacára is, csak azt kapja, ami kialakult, jogos és igazságos. A teljesítmények, az igazságosság útja ez, a saját sikerek útja, amely a vallásos életben Istennek felsorolja, hogy mi mindent tett és tesz, hogy naponként imádkozik, hogy minden vasárnap eljár a templomba, sőt sokszor hétköznapi is, hogy nem káromkodik, hogy senkinek soha rosszat nem tesz, stb., stb., és így az igazságosság alapján szinte követeli az Istentől a jutalmat, vagyis hogy Isten is óvja meg őt minden bajtól és minden munkáját jutalmazza meg és koronázza sikerrel. Ezt az utat járják a legtöbben, mert az emberi természetnek, amely annyira szereti az öntetszelgést és az önigazságot, olyannyira megfelel és könnyebbnek látszik!

A másik, az irgalmasság, a jóság útja bizonytalannak és eredménytelennek tetszik és azért ezt az utat kevesen járják és mégis ez a könnyebb, hasznosabb és célravezetőbb! Ezen az ember nem veri öntetszelgőleg a mellét és nem hivatkozik érdemekre és tettekre, hanem saját nyomorúsága van mindig szeme előtt és ennek tudatában beleveti magát az Isten karjaiba és mindent Istentől vár és Istentől remél! Ez nehéz utnak látszik és mégis ez a könnyebb. Isten ugyanis százszorosán fizet!

Az Üdvözítő e példabeszéddel tehát először is arra akart megtanítani, hogy megértsük azt a rettenetes feszültséget, amely az igazságosság és a jóság között uralkodik, mert az igazságosság látja a bűnt és kész azt rögtön elítélni és megítélni, de többet ér a jóság, amely felülmulja az igazságosságot. Jézus szándéka és óhaja mármost az, hogy mi is felkerekedjünk megtapasztalni Isten nagy irgalmasságát, hogy részünk legyen az igazi örömeiben az Urban! Így int bennünket a Népek Apostola is: „Isten Krisztusban kiengesztelte önmagával a világot, már nem rójja fel neki a bűnt és átadta neki a kiengesztelődés igéjét.“ A m e n .

Nagyböjt V. vasárnapjára. (Szenvedésvasárnap.) (Ján. 8,1-11)
A házasságtörő asszony.

„Aki közületek bűn nélkül van, az vesse rá az első követ!”

Most a nagyböjti időben, a Húsvét előtti evangéliumi szakaszok a magunkbaszállásra, a bűnbánatra és egy jó húsvéti gyónásra akarnak előkészíteni!

A Nagyböjt III. vasárnapi evangélium a megtérésre szólított fel; ebben a perikópában arról volt szó, hogy Pilátus ártatlan galileaiaknak a vérént ontotta, miközben azok áldozatot mutattak be az Istennek; Jézus ekkor megragadta az alkalmat, hogy megtérésre szólítson fel.

Mult vasárnap a tékozló fiuról szóló példabeszédében Isten irgalmasságáról beszélt Jézus, hogy felkerekedjünk és megtapasztaljuk Isten irgalmasságát, miután láttuk, hogy a bűn nagyonis létezik! Ez a mai evangélium ismét a bűnről szól, arról, hogyan ragadja meg a bűnöst az irgalmazó Isten.

Jézus a templomban tanított. Az írástudók és farizeusok ekkor egy házasságtörésen rajtakapott asszonyt hoztak oda és elébe állították. Csapdát akartak Jézusnak állítani, mert Mózes törvénye szerint a házasságtörésre a halálbüntetés állott, mégpedig megkövezés által; másrésről pedig közismert volt Jézus irgalmassága a bűnösökkel szemben, hiszen ezért „a vámosok és bűnösök barátja” gunynévvel illeték. (Lk. 7,34.)

Jézus e váratlan támadással nem engedi magát kihozni lelki nyugalmából. Először ugyan értésükre adja kívánságát, hogy szeretné, ha megkimélnék őt ez ügygel, azonban mégsem utasítja el őket határozottan. Nem az a célja, hogy kihuzza magát a csávából, hanem az, hogy egy embert megmentsen. Röviden tudomásukra adja, hogy ők ugyan a törvényre hivatkozhatnak, azonban alapjában véve nincs

joguk, hogy halálos ítéletet hozzanak, mert ők maguk is bűnösök, tehát éppenúgy Isten ítélete alá esnek, mint a házasságtörő asszony.

Emberi szűkkeblőség el akarná taszítani a bűnöst, sőt meg akarná semmisíteni, mert „kényelmetlen“, mert az ember meg akar szabadulni tőle. Isten azonban másként gondolkodik. Isten könyörülettel van a bűnossal szemben, sőt türelemmel vár megtérésére, lehetségessé akarja tenni számára, hogy ujrakezdjen. „Isten nem akarja a bűnös halálát, hanem hogy megtérjen és éljen.“ A megbocsátásban nemcsak a szerencsétlen és bűnös multat temeti el, hanem megnyitja a jövőt is: „Menj és többé már ne vétkezzél.“

A szentleckében Pál apostol az újjálevésről szól. Ő valóban új emberré lett, amennyiben feladta előbbi életét, hogy Isten egészen birtokba vegye őt. „Érette mindent elvetettem, sőt szemétnek tartottam, csakhogy Krisztust elnyerhessem és hozzá tartozzam.“ (Fil. 3,8-9.)

A mi lelki újjászületésünk csak úgy történhet meg, hogy Isten irgalmassága iránti nagy bizalommal az ő irgalmaságának szentségében, vagyis a húsvéti gyónásban új életre kelünk fel.

Az utóbbi időben, a II. Vatikáni Zsinat után szinte nincs az egyházi életnek egyetlen területe sem, amelyet a modernista ujitók meg ne akarnának változtatni, legyenek azok hittitkok, az Egyház dogmái (hitigazságai), az egész Hízek egy, vagy ősrégi gyakorlatai, ájtatosságai. Így sok félreértés, sőt visszaélés lépett fel a uúnbánat szentségét, a gyónást illetőleg is.

A középkorban sokan naponként gyóntak, még a II. Világháború előtt és közvetlen utáni időkben is igen sokan hetenként, vagy legalábbis havonként járultak a szentgyónáshoz, minden elsópénteken, vagy elsővasárnap. S erre állandóan buzdítottuk is hűveinket. Ma az a helyzet, hogy

- 1.) sok lelkipásztor és gyóntató éppen az ellenkezőjére buzdítja a gyónókat, sőt
- 2.) merényletek történnek maga a bűnbánat szentsége ellen is, az u.n. bűnbánati ájtatosságok javára, melyeknek szentségi jelleget akarnak tulajdonítani.

1.) Valaki nemrég gyónni ment egy jezsuita templomba. A gyóntató meghallgatta a gyónó bűnvallomását és utána az volt az első kérdése: „Miért megy Ön minden 2 hétben gyónni?” Ezután arra intette a gyónót, hogy a jövőben ritkábban gyónjon. — Egy esperes-plébános pedig kifejtette szentbeszédében, hogy bár még a bűnbánati ájtatosság nincs szentségnek elismerve, mégis a bűnbocsátás eme módja szentségi jelleggel bír! „Minőségileg nincs különbség — mondotta — a bűnbánati ájtatosság és a fülgyónás között.”

Ezek és hasonló esetek eredménye azután, hogy a hivek tulságosan is gyorsan elfogadják a javasolt könnyebb utat, ugyannyira, hogy pl. a paderborni egyházmegyében az érsek kénytelen volt körlevelében a következőket írni: „Valódi megrendüléssel állapítom meg egyházmegyém sok más aggodó lelkipásztorával együtt, hogy az egyéni fülgyónásnak az utóbbi évek folyamán történő gyors visszaesése, már a Mindenszentek és Halottak napja előtti időre is áttért.”

Mindezen azonban 2.) nem is csodálkozhatunk! Mindez következik egyrészt a bűn tagadásából, másrészt nemcsak egyes gyóntatók és lelkipásztorok tulkapásaiból, hanem u.n. „teológusok”, professzorok és „haladó” világiak, szenzációéhes újságírók és tömegtájékoztatási eszközök állandó támadásaiból a bűnbánat szentsége, a fülgyónás ellen, történjék az, akár az ökumenizmus iránti helytelen buzgalomból, akár feltűnés vagy újítás-vágyból, a „dinamikus haladás” jelszava alatt.

Mindeme törekvések célja, hogy az általános bűnbánati ájtatosságoknak szentségi jelleget tulajdonítsanak, hogy az

egyéni gyónás helyébe egy általános, közös bűnvallomás lépjen, amely szentségi feloldozással végződne. Ezért e modernista teológusok minden erővel azon fáradoznak, hogy történelmi bizonyítékát hozzák annak, hogy a keresztény ókor az egyéni gyónást nem ismerte és így minden halálos bűn teljes bevallásának isteni kötelezettségét, amelyet a Tridenti Zsinat kifejezetten tanít (sess. XIV. cap. 5), csupán egyházi előírásra redukálják és így a bűnbánati ájtatosság végén megadott általános feloldozás után az utólagos bűnbevallás kötelezettségét (t.i. a köv.gyónásnál), elvessék. Minden realisztikusan gondolkodól lelkipásztor előtt világos azonban, hogyha eme törekvések sikerülnének, úgy a katolikus Egyházban a legrégebbi idők óta nagyrabecsült egyéni és fülgyónás megszűnnék és itt is pontosan protestáns sikon állnánk!

Természetes és világos, hogy igen veszélyes kísérletezések ezek és az illetők nincsenek tudatában tettük következményeinek. Nagyon-nagyon sok szempont szól az egyéni fülgyónás mellett. Itt röviden csak a következőket hozzuk fel. 1.) Először is ez a törekvés tudatlanba veszi az Üdvözítőnek a bűnbánat szentségét elrendelő szavait: „Akiknek megbocsátjátok bűneit, meg lesznek bocsátva, és akiknek megtartjátok, meg lesznek tartva.” (Ján. 20,23.) A bűnök megtartása bűnbánati ájtatosságoknál lehetetlen.

2.) Az egyéni gyónás nélkül a már különben is meglévő erkölcsi lazaság és léhaság még csak jelentősen megnövekednék. A mai ember messzemenőleg áldozata ama ragályos betegségnek, és itt a modern keresztény sem kivétel, hogy önmagának mindent gyökeresen megkönnyítsen. Minden téren vissza akarják srófolni az ember kötelezettségeit, s közben mégis mindig a haladás, az előbbrejutás a jelszó! A féktelenséget pl. nemi téren fokozni már aligha lehetne!

3.) S végül sohasem szabad elfelednünk azt a sok jót és áldást, amelyet Krisztus papja a gyóntatószékben végez a személyes lélekvezetésben és tanácsadásban. Hány és hány embernek ad személyes problémáira választ, tanácsot és felvilágosítást! ¹⁾ — Egy fiatalember mondotta nemrég: „17 év óta most gyóntam újból. Ki sem mondhatom, mennyire örülök, egészen új embernek érzem magam azóta. Mostmár én is mindig el akarok járni a templomba és mindenben együtt akarok működni az Egyházzal.“

Járuljunk mi is az irgalmasság trónusához, hogy bűnbocsánatot nyerjünk a kellő időben! A m e n .

¹⁾ De his cf. etiam: Lelkes L.: „Uj Igehirdetés“, „B“ év, III. kötet, 11-12.1.

Nagycsütörtökre. (Ján. 13,1-15) A lábmosás

„Megértettétek, mit tettem veletek?”

A húsvéti ünnep közeledtével mindig erősebb lesz Jézusnál a halálára való gondolat. Halála előtt való napon utoljára jön össze tanítványaival. Képzeljük magunk elé az Üdvözítőt tanítványai körében, akár a Leonardo da Vinci kép alapján, akár a valósághoz sokkal közelebb álló, egyszerű, csupán 1-2 fáklya fényétől megvilágított, sötét, kor mos helységben. Sőt necsak kívülről szemléljük, telepedjünk mi magunk is oda az apostolok közé, vegyünk részt a lábmosásban és engedjük lelkünkre hatni Jézus szavait és tetteit. Nézzük meg:

- 1.) mit cselekszik és mond Péternek,
- 2.) összes tanítványainak és nekünk.

1.) Jézus felkel a vacsorától, leveti felsőruháját, kendőt köt maga elé és vizet öntve egy mosdótálba, kezdi megmosni tanítványainak a lábát. Jézus azzal a világos tudattal cselekszik, hogy Ő Istentől indult ki és most eljött az óra, hogy visszatérjen arra a helyre, amely őt megilleti. Péter tiltakozik Jézus megalázkodása ellen, de mindent meg fog majd érteni, amikor Húsvét magaslatáról visszatekint, „később“, amikor már minden beteljesedett. Péter további tiltakozására kimondja Jézus a döntő szót: „Ha meg nem moslak, nincs helyed velem.“ Erre Péter megrémülve azt kívánja, hogy egészen mosdassék meg. Jézus egy közmondással válaszol: „Aki megfürdött, annak nincs szüksége mosdásra . . .“ legfeljebb a lábát kell megmosni, akkor egészen tiszta lesz. „Ti is tiszták vagytok!“

Mi által tiszták a tanítványok? E szavakkal: „Ti is tiszták vagytok, Jézus már nem a testi tisztaságra gondolt. E szavaknak sokkal mélyebb értelmük van! Mi által tiszták a tanítványok? A keresztség, vagy az Eukarisztia, a szentáldo-

zás által? A keresztség, a szentírásmagyarázók szerint itt nem jöhet tekintetbe, de a szentáldozás sem, bár benne valósul meg ama szolgálat értéke, amely Jézus halálával fejeződött be. Mégis közvetlenül nem ez Jézus szavainak az értelme, hanem tiszták a tanítványok a Jézussal való közösség folytán, aki mint a „világ világossága” jött e világra és a benne lakozó, szabadságteremtő „igazság”-ot hozta. Gondoljunk csak itt az igazi szőlőtőről mondott szavaira: „Én vagyok az igazi szőlőtő, Atyám a szőlőműves . . . Ti már tiszták vagytok, a tőlem kapott tanítás hatására.” (Ján. 15,1-3.)

2.) S eme megalázkodásának, a lábmosásnak végén megkérdezi tanítványait: „Megértettétek, mit tettem veletek?” A felületes szemlélő és felületes gondolkodó minden további nélkül kijelentené: az alázat egy jelét tette Jézus! Ő a Mester és Úr megmosta tanítványainak lábait. Olyan szolgálatot tett nekik, amelyben a törvénytudókat részesítették tanítványaik és amelyet azok nagy megbecsülésnek tartottak. Itt az utolsóvacsora termében most megfordítva történt, a Mester, a Rabbi teszi meg tanítványainak ezt az alázatos szolgálatot.

Jézus eme kérdésének itt ismét sokkal mélyebb értelme van! Az Üdvözítő e kérdéssel nemcsak arra gondolt, hogy ő itt a lábmosással megalázta magát, tehát tanítványai is legyenek alázatosak, *hanem személyére, sajátmagára gondolt, hogy kicsoda ő, és mindarra, amit tanítványaiért tett, de nemcsak érettük, hanem mindnyájunkért, az egész emberiségért tett és áldozatot hozott.* Ahogyan itt a felsőruháját levetette, úgy adta fel helyét az Atya dicsőségében és vett fel szolgai alakot. „Ő isteni mivoltában nem tartotta Istennel való egyenlőségét olyan dolognak, amelyhez feltétlenül ragaszkodjék, hanem szolgai alakot vett fel, kiüresítette önmagát és hasonló lett az emberekhez. Külsőjét tekintve

olyan volt, mint egy ember, megalázta önmagát és engedelmes lett mindhalálig, mégpedig a kereszthalálig. (Fil. 2,7-9.)

Az Üdvözítő méltán teszi fel ma is a kérdést: Megértették, mit tettem veletek?“ hiszen ma hihetetlen tévedések vannak, mind személyét, mind életét, mind csodáit illetőleg.

Először is tény az, hogy Jézus személye, csodái és főleg feltámadása ma ismét, sokkal inkább, mint más korokban az érdeklődés középpontjában áll. Egymásután jelennek meg könyvek, kiadványok a názáreti Jézusról, mind katolikus részről, teológusok és világiak tollából, mind nemkatolikus részről is. Mindez azt mutatja, hogy a hitet és az egyes hitigazságokat illető kérdések, egyetlen és legfontosabb kérdésben látszanak összpontosulni, mégpedig az Isten létét és Krisztus személyét illető kérdésekben.

Egyesek részére Jézus egy kuruzsló, mások részére próféta, egy csodadoktor, forradalmár, politikus, vagy az első hippi. — Nem feladatunk itt most bővebben szólni a nemkatolikus kiadványokról, amelyek természetesen mind tagadják Jézus istenségét.¹⁾ De ugyanezt teszik, — ami már sokkal lesujtóbb, egyes katolikus teológusok, professzorok és könyvek is. E tévedések és tévtanítások közös vonása: Jézus nem Isten Fia, aki egylényegű az Atyával az isteni természetben, hanem csak ember, mindenesetre egy kiváló, és kegyelmekkel rendkívüli módon elhalmozott ember, akit „egy istenítési folyamaton keresztül“ Istenné tettek, amely istenítési folyamat hamarosan megkezdődött, Jézus halála után, már a jeruzsálemi ősegyházban.“²⁾ — Mások a „fogadott fiúság teológiája“ mellett szállnak sikra, vagyis, hogy Jézus Isten „Fogadott Fia.“ De vajjon nem vagyunk-e mi is mindnyájan Isten „fogadott fiai“ a kegyelem által?

¹⁾ Rudolf Augstein: Jesus Menschensohn.

²⁾ Dr. Gottfried Hierzenberger: Der magische Rest, Freiburg, 1969, 235 l.

Mindezeket a tévedéseket talán a „Forradalom teológiája” gyűjtőnévvel foglalhatnánk egybe. S éppen ez ellen a forradalom teológiája ellen, amelyik Krisztusra, az Evangéliumra és a hitre hivatkozik, fordult legutóbb az ismert teológus, perugiai érsek, Fernando Lambruschini, az „Osservatore della Domenica”-ban. Az érsek élesen elítéli mindazokat, akik részére az átmenet a politikai teológiától a forradalom teológiájáig logikus és szükségszerű. „Jézus nem volt sem politikus, sem forradalmár — hangsúlyozta az érsek, Az ő örömhíre a szeretet tanítása és az teljesen összeegyeztethetetlen erőszakkal és forradalommal. Mindenesetre ez nem jelenti azt, hogy a keresztények e világ igazságtalanságait tétlenül szemléljék és azokkal szemben semmit ne tegyenek”, hangsúlyozta az érsek.

Mindeme említett tanítások természetesen nem az Egyházi Tanítóhivatal hithirdetése, hanem egyes teológusok és professzorok privát véleménye. Az Egyház Tanító Hivatala, a Hittanai Kongregáció, azelőtt Szt. Officium, csak nemrégiben (1972. márc.-ban), adott ki egy nyilatkozatot a legújabb idők néhány tévedése ellen, a megtestesülés és Szentháromság titkainak védelmére. A nyilatkozat leszögezi: „Az Az emberrélett Istenfiáról szóló katolikus tanítással egyértelműen ellenkeznek azok a vélemények, amelyek tagadják Jézus Krisztus örökkévaló istenfiuságát és Jézus Krisztus emberségének, az Istenfiu örökkévaló személyébe való felvételét (Unio hypostatica!), és így feledik, hogy Jézus Krisztus egyetlen isteni és emberi természettel bíró személy.” A dokumentum kifejti azután a Szentlélekről és a Szentháromságról szóló tévedéseket is (Erről bővebben 1. pünkösdi prédikációt), és hangsúlyozza. „Eme hittitkok sérthetatlensége a legnagyobb fontosságú Krisztus egész kinyilatkoztatását illetően, mert ezek annak annyira a magvát alkotják, hogy elferdítésük a többi hittitkot is meghamisítja.”

S a Nemzetközi Teológiai Bizottság, az 1973. jun. 24.-én közzétett „Mysterium Ecclesiae“ c. nyilatkozatában világosan leszögezte: „A teológiai tanítás kétértelmű magyarázatainak láttán, amelyek a katolikus tanítással már nem összeegyeztethetők, az Egyháznak nemcsak a lehetősége van meg, hogy a tévedésekre rámutasson, hanem kötelessége is, hogy azokat eltávolítsa egészen a tévtan formális elvetéséig, mint legvégső gyógyszerül Isten Népe áthagyományozott hitének védelmére.“

Tudjuk tehát, mit kell cselekednünk? Ha megértettük, hogy Jézus mit cselekedett velünk és nekünk, akkor e kérdésre nem lesz nehéz válaszolnunk és cselekednünk, szót. Pál szavaival: „Hogy megismerjük őt; feltámadásának erejét, de a szenvedésében való részesedést is.“ (Fil. 3,10.)
Amen.

Husvétvasárnapra. (Ján. 20,1-9)

„Krisztusnak fel kellett támadnia halottaiból.”

Karácsonytól Húsvétig egyik csodát a másik után éljük át a Názáreti Jézust illetőleg! De ezen nem is csodálkozhatunk! Lehet-e ez másképp, ha maga Isten jön hozzánk! De minden csodák csodája, minden megfoghatatlan megfoghatatlanja: dicsőséges feltámadása. Az Úr eme legnagyobb csodáját ünnepeljük ma nagy háládatossággal és örömteli szívvel és az egész keresztény világ velünk ünnepel.

Feltámadását szenvedése és halála előzte meg. Krisztus halálát és feltámadását nem lehet egymástól elválasztanunk! Az Üdvözítő eme kinszenvedéséről és haláláról elmélkedtünk a Nagyböjtben, különösen a keresztuti ájtatosságokon és együtt ünnepeltük a nagyheti liturgiában. „Az örök Atya határozatának engedelmeskedve alávetette magát Krisztus, az Úr, a kereszt szenvedésének és szégyenének egészen a halálig”, mondja a Népek Apostola. — És az eladdig megvetett kereszt, a szégyen fája, dicsóséggé lett, mint az Atya Egyszülöttének dicsősége, telve kegyelemmel és igazsággal. „Ahogyan a próféták megjövendölték, az Üdvözítő legyőzte a halált és harmadnapra dicsőségesen feltámadt.

Elképzelhetünk-e ilyesmit? Jöhettünk volna-e mi emberek magunktól ilyen gondolatra? Még az Üdvözítő tanítványai sem mertek ilyesmire gondolni. Tele voltak rémülettel és aggodalommal vártak a bekövetkezendőkre . . . Csak jámbor asszonyok jöttek a sirhoz, hogy megkenjék Jézust. Azonban ők is tele voltak félelemmel, ahogyan Márk evangélista értesít róla (16,5), hogy ugyan ki hengeríti el a nehéz követ a sir bejáratától. Isten adja meg a választ: „Az Úr angyala leszállt az égből, odament, elhengerítette a követ és ráült. (Mt. 28,2.)

Az üres sir először nem hitet kelt, hanem tanácstalanságot, sőt rémületet; ezek az Isten működésének megsejtéséről tanuskodnak. A tanítványok tanácstalansága és rémülete teljesen érthető! Halottak feltámadásáról soha sincsen személyes tapasztalatunk. Ellenkezőleg: földi életünkben csak azt tapasztaljuk, hogy a halállal mindennek vége. Az ember egyszer megy e falon keresztül a sötét tulvilágba, de onnan már senki nem jön vissza. Ilyesmit, mint halottaiból való feltámadást sehol sem találunk a világon. S így Krisztus feltámadását nem lehet kényszerítő logikával bebizonyítani, mint sok más történelmi eseményt. Magának a feltámadási folyamatnak nincsenek közvetlen tanui; ezt a folyamatot az evangéliumok sem írják le. A mi földhözragadt, földies gondolkodásunk itt csődöt mond. Itt egy olyan világ tárul fel előttünk, amely a mi emberi látókörünket messze felülmulja.

Miért hiszünk mégis az Üdvözítő feltámadásában? Az üres sir és a Feltámadott jelenései miatt!, amely jelenésekről az apostolok tanuskodnak! Az üres sir bizonyossága nélkül az első zsidó keresztények semmiképpen sem hittek volna Krisztus feltámadásában. S azután ez a názáreti Jézus, akit keresztfeszítettek és eltemettek, feltámadása után élve megmutatta magát tanítványainak. Megjelent Péternek, azután a tizenkettőnek, majd egyszerre több, mint ötszáz testvérnek jelent meg, akik közül a legtöbb még ma is él, néhányan pedig már elhunytak. Azután Jakabnak jelent meg, majd valamennyi apostolnak“ tanítja szent Pál. (1 Kor. 5,8.) S ezek a tanítványok szavahihető tanuk, mert nem voltak képzelődők és álmodozók, hanem józan, munkás, erős idegzetű emberek. Kezdetben ők maguk sem mindnyájan hittek Jézus feltámadásában. Péter és János apostolok rögtön eljutottak a hithez és Jézus feltámadását sohasem vonták kétségbe. „Akkor

bement a másik tanítvány is, aki először ért a sirhoz. Láttá és hitt” — mondja János a mai evangéliumban.

A feltámadás csodája és igazsága hitünk alappillére. „Ha pedig Krisztus nem támadt fel, akkor hiábavaló a mi prédikálásunk és hiábavaló a ti hitetek.” — mondja Pál apostol S talán éppen ezért Krisztus és az Egyház ellenségei kezdet-től fogva támadták és támadják, tagadták és másként, sok-szor a legfantasztikusabb ész-szüleményekkel igyekeztek magyarázni Jézus feltámadását. Közismert a zsidó főpapok és vének első cselekedete. „Az örök közül néhány a városba ment és jelentette a főpapoknak mindazt, ami történt . . . Ezek sok pénzt adtak a katonáknak és meghagyták nekik: mondjátok: „Éjnek idején, amíg mi aludtunk, eljöttek tanítványai és ellopták.” (Mt. 28.11-16.) Csalást, Jézus holttesté-nek ellopását, hisztériát már nagyon hamar használtak magyarázatként.

Mások ismét azt állították, hogy Jézus tetszhalott volt és húsvétvasárnap a hideg sir hatására magához tért. (Ezen magyarázók szerint, Jézus az esszéusok szektájához tartozott, akik fehér öltözetet viseltek.) Esszéus barátai közül azután kertésznek felöltöztették és elmenekültek vele. 40 nap után eme 2 fehérbe öltözött esszéus kíséretében elbucsuzott tanítványaitól, s azután még 3 évig egy esszéus kolostorban élt és 3 év után meghalt. Ez a badar ész-szülemény a Felvilágosodás és racionalizmus korában született, de ma ismét lehet hallani.

Ezeknél sokkal veszélyebb az a tévtanítás, amely szerint semmiféle természetfölötti erő és hatalom e világra hatni nem képes, így csodák is lehetetlenek, következésképp Jézus is egyszerűen nem támadhatott fel. Tagadhatatlan azonban, hogy Jézus hiveinek szavában és hitében ma is él, s csak ez, e hamis próféták számára a feltámadás. (Bultmann)

Ezt a tanítást, amely tehát Jézus feltámadását csak képletesen és átvitt értelemben engedi meg, követik ma sajnos egyes katolikus teológusok, teológiai és egyetemi tanárok is, kijelentvén: „A bibliai feltámadási csoda” csak ama meggyőződés képletes kifejezése: „Ő él!” Jézus feltámadása tehát nem jelent a földi életbe való testi visszatérést, s így, ha az ősegyház megvallotta: Krisztus él! Feltámadott! Ő az Úr!, úgy azzal csak azt akarta kifejezni, hogy továbbélésének módja a földi fogalmakat végtelenül felülmulja.

Itt feltehetjük és fel is kell tennünk a kérdést, hogyan lehetséges az, hogy az Egyházban ma ilyen tanításokat hirdethessen valaki? Erre vonatkozólag mondotta Kőnig bíboros, bécsi érsek: „Különböző vélemények mindig is voltak az Egyházban. Ez a kinyilatkoztatás tartalom-teljeségét és bőségét bizonyítja. Ez az Egyházban igaz szabadság uralkodik, és ez a szabadság megengedi, ma különösen, hogy különféle vélemények létezzenek. Azonban az Egyház tudja, hogy a szabadsággal a tévedés lehetősége is adva van, s ezért a teológiának mindig is szüksége van az Egyházi Tanító Hivatal irányítására.”

A Krisztus feltámadását illető hitetlenkedésről és tévedésekről pedig már szt. Ágoston találóan megjegyezte. „Három dolog hihetetlen és mégis megtörtént. Hihetetlen, hogy Krisztus testben feltámadott halottaiból és testileg felment a mennyekbe. Hihetetlen, hogy a világ egy ilyen hihetetlen dologtól elhitt. Hihetetlen, hogy a legalsóbb rétegekből származó ismeretlen emberek, számbelileg kevesen és műveltség nélkül, egy ilyen hihetetlen dologról a világot és benne a tudósokat is meggyőzni képesek voltak. Miért nem hisz tehát még mindig az a néhány konok, aki még akad, legalábbis a hitre már megtért világnak? Ez éppen azért hitt e névtelen, egyszerű és műveletlen emberek kis számának, mert az ilyen lenézett tanukban, az istenség annál csodála-

tosabban jutott kifejezésre.“ (Szt. Ágoston, Isten Állama, 22,5.)

Húsvét tehát ezt a lehetetlen csodát, az Úr feltámadását hirdeti nekünk! Istennek ezt a nagyhatalmi tettét, melyet cselekedett először Jézussal, azután rajtunk! Vessük alá tehát magunkat, kicsiny értelmünket e nagy titoknak, nyissuk meg szívünket és valljuk meg hálás és örvendező lélekkel: „Hiszek Jézus Krisztusban, aki harmadnapon halottai-ból feltámadott, . . . hiszem a test feltámadását és egy boldogsággal teli örök életet.“ A m e n .

Szeplőtelen Fogantatás ünnepére. (Lk. 1,26-28)

„A Szentlélek száll reád és a Magasságbeli ereje beárnyékol téged!”

Isten Anyjának, Máriának egyedülálló kegyelmi felékesítését, Szeplőtelen Fogantatását ünnepeljük ma! A Szent Szűz eme legnagyobb kiváltságáról elmélkedve szinte behatolunk privát életébe!

A keresztény hagyomány Mária ezen kiválasztottságát és felmagasztalását mindig is hitte és vallotta és a múlt században 1854. dec. 8-án az akkori pápa IX. Pius ünnepélyesen hittételnek jelentette ki. — Ez a nap, 1854. dec. 8-a felejthetetlen marad az Egyház történetében. Róma ünnepi díszben ragyogott, a Föld minden népéből, nemzetségéből és országából özönlöttek a zarándokok, egyszerű hívők, de papok, püspökök, sőt bíborosok is az Örök Városba. Az ünnepi öröm és kimondhatatlan újjongás Máriának, Krisztus Anyjának szólt; új hittételt hirdetett ki ünnepélyesen a pápa, Máriának új dicsőség-koronát a fejére téve. Dec. 8-án a Szent Péter dómban, 45 bíboros, 192 püspök és a hivek százezzeienk jelenlétében hirdette ki ünnepélyesen a Szentatya: „Mi eldöntjük és valljuk, hogy az a tanítás, amely azt állítja, hogy a Bold. Szűz Mária, a Mindenható Istennek különös kegyelme és kiválasztása folytán, Jézus Krisztusnak az emberi nem Megváltójának érdemeire való tekintettel, az áteredő bűn minden szennyétől megőriztetett, ez Istentől kinyilatkoztatott igazság és ezért minden hívőnek szilárdan és állhatatosan hinnie kell.”

Ma azonban, az „irigység korában“, ahogyan napjaink egy fiatal szociológus a mai kort jellemezte, nem mondhatjuk, hogy a Szent Szűz e kitüntetése és ünnepe osztatlan öröm és hála tárgya, hogy egy olyan emberi lény is létezik, mint Mária. Sőt ellenkezőleg! Sok mindent hoznak

fel ma az ünnep ellen, az ünnep titka ellen, sőt magának a Boldogságos Szűznek — mint mondják — tulzott tisztelete ellen is. Felhozzák, hogy a modern ember e kifejezést, hogy „Szeplőtelen Fogantatás“, már nem is tudja megérteni! Ezért még az ünnep nevét is meg akarják változtatni: nem Szeplőtelen Fogantatásnak, hanem „Mária kiválasztása“-nak kell nevezni.

Ami pedig az ünnep titkát illeti, sokaknak, sokszor még szigorúan hívó és vallásos katolikusoknak is, furcsa, sőt fantasztikus elképzeléseik vannak Máris életének eme titkáról és kiválasztásáról. Összefüggésbe hozzák azt a nemiséggel, annak szenvedélyével és érzéki mámorával, majd a szüzi fogantatással és szüzi születéssel is. Mindezekhez azonban semmi köze a Szeplőtelen Fogantatás titkának, sem a nemiséghez, sem a szüzi fogantatáshoz.

Fontoljuk meg kissé közelebbről az ünnep szokásos elnevezését: „Szeplőtelen Fogantatás“. — Az elmúlt századokban, még nagy teológusok is, azon a véleményen voltak, hogy az ember fogantatása, a szülők testi szenvedélye és érzéki mámore folytán beszennyeződik. Ez a vélemény szinte szégyellte a nemiséget és így — tanításának megfelelően — a sexualitáshoz szinte mindig valami szégyellnivaló, sőt bűnös kapcsolódott! Teljesen helytelen felfogás és tanítás ez! Ma a nemiség természetessé vált, mint ahogy valóban az is, hiszen a nemiség is Istentől van és még az erőteljes sexualitás sem ítéendő el, mert az is érték. Ma ugyan már a másik véglet lesz urrá és a nemi szabadság, sőt szabadság milliókat tart rabságában; egy nagy nemi féktelenség tartja hatalmában az embereket, főleg a fiatalságot.

A nemiség tehát veszélyt is jelenthet, mint minden, amivel visszaél valaki; ha valaki csupán az érzéki élvezeteket hajhássza, a vele járó áldozat és felelősség nélkül. Egy ilyen

„beszennyezett fogantatás”-nál azonban nem a gyermek szennyeződik be, hanem csupán a szülei.

Mária Szeplőtelen Fogantatása alatt azonban nem ezt, hanem egészen mást értünk. E hittitoknál nem arról van szó, hogy ő miként foganta Jézust (erről szól az Advent IV. vasárnapi ev. és prédikáció), hanem arról, hogy őt miként foganták szülei, ill.-ve édesanyja, szt. Anna. Szeplőtelen volt mármost ez a fogantatás, azonban nem azért, mintha Mária, szüleinek minden testi szenvedélye nélkül, csupán a legtökéletesebb lelki szeretettel, szinte angyali módon fogantatott volna, hanem azért, mert Mária, Fiának Jézus Krisztusnak megváltói érdemeire való tekintettel az áteredő bűn minden szennyétől mentes maradt.

Ez volt mindig is az Egyház tanítása, így tartotta ezt mindig a keresztény hagyomány és ez az Egyház tanítása ma is. 1966. Szeplőtelen Fogantatás ünnepén mondotta VI. Pál pápa: „Egyetlen emberként Mária őriztetett meg, Isten terve szerint — mennyi bölcsesség és szeretet van abban — Jézus Krisztusnak, üdvösségünk egyetlen forrásának érdemeire való tekintettel, minden tökéletlenségtől, az eredeti istenalkotta kép minden elrutításától. Egyedül benne tükröződik tehát vissza hűségesen Isten teremtő gondolata; egyedül benne valósult meg az ember igazi rendeltetése, hogy Isten képe legyen . . . Számunkra elegendő, hogy ezen legtisztább forrásnál olthassuk szomjunkat, a jó és szép humanitás, azaz emberiség után, egy emberiség után, amelyben a megújulás csodáját a kegyelem eszközli, röviden a keresztény emberiség után.”

2.) S mégis, ennek dacára nemcsak az ünnep és annak titka, hanem még a Szeplőtelenül Fogantatott személye ellen is szemrehányásokat hoznak fel, hiszen szűz, szűzeség ma elhomályosított, sőt szinte megvetett fogalmak,

mégis elég súlyosak ahhoz, hogy sokan szinte kihívásként fogják fel. Oka ennek különösen az, hogy századokon keresztül, éppen a VI. parancsolattal kapcsolatban, úgy beszéltek Máriáról, mintha életének és megdicsőülésének leglényegesebb teendője az lenne, hogy a „lelki tisztaság”-ot oltalmazza, mintha nem azt kellene kérnünk tőle, hogy Jézushoz vezessen, hanem, hogy megőrizze ártatlanságunkat. Innen ered ma sokaknál egy bizonyos eltávolodás a Szeplőtelenről, sőt egy bizonyos ellenszenv, amint fiatalok, arra a kérdésre, hogy mi az oka annak, hogy ma éppen nőknél olyan gyakori az ellenszenv Máriával szemben, azt válaszolták: „Mert mindig a VI. parancsolattal kapcsolatban állítják elélnk!”

S egy érett és élettapasztalt asszony mondta egyszer: „Fiatal koromban nem szerettem Máriát! Mindig olyan sok nehézségem volt nemi téren, — és ekkor mindig őt állították elélnk példaképül, a Szűzet, Szeplőtelenül Fogantatottat, a minden bűn nélkül valót, a makulátlant — ugyan mi dolga van velünk közönséges halandókkal? Szinte kihívásnak, szinte gunynak tűnt az nekem az én áldatlan, szorongatott helyzetemben.”

Mindezen kifogások és szemrehányások azonban onnan erednek, hogy a legtöbben nincsenek tisztában az ünnep titkával, félreértik és helytelenül magyarázzák a „Szeplőtelen Fogantatás” kifejezést! Ilyen szempontból valóban helyesebb is Mária kiválasztásáról beszélni; viszont éppen a ma emberének, ennek a mai kornak égetően szüksége van arra, hogy eszményekre feltekintsen!, hogy felnézessen a Szeplőtelenül Fogantatottra, hogy segítséget és erőt kérjen Tőle a mai nemi szabadosság, fékevesztettség és kisiklások korában!

A mi pedig az ellen felhozott szemrehányásokat illeti, természetesen nem szabad a Szeplőtelenül Fogantatottat,

mint példaképet csupán a nemiség, a tisztaság területére szorítani, hanem hitét, engedelmességét, Istenhez való egész viszonyát kell tekintenünk. Ha a mi hitünk, egész Istenhez való viszonyunk, Isten iránti szeretetünk olyan bensőséges és olyan őszinte lesz, mint Máriáé, akkor önként adódik a megoldás az élet egyéb területein is, a nemi problémák és nehézségek területén is. A m e n.

Karácsony másnapjára: szt. István első vértanu ünnepére

Tegnap még hallottuk az angyalok énekét, akik „Dicsőség”-et zengtek Betlehem mezőin, tegnap a messiásváró, jámbor pásztorok még örömmel siettek az Újszülött jászolához és a mai evangéliumban már egy egészen más kép tárul elénk. Egy dühtől tajtékozó tömeg egy ifjút vonszol a városon kívülre, hogy ott megkövezzék. Mennyire különbözik ez a kép a tegnaptól; s mégis ez a két ünnep nem véletlenül következik egymás után. Hogy a „Béke fejedelmé”-nek földrejötteire mindjárt az üldözés, a vértanuság következik, ez arra akar bennünket figyelmeztetni, hogy ez az Újszülött, a Megváltó nem azért jött, hogy követőinek egy békés és gondtalan földi életet biztosítson, méghozzá a békének általunk elképzelt földi formájában: kényelmes otthonban, meleg kályha, sülték és finom borok mellett, kellemes beszélgetés és eszmecsere közepette. Nem, ezt a békét Jézus nem ígérte nekünk, sem apostolainak, sem hiveinek.

„Nem nagyobb a szolga uránál” — mondotta Jézus — ha engem üldöztek, titeket is üldözni fognak.” (Ján. 15-20.) S valóban, a fiatal Egyház alighogy élni kezd, máris elkezdődnek az üldözések. Pétert és Jánost a főtanács elé idézik, azután a többi apostolokat is, megbotoztatták őket, azután meghagyták nekik, hogy ne beszéljenek Jézusról. (Ap. csel. 5,40-41.) S a háttérben már feltűnik Saul hatalmas alakja, aki „dühtől lehegve halállal fenyegette az Úr tanítványait” (Ap. csel. 9.1.), s aki valóban egyedül képes lett volna kiirtani Jézus követőit és megsemmisíteni az Egyházat. Üldözések, vértanuság, az Egyház alighogy kisarjadtt vetése megsemmisülni látszott!

Ma is sokakat tölt el félelemmel és aggodalommal az Egyház jövője.

1.) Először is ujitások minden téren és ezzel kapcsolatban a pártoskodás az Egyházban (konzervatívok, progresszisták, az Egyház demokratizálása).

2.) a papi hivatások aggasztó megfogyatkozása

3.) a sötét jövődölések az Egyház jövőjét illetőleg.

Nézzük meg ezeket. 1.) Mindenki által ismertek az Egyházban a Zsinat óta bevezetett változások, amelyek a szentmisétől, a szentáldozás kiszolgáltatásától, az ökumenizmus végetti változtatásokon keresztül stb., egész a tanács-rendszer bevezetéséig nyulnak.

E változtatások, az u.n. „reformok“ végett főleg két irányzat alakult ki az Egyházban; az egyik azt a nézetet képviselte, hogy a hitben mindent fölöttéb „időszerűen“ kell berendezni; ez diadalmaskodott a másik fölött, amely azon a nézeten volt, hogy egy rohamosan változó világban a tántorgó emberiségnek biztonságot és szilárdságot kell adni. A progresszisták és tradicionalisták irányzatai ezek.¹⁾

Az igazság a középben van; ez az „Új Közép“vonala, ahogyan azt az osztrák püspökök nevezték. Ez a helyes beállítottság a két tulzó irányzattal szemben, mert egyrészt a visszatérés a zsinat előtti állapotokhoz lehetetlen (egy ki-lőtt rakétát nem lehet megállítani), másrészt viszont vannak igazságok, ahol mind konzervatív, vagy haladó álláspontra helyezkedni értelmetlen és céltalan. Bár a tradicionalisták kívánságait illetőleg (akik úgy akarnának mindent az Egyházban, ahogyan az a Zsinat előtt volt), sok minden helyes és az Egyház javát szolgálja: hogy megengedett legyen latinnyelvű miséket is tartani, különösen hétköznapiokon (amikor is a népnelv dacára mégis állan-

¹⁾ Ez irányzatokról l. bővebben: Lelkes L.: „Új Igehirdetés“ III. kötet, 19. 1. „B“ év.

dóan fogy a látogatók száma), hogy minden népnyelvű szentmisében legalább az átváltozás szavai latinul mondasanak, valamint, hogy az egész kánont a pap csendben mondhasa, míg a hivek énekeljenek. Angliában a tradícionalisták „Az ellenrefórmáció ligája” elnevezés alatt tömörülnek, s a katolikus világegyházban egy új zsinat hamarosan történő egybehívásáért szállnak sikra, hogy az a károkat, amelyeket a II. Vatikánum okozott, ismét jótégye.

A másik irányzat az u.n. progresszisták, akiknek minden reform kevés, és a II. Vatikánum határozatainak megvalósítása túl lassú! A progresszisták törekvései azonban, minden esetleges jóakarat mellett, sokszor tulzók és elsietettek, sőt nemegyszer lehetetlenek és tévesek is és nem találkoznak mindenben a hivek tetszésével. A progresszisták törekvése a hit, az Egyház „demokratizálása” is. Természetesen az Egyház nem demokratizálható a szónak politikai értelmében, mert az Egyháznak Krisztus akarata szerint hierarchikus az alkotmánya és így pl. az egyházi előljárókat, az Egyház püspökeit, nem a nép választja, hanem a mai érvényes jog szerint egyetlen püspök sem lehet jogosan egy egyházmegye előljárója, aki nem a pápa hozzájárulásával vette át ezen egyházrész vezetését.

A ez valóban helyesen is van így; mert csak rémülettel gondolhatnánk arra, hogy mi lenne, ha pl. a püspököket és a pápát helyi, vagy akár világotátfogó propagandával választanák. Tág tere nyílna a visszaéléseknek (gondoljunk csak pl. az amerikai elnökválasztásokra, Watergate affaire, stb.), az egyes pártok és uralkodó osztályok hatalmi küzdelmeinek; s ma a televízió korában csak a legfotogénebb jelölteknek lenne eshetőségük. A jó megjelenés, megnyerő arc, pusztán külsőségek lennének a döntők, mint oly sok politikai választásnál. Így a püspökök csupa szép férfiak

lennének, szép testalkattal, diszes, dus és hosszú hajzattal stb. és kevésbé lennének döntőek a leki szempontok.

Az Egyház nem demokratizálható a szónak politikai, világi értelmében; az Egyházban azonban tág tere van a szabad véleménynyilvánításnak és így történik azután, hogy különböző irányzatok is keletkezhetnek. Ezeknek nem feltétlenül kell szembeállniuk egymással; ha egymást kölcsönösen bessülik és a közös cél elérésére törekszenek, ha mindjárt különböző utakon is, akkor az Egyház előnyére és javára szolgálhatnak!

Igy azoknak, akik a pártoskodás végett az Egyház jövőjéért aggódnak, nem kell kétségbeesniük. A pártoskodás a szabadság, a szabad véleménynyilvánítás jele; s az irányzatok és különböző vélemények között sok pozitív kezdeményezés alakul és fejlődik, amelyek nagy bizalommal tölthetnek el és az Egyház valódi megújulásához vezethetnek. Így pl. valódi elmélyült lelkiség jelei is mutatkoznak s közben kirajzolódnak már egy igazi stabilizálódás határozott körvonalai.

„Az Egyház felelős vezetői meghallgatnak minden csoportot, amelynek napjaink Egyházában valódi küldetésük van, tehát így a „Közép útján“ haladnak. Nem mint egy olcsó megalkuvás útján, hanem mint az igazság útján, a közepon jobbtól is, baltól is az igazságért! S éppen ezáltal lesznek a béke és az egység embereivé. Azonban ezek a végső fokon felelős vezetők nem fogják megengedni, hogy ezek a csoportok az Egyház egységét veszélyeztessék, hogy „pártokká“ fajuljanak, amelyek egymás ellen küzdenek, ahelyett, hogy aárgyalnának egymással. E végső fokon felelősek azt sem fogják megengedni, hogy az Egyház egyes igazságai az ighirdetésben, hitoktatásban stb. nyíltan tagadtassanak.“ (Kard. F. König: Die Kirche in unserer Zeit, Verlag Styria, Graz, 1973.)

Az Egyház ugyan minden betegségen keresztül fog menni, amelyeken a világ is keresztülmegy. Azonban Isten a történelem ura! S a mai időkben is meg fogja mutatni, hogy Ő az Egyház ura, mint ahogy megmutatta szt. István első vértanu idejében, az Egyház böcsőjénél. Meg fog mutatkozni, hogy Ő jelen van és mindig is jelen volt! A m e n .

Gyertyaszentelő Boldog-Asszony ünnepére. (Lk. 2,22-32)

„Világosságul a pogányok megvilágítására . . .“

Gyertyaszentelő Boldogasszony ünnepét általában úgy tekintik, mint a Boldogságos Szűz Mária ünnepét. Azonban tudatában kell lennünk, hogy nem Mária, hanem az Úr egyik ünnepe ez, s ezért már nem Gyertyaszentelő B.-Asszony, hanem hivatalosan is az „Úr bemutatása“ a neve. 2 dolgot ünnepel az Egyház

- 1.) elsősorban az Úr bemutatását a templomban,
- 2.) a fénynek, a gyertyának, a világosságnak ünnepét

1.) Elsősorban az Úr bemutatását. Két ószövetségi törvényt kell itt szemügyre vennünk és megfontolnunk, és pedig a betegágyas asszony megtisztulásának és másodszorban az elsőszülött fiugyermekek felajánlásának törvényét. Mózes törvénye szerint egy szülő asszony tisztátalanná vált és egy fiugyerneknél 40 nap, egy leánygyermeknél 60 nap és az előirt tisztulási áldozat bemutatása után jelentette ki őt a pap megtisztultnak. Ezt az áldozatot a jeruzsálemi templomban egy papnak kellett az anyáért bemutatni. S e tisztulással kapcsolatos törvények olyan szigorúak voltak, hogy bárki érintette meg a szülő ill.-ve már betegágyas asszonyt, az illető is tisztátalanná vált, mert minden érintéstől átszállt a tisztátalanság; sőt még egy edényt is össze kellett törni, amelyet az ilyen asszony megérintett, mivel az is mind tisztátalanná lett, amit abban az edényben tartani akartak.

Első pillanatban az ember csóválja a fejét, azonban amikor a dolgot közelebbről megvizsgáljuk, akkor értjük meg, micsoda végtelen bölcsesség rejtőzött e törvény mögött. Egyrésztől oltalmazta az asszonyt a szülés utáni túl erős munkától, másrésztől, ami még fontosabb, védeni akarta őt a férfi nemi önkényességével szemben.

A másik törvény előírja, hogy minden elsőszülött fiugyermekeket az Úrnak kell szentelni. Ez a törvény azonban nemcsak az emberekre vonatkozott, hanem a háziállatokra is, abban az időben elsősorban a juhokra. Mig az elsőszülött himnemű bárányokat, mint áldozati állatokat az Úrnak kellett feláldozni, az emberek számára a törvény azt jelentette, hogy az elsőszülött fiugyermekek a templomi szolgálatra voltak rendelve. Így változtatta át Mózes az Ábrahám idejében sokkal szigorubb törvényt az izraeliták részére. Gondoljunk csak itt Izsák feláldozásának történetére! Isten rendelete szerint azonban csak egyetlen törzs, és pedig Áron törzsének leszármazottai jelöltettek ki a templomi szolgálatra, lettek tehát papok és leviták, mig Izrael többi törzseinek elsőszülött fiugyermekeit a templomi szolgálattól meg kellett váltani. A megváltás ára egyáltalában nem volt csekély és akkoriban 20 római dénárba került, ami abban az időben kb. egy napszámos 20 napi, tehát majdnem egy havi jövedelmének felelt meg, amint az Jézusnak a szőlőművesekről mondott példabeszédéből tudjuk.

A templomban találkozunk a Gyermekek Simeonnal, Simeonban az emberiséggel. Simeon Istentől megvilágítva felismeri e szegény emberek szegény, közönséges gyermekében, az egyszerű édesanyával, akik még a templomi adónak is csak a legszegényebb módon tudtak eleget tenni, a megjövendőlt Megváltót, a jövendő világuralkodót. Látja a „fényt“, amelyet — szavai szerint — „... minden nép számára rendeltél: Világosságul a pogányok megvilágítására.“

2. Krisztus a „Világ világossága“, Isten az Istentől, „világosság a világosság“-tól, aki megvilágít minden embert. Ő maga világosságnak nevezi magát, amiként Ő az „Út, Igazság és az Élet“ is.

Mi a világosság? Egy ürelem, valami egészen értékes, ami nélkül nincs élet! Ennek jeléül az Egyház gyertyát szentel,

fényt gyújt meg és ad a kezünkbe. Az Egyház mindig akkor használja ezt a fény-szimbólumot, amikor Jézussal találkozva, isteni életet alapít bennünk. A keresztségnél átnyújtja a pap az égő gyertyát: „Fogadd az égő gyertyát és őrizd meg keresztségedet szeplőtelenül“, s amikor Húsvét liturgiájában keresztségünk emlékezetét ünnepeljük, égő gyertyát tartunk a kezünkben és ugyancsak égő gyertyával a kezünkben járultunk az első szentáldozáshoz. S amikor az örökkévalóságba készülünk hazatérni, keresztyén szokás szerint meggyújtjuk a halotti gyertyát.

Urunk bemutatásának ünnepén ismét égő gyertyát tartunk a kezünkben, és ez *ünnep égő gyertyáival arra akar bennünket figyelmeztetni, hogy mindig fényhordozók legyünk embertársaink részére!* „Ti vagytok a világ világossága. Úgy világoskodjék a ti világosságtok az emberek előtt, hogy lássák jócselekedeteiteket és dicsőítsék az Atyát, aki a menyekben vagyon.“

Fényhordozóknak, példaképeknek kell lennünk! Ha azonban saját életünkre, bűneinkre és hibáinkra gondolunk, félelem lesz urrá rajtunk és kérdezzük: Ugyan hogyan lehetek én világosság, mások részére, aki magam is tele vagyok hibával? Egy egyrészről valóban igaz, másrészről azonban semmi mást nem akar ez jelenteni és mondani, csak annyit, hogy legyünk valóban keresztyének! S erre már mindannyiunknak törekednünk kell és ez mindannyiunknak lehetséges kell, hogy legyen! Mert mi teszi a keresztyént tulajdonképpen keresztyénné? Egyetlen mondatból meg lehet válaszolni: a keresztyén szereti Istent, aki életét hordozza és fönttartja és akinek szeretetében rejtve érzi magát és szereti embertársait, akik éppúgy hordozzák az élet keresztjét, mint ő.

A mai időkben pedig újból és újból eszébe idézi, hogy ma egy modern pogányság korában és környezetében élünk.

Azonban a modern pogány is ember és azt is meg kell értenünk, sőt Krisztusban szeretnünk is kell, földi és örök boldogságához hozzá kell járulnunk és ahol csak tudunk, segítenünk kell rajta. A hitetlen nem mindig istenellenes és a „bűnös“ nem azonnal kárhozott is (v. ö. szt. Ágoston); e világon még a mi testvérünk és talán még különösen az, az örökkévalóságban.

A mai időkben emberekre van szükség, akik szilárdak a hitben, és egészen nagyok a szeretetben. Ezért mondotta Kónig Ferenc, bécsi biboros-érsek: „A ma Egyházának, az élő egyházközségek egyházának kell lennie. De ezek a közösségek, s bennük az egyes keresztények csak akkor lesznek az Egyház élő tagjai, ha egészen a hitből élnek, ha szeretetet sugároznak. Sok minden más, ami bennünket ma annyira felkavar, a liturgiának, az ökumenizmusnak, az Egyház demokráciájának kérdései ez egyetlen kérdéssel, a szeretet kérdésével szemben nem egyszer másodrangúak. Nem azokról kell majd számot adnunk az ítéletnél, hanem arról, hogy mit tettünk testvérünknek, testvéreink legkisebbjének, amikor beteg, öreg, szegény, elhagyatott, idegen, szükségben és bajban volt.“

Tehát „Úgy világoskodjék a ti világosságtok“, s akkor nyugodtan mehetünk majd Krisztus elébe, aki a mi életünk és világosságunk! A m e n .

Szent József napjára. (Márc. 19.; Mt. 1,16; 18-21, 24 a)

„József, Dávid fia, ne félj attól, hogy feleségül vedd Máriát . . .“

Ma, márc. 19.-én ünnepli az Egyház Szent Józsefet. Ünnepe nem parancsolt, még csak nem is tanácsolt ünnep, de József, az „Igazságos“ megérdemli, hogy megemlékezzünk róla! Ő az, és Keresztelő szt. János az Újszövetségben, akiknek személye, mindenesetre az apostolok után, újból és újból vonz és lenyűgöz minket!

Keresztelő szt. János még az Ószövetséghez tartozik, az ígélet idejébe. A beteljesülés ideje csak Jézussal kezdődik. Azért mondotta Jézus a Keresztelőről: „Bizony mondom nektek, nem támadott az asszonyok szülöttei között nagyobb (t.i. próféta), mint Keresztelő János. De mégis, a legkisebb az Isten országában, nagyobb, mint ő.“ Ezzel az Úr azt akarta mondani: Keresztelő János még az Ószövetséghez tartozik, azonban még a legkisebb is, aki már a Jézussal kezdődő időben él, nagyobb, mint János, a Régi Idő legnagyobb alakja.

A másik nagy ember szt. József: Isten Anyjának a vőlegénye. Róla akarunk emlékezni a mai ünnepen. Mindenesetre nem könnyű szt. Józsefről beszélni, mert nagyon keveset tudunk róla; nem tudunk semmit szüleiről, semmit sem tudunk testvéreiről, semmit gyermek- és ifjúkoráról. Így próbálunk tanácsot kérni a Szentírástól. Azonban az Írás is csak nagyon keveset mond róla, de ez a kevés is megsejteti velünk ennek az egyszerű, de Istennel telített férfinak a nagyságát.

Kérdezzük meg tehát.

- 1.) Ki volt szt. József Mária részére, és
- 2.) mi ma a mi számunkra?

1.) Mi volt szt. József Mária számára? Isten egy egészen sajátos feladatot bízott rá; életfeladatául szánta a saját, egyéni házaseletről való lemondást, Isten Anyjának a szolgálatát. Először nem ismerte fel az Istentől neki szánt feladatot, azonban, amikor azt felismerte, betöltötte azt teljes lelkével és teljes odaadással.

Gondoljuk csak meg helyzetét. Az Irás értesít, hogy mielőtt ő és jegyese, Mária egybekeltek volna, úgy mutatkozott, hogy Mária áldott állapotban van. Micsoda fájdalom tapasztalást jelentett ez József számára, aki jegyesét tisztaéletű, mélyen hívő leánynak ismerte. S most? Mikor Mária áldott állapotáról megbizonyosodott, biztos, sok töprengést és álmatlan éjszakákat okozott neki. Jól ismerte a törvényt; az Ószövetségben a jegyesség már a házasságkötést jelentette. Az esküvő márcsak az eljegyzettné a hazavitele volt. És ezért a menyasszony vétke már házasságtörésnek számított. Erre pedig a büntetés: a megkövezés általi halál.

Micsoda nehéz lelki harc József részére, mert Mária is hallgatott. Az ő ajkait az angyaltól rábizott titok zárta le. A megpróbáltatás, a bizalmatlanság, a megsértett szerelem nehéz napjai. Képzeljük csak el azt az esetet, hogy mi történt volna, ha József hirtelen feltámadó haragjában, a megsértett szerelem keserű szenvedélyében cselekedett volna. Kiszolgáltathatta volna Máriát a legszegyenteljesebb és legborzalmasabb halálnak; nemcsak Mária, hanem ő maga is tönkrementek volna rajta, de a mi megváltásunk is, Jézus tanítása és csodái, az egész kereszténység.

Ezt Isten nem engedhette meg! Az evangélium csak annyit mond: „József pedig igaz ember volt“, és így először csak arra gondolt, hogy az eljegyzést felbontja. Ezt megtehetette, amennyiben kiállítja az u. n. „válás-levelet“. S még

azt is teljes csendben akarta Máriának kiállítani, nem a törvényszék előtt, mert nem akarta őt szégyennek kitenni.

S ekkor Isten is beleavatkozik: „Mialatt ezzel a gondlattal foglalkozott — mondja az evangélium — megjelent neki álmában az Úr angyala és így szólt: „József, Dávid fia, ne félj magadhoz venni Máriát, eljegyzett feleségedet, mert a gyermek, amelyet hordoz, a Szentlélektől van. Fiut fog szülni és a Jézus nevet fogod neki adni.“

Most azután mindent megért József. A Jézus névvel azt is megérti, hogy ez a gyermek a Megváltó lesz. Jézus ugyan is lefordítva azt jelenti: „Isten segít, Isten megment.“ József mostmár tudja, e gyermek a megígért és hön óhajtott Messiás. Most azután megérti Izaiás próféta ama homályos jövendölését is: „Ime a szűz méhében fogan és fiut szül. S neve Emmánuel lesz, azaz, Isten van velünk.“ (Iz. 7,14.)

Mostmár látja a neki szánt életfeladatot: lemondás a saját egyéni házaseletről, szolgálni az Isten Gyermekeit és anyját, szolgálni a megváltás művét.

2.) Számunkra szt. József példakép és ma is az marad. Azelőtt liliommal a kezében ábrázolták, s egyuttal a „jó halál“ védőszentjévé tette őt az Egyház. Azonban sem az egyik, sem a másik nem tulságosan vonzó ma sokak számára! „A bensőséges élet oltalmazója“ elcsépelt. Miben példakép ma szt. József? Sokan már egészen háttérbe akarnák őt állítani!

Azonban Máté evangéliumában találunk róla egy szót; „József pedig igazságos volt.“ Nagy szó, nagy dicséret, nagy emberek jellemzése! Mert ki az igazságos ember? Aki megadja Istennek, ami az Istené és embertársainak, ami embertársaié, vagyis igaz, igazságos ember. Egy egyszerű, azonban nagyon nagy szó, a mai idők rézsére érthetőbb,

mozgatóbb, mint minden más korok gyermekei számára. Ezt hosszabban talán nem kell bizonyítani! Vajjon nem az igazságért harcolnak-e ma emberek, népek, sőt egész kontinensek a legkeserűbb szükségtől és inségtől, szegénységtől indítva? Vajjon nem igazságért, sorsuk megjavításáért küzdenek-e?

Ki az igazságos? Az, aki törekszik, hogy mindenkinek megadja a magáét, gondolatban, ítéletben, értékelésben, cselekedetben! Igazságos az, aki előítéletektől, hamisságtól, kétszínüségtől és csalódásoktól nem engedi magát befolyásolni. *Igazságos az, aki szeretetből cselekszik!*

Nem könnyű igazságosnak lenni! mi nyomoruságos emberek nem láthatunk bele mások szívébe, nem tudjuk áttekinteni a helyzetet, amelyben az egyik, vagy a másik belekerült és ezért ítélünk és cselekszünk gyakran olyan könnyelműen, szívtelenül és igazságtalanul.

Igazságosságáért választotta őt ki az Isten, igazságosságáért lett az Egyház védőszentje.

S így szent József példakép ma is, a modern időkben is, sőt a mai idők számára különösen követésreméltó az igazságosságért vívott harcban, ő József az Igazságos, az Erős, a Szent. Amen.

Gyümölcsoltó Boldog-Asszony ünnepére. (Lk. 1,26-33) Jézus születésének hírüladása.

„Ime az Úr szolgálóleánya, történjék velem szavaid szerint.“

A Szentírás tulajdonképpen csak keveset mond nekünk Máriáról, az Üdvözítő édesanyjáról, de az a kevés is bizonyítja Máriának, az Isten anyjának nagyságát és fönségét. Az Írás egyik legszebb története, Mária életének minden bizonnyal legfontosabb eseménye, Jézus születésének hírüladása.

Nézzük meg

A.) mit idézett elő e hírüladás Mária életében

B.) Mária, az „Erős Asszony“, a Szentírás szavai szerint

A.) Mária és József már jegyesek voltak és minden bizonnyal kovácsolták, fontolgatták jövődjükre vonatkozó terveiket, amelyek körülbelül ugyanolyanok lehettek, mint amilyeneket ma is derék, anyagi javakkal nem nagyon megáldott fiatal párok kovácsolnak. Semmi sem mutatott amaz eseményre, amely hamarosan bekövetkezett és mindkettőjük életutját a szenvedés, a megpróbáltatások, lemondások és fájdalmak utjává változtatta. Így a csendes, szerény boldogság csak rövid ideig ragyogott a jegyespár felett.

Egy szép napon megjelenik az Úr angyala, Gábor főangyal és hírüladja Máriának, hogy fiut fog szülni, azonban nem József lesz a gyermek atyja, hanem a Szentlélek erejéből születik. Ő lesz az összes zsidóktól hön óhajtott Messiás és az Úristen neki adja atyjának, Dávidnak királyi trónját.

Ugyan mi mehetett ebben a pillanatban végbe, Máriának, egy 12 — 13 éves leánynak a lelkében? Vajjon fel tudta-e egyáltalában fogni, hogy Isten maga fog megteste-

sülni? Aligha, miután a Szentháromság titka még nem volt kinyilatkoztatva. Vajjon hihető volt e számára, hogy a mindenkitől várt Messiásnak Dávid legszegényebb ágából kell születnie, annak a Messiásnak, akit a zsidók hatalmas földi uralkodóként vártak, még hatalmasabbnak és gazdagabbnak, mint Dávid volt, olyan földi uralkodónak, aki szétzuzza a zsidók minden ellenségét?!

Minderre aligha tudott gondolni! Lelkét csak az az egy gondolat foglalhatta le, mint az angyalhoz intézett szavai-
ból következtethetjük, mi lesz énvelem? — E pillanatban összeomlott egész eddigi élete, lelkét bizonyára csak az az egy gondolat uralta és foglalta le, hogy mit fog cselekedni József; mint házasságtörőt bizonyára el fogja őt taszítani és esetleg még meg is kövezik. S így az, ami egykoron talán Isten nagy kitüntetéseként és ajándékaként fel is rémlett előtte, hogy t. i. a Megváltó édesanyja lehessen, most ebben a pillanatban nagy, súlyos tehernek tűnt! Általános tapasztalat ugyanis, hogy rendkívül értékes adományok és ajándékok nem okoznak örömet, hanem ellenkezőleg csak gondot és terhet. S még egy nagy örömhír is, amely teljesen váratlanul ér, az embernek még halálát is okozhatja. Mert mi emberek még lelki vonatkozásban is „középhullám-hosszra” vagyunk beállítva. Ami e hullámhossz alatt van, azt nem vesszük észre, ami messze fölötte van, az fájdalmat okoz, sőt még halálunkat is előidézheti.

S ezért valóban csodálatos, hogy Mária, ez a fiatal leány, sem el nem utasította ezt a legnagyobb kitüntetést, sem össze nem roppant, hanem csodálatraméltó lelki erővel ki-
mondta a nagy szót: „Ime az Úr szolgálóleánya, legyen nekem a szavaid szerint!”

S így joggal megkérdézhetjük: Mi tette képessé erre ezt a fiatal leányt? Életére gondolva, talán a következőket mondhatjuk:

1.) Először is nagy hite; hallotta Gábor főangyaltól, hogy a hiradás Istentől jött, s ez neki elég volt, ezért elfogadta, mert neki, az Úr szolgálóleányának nem illett, hogy azt visszautasítsa, vagy kitérjen előle, annál is kevésbé, mert megértette, hogy annak, ami „vele és rajta történik, semmi köze az ő személyes tulajdonságaihoz, érdemeihez, vagy erényeihez! Mária Isten Anyjává választatott, mert Isten ezt úgy akarta és semmi más okból!

2.) Másodszorban nagy lelki ereje; sokan kísértésbe esnek, hogy Móriában egy gyöngy, törekeny szolgálóleánykát lássanak. Mindenesetre különböző képek és szobrok is hozzájuraltak, hogy ilyen elképzeléseket ébresszenek bennünk! Ez azonban teljesen helytelen elképzelés és óvakodnunk kell attól, hogy beleegyező szavai miatt egy gyenge kis szolgálóleánykát lássunk Móriában! A Szentszűz minden más volt, csak nem egy gyenge, kis szolgálóleányka!

Beleegyezett az Isten terveibe és más ahhoz egy rendkívüli lelki erő kellett, különösen, ha meggondoljuk, hogy az angyali üdvözlés után nem vonult vissza, hogy erőt gyűjtson, hanem azonnal a szeretet, az irgalmasság tetteihez látott. Rögtön az angyali üdvözlés után elindult, és meglátogatta nagynénjét Erzsébetet, hogy segítségére legyen — miután értesült róla, hogy nagynénje is késő öregségében gyermeket fogant — egészen úgy, mintha semmi sem történt volna.

Pedig gondolhatjuk, hogy, miután az angyal eltávozott tőle, úgy érezte, mintha álomból ébredt volna fel. Az angyal jelet is adott neki, ahol a jövődőlés helyességéről meggyőződhetett — azt a hirt ugyanis, hogy nagynénje Erzsébet is áldott állapotban van és már hatodik hónapja terhes. S így Mária bizonyára mindent közölt édesanyjával, szt. Annával. Szt. Anna minden bizonnyal helyeselte leányának szándékát, hiszen ő maga is szívesen megbizonyosodott

volna nénjének, Erzsébetnek állapotáról, hiszen olyan valószínűtlenül hangzott mindaz, amit leányától hallott.

B.) Mária tehát, az Úr szolgálóleánya oly egyedülálló erővel birt, hogy Isten szava az „Erős Asszony“-ról, rajta és benne teljesen megvalósul. Az Ószövetségi Szentírásnak a „Bölcsesség Könyve“-ben olvassuk: „Erős Asszonyt ugyan ki talál? Becse a korállokét messze meghaldja. Férje bizton bizhat benne és nem lesz gazdag nyereség hijján! . . . Fiai magas állásokba kerülnek és boldognak mondják, férje is dicsőíti. Sok asszony gyűjtött gazdagságot, de te felülmultad valamennyit. A báj csalóka, a szépség mulandó, az istenfélő asszony, az érdemel dicséretet. Hadd élvezze kezemunkájának gyümölcseit és műveinek dicséretét hirdessék a kapuknál.“

Az Egyház is így látja Máriát, oly egyedülálló lelki erősséggel, hogy egy „acies ordinata“-val, egy rendezett csatasorral hasonlítja össze. Így tekintünk mi is a Boldogságos Szűzre, mint „Erős Asszonyra“ és így tiszteljük őt, különösen manapság! S akkor továbbra is oltalmába vesz, bennünket is és az egész Egyházat is! A m e n .

TARTALOMJEGYZÉK

Bevezető gondolatok: Előszó.	5
I. Adventvasárnap	10
II. Adventvasárnap	15
III. Adventvasárnap	20
IV. Adventvasárnap	25
Karácsonyra, I. (Éjféli misére)	29
Karácsonyra, II. (Pásztorok miséjére)	32
Karácsonyra, III. (Ünnepi misére)	35
Szent Család vasárnapjára	39
Az év utolsó napjára. Szilveszterre	43
Ujévre	47
Karácsony u. II. vasárnapra	51
Vizkeresztre	56
Az év I. vasárnapjára	60
Az év II. vasárnapjára	64
Az év III. vasárnapjára	68
Az év IV. vasárnapjára	72
Az év V. vasárnapjára	77
Az év VI. vasárnapjára	82
Az év VII. vasárnapjára	87
Hamvazószerdára	92
I. Nagyböjt-vasárnap	96
II. Nagyböjt-vasárnap	101
III. Nagyböjt-vasárnap	105
IV. Nagyböjt-vasárnap	110
V. Nagyböjt-vasárnap	115
Nagycsütörtökre	120
HUSVÉTVASÁRNAPRA	125
Szeplőtelen Fogantatás ünnepére	130
Szent István első vértanu ünnepére	135
Gyertyaszentelő B.-A. ünnepére	140
Szent József napjára	144
Gyümölcsoltó B.-A. ünnepére	148
Tartalomjegyzék	152

